

fókuszban a híd

Köldöksinór

A hídépítés művészete

„Hidak” a Bibliában

élő víz

Egy csodálatos történet

Isten kezében a szabadulás titka

Itt valami többről van szó

híd

evangélikus missziói magazin

2020. II. szám

<http://misszio.lutheran.hu>

Tartalom

fókuszban a híd

- 2 Kedves Szerkesztőség, kedves Olvasó! | Csorba István
- 3 Bevezető | Szeverényi János
- 4 Híd – kitekintés | Szeverényi Jánosné
- 5 Köldökzsinór | Deli Eszter Kinga
- 5 A hidépítés művészete – a koronavírus-járvány után
Prof. Csermely Péter
- 6 Kiállítás | Gyarmati Gábor
- 7 A híd a szeretet | Szák Kocsis Pál
- 7 A hidépítő | Will Allen Dromgoole
- 8 Te bolond, most függőleges hidat építesz? | Veperdi Zoltán
- 9 Online istentiszteleten | Jásdi Beáta
- 9 Jézus a híd | Pecznik Pál
- 10 Híd hit és tudomány között | Szakács Tamás
- 11 Híd hívők és ateisták között | Győri János Sámuel
- 12 Istennek nem a lemondásunk kell, ő a szívünkre vágyik
Szeverényi János
- 14 Híd a vallások között | Nagypál Szabolcs
- 15 Lélektől lélekig | Tóth Árpád
- 16 Híd a felekezetek között | Szigeti Jenő
- 17 „Hidak” a Bibliában | Balicza Iván
- 18 Kontinenseket, országokat, gyülekezeteket, személyi távolságokat átívelő hidak | Bálint Márton
- 20 A struktúrákhoz vagy az élethez legyünk hűségesek?
Szabados Ádám
- 21 Az utcaseprő | Dsida Jenő
- 22 Rejtvény | Szeverényi Jánosné
- 22 Könyvajánló
- 23 Keresztrejtvény | Meleg Dávid
- 23 Imádkozzunk! | Szeverényi Jánosné

élő víz

- 24 ÜZENET – Van halásosabb, mint a koronavírus | Szeverényi János
- 25 ÜZENET – Luther és a járványok
- 26 BESZÉLGETÉS – Egy csodálatos történet | Gyarmati Gábor
- 28 20. SZÁZADI HITVALLÓINK – Egyházunk jövőjének munkálója
Id. Zászkaliczky Pál
- 30 TÁJOLÓ – Hajó veszélyes vizeken | Dr. Garádi Péter
- 33 BIZONYSÁGTÉTEL – Te ott vagy, ahol Isten látni akar?
Dobóné Somogyi Eszter
- 34 INTERJÚ – Emmausi úton | Szeverényi János
- 37 „Akinek van füle, hallja...” | Tóth Alexandra
- 38 BIZONYSÁGTÉTEL – Isten kezében a szabadulás titka
Selmeczi Lajos
- 39 Isten kezében a szabadulás titka | Sz. J.
- 40 TEOLÓGIA – Keresztyén identitásunk | Balicza Iván
- 42 APOLÓGIA – Ősi idegenek | Dr. Szalai András
- 44 LUTHER – Tarts meg, Urunk, szent igédben! | Weltler Gábor
- 45 ÓRÁLLÓ – Térjünk észhez, térjünk meg, különben elveszünk!
Böjte Csaba
- 46 KITEKINTÉS | Ribár János
- 48 TANÚSÁGTÉTEL – Itt valami többről van szó | Balogh Tibor
- 49 IDÉZETEK
- 50 BESZÉLGETÉS – Ezt a levest Isten főzte! | Erdézné Kárpáti Judit
- 52 ÉLŐ IGE – A keresztyén szabadság | Cseri Kálmán
- 54 EVANGÉLIKUSOK SZÓRVÁNYBAN – Levél Clevelandből
Szabó Péter Bertalan
- 55 Ahogy lehet | Reményik Sándor
- 56 AJÁNLÓ – Élet-kérdések
- 56 DERŰ
- 57 Villáminterjú Hafenschner Károlyal
- 58 ÉNEKEM AZ ÚR – Az Úr nyájában
- 59 ÉNEKEM AZ ÚR – Hazamegyek | Frenyó Edit
- 59 BESZÉLŐ KÉPEK

Kedves Szerkesztőség, kedves Olvasó!

Köszönettel és hálás szívvel emlékezem vissza a 2005-ös esztendő elejére, amikor a *Misszió magazin* utódja – a *Híd* evangélikus missziói magazin – új névvel indult áldásos útjára. A lap szerkesztősége meglepetésemre és nem kis örömmre elfogadta a névötletemet. A jelen szám fókusztemáját is a híd adja.

Ma, ezekben a sokunkat megpróbáló, megnehezült napokban megerősödő értelmet kap a „híd” fogalom. A kapcsolattartásban keressük az új, egymáshoz még jobban kötődő szálakat, lehetőségeket. A fizikális kapcsolatok híján fel kell erősödnie bennünk az Úristenhez való kötődésünknek. Buzgón és gyakrabban kell imádságainkban kérni az ő összekapcsoló, összetartó erejét. Hitünk és könyörgéseink alapján Istenünk lehet az az erő, amely az embertársaink felé lerombolhatatlan hidat teremt.

Számomra ez ma a *Híd* időszerű üzenete!

CSORBA ISTVÁN

Impresszum

híd

Evangélikus missziói magazin
2020. II. szám
Megjelenik negyedévente.

HU ISSN 1787-5749

Kiadó és szerkesztőség:
Evangélikus Missziói Központ –
Magyar Evangélikus Rádiómisztó
1164 Budapest, Baththyány Ilona u. 38–40.
tel./fax: 06 1 400 3057
e-mail: evmis@lutheran.hu
http://misszio.lutheran.hu
számlasszám: 11716008–20157087

Felelős szerkesztő:
Szeverényi János
tel.: 06 20 824 5463
e-mail: janos.szeverenyyi@lutheran.hu
www.szeverenyyi.janos.hu

Munkatársak:
Balog Eszter, Erdézné Kárpáti Judit,
Kis Ferenc Balázs,
Stifner-Köháti Dorottya,
Szeverényi Jánosné, ifj. Zászkaliczky Pál

Olvasószerkesztők:
Diószegi Rita, Miklósné Székács Judit

Layout, grafikai tervezés, tördelés:
PERL Creative
Perl Andrea, Perl János
www.perlcreative.com

Nyomdai kivitelezés:
Pauker Nyomdaipari Kft.
www.pauker.hu

Egy szám ára: 600 Ft
Előfizetési díj egy évre: 2400 Ft
Megrendelhető a kiadónál.
Az *Evangélikus Élet* hetilapban elhelyezett példányok ingyenesek.

Adományokat kérünk és elfogadunk.

A Híd evangélikus missziói magazin a kezdetekben Misszió evangélikus magazinként jelent meg. Az újságot a Magyar Evangélikus Rádiómisszió és az Evangélikus Külmissziói Egyesület közösen alapította.

A teljes mértékben vállalható elnevezés ellenére éreztük, hogy megérett a helyzet a névváltoztatásra. A missziói küldetést semmiképpen nem adtuk fel, de szerettünk volna egy kevésbé „elriasztó” nevet találni. Némelyek a misszióban agressziót látnak. Meg kell vallani, ismerve az egyháztörténetet, hogy ennek van is némi alapja. Ugyanakkor a jézusi küldetést nem adhatjuk fel. A missziói parancsot nem vonta vissza a mi Urunk.

Szándékom szerint a valamikori evangélikus evangelizációs mozgalom lapjának, az *Élő víznek* a nevét használtuk volna. Mivel a rendszerváltás után ilyen néven alapított magazint az egyik honi felekezet, ezt nem tehetjük meg.

Pályázatot hirdettünk. *Csorba István* budavári karnagy és orgonista javaslatát fogadtuk el. Így lett a lap neve: *Híd*.

Lehet erről a motívumról sok szépet gondolni és mondani, de a lényeg, hogy hitvallásunk szerint Jézus Krisztus a híd Isten és ember között. Őt hirdetjük, róla írunk, beszélünk.

Ma is van mit tanulni tőle. Hidat csak tervezni lehet irodában, építeni a terepen kell. Az egyházi élet templomos, bibliaórák, hittanos része „csak” irodai munka. A gyülekezet, a keresztyénség úgy tölti be hivatását, ha ismeri a terepet, látja a „másik partot”, szeretné elérni a távol levőket.

Jézus minden szava, gesztusa, cselekedete ezt képviselte. Ő terepmunkás volt. Látta kortársait, hogy elhagyták, fáradtak, távol vannak a forrástól, az Istentől. Mély szakadék van közöttük. Talán másnak is feltűnt, hogy az évszázadok alatt kialakult egyházi élet nem hasonlít az evangéliumok leírásából megismert, Jézussal kapcsolatos történetekhez. Jézus az emberek között mozgott, ott, ahol ők élték napjaikat. Nem hívogatott egy szent helyre, „alkalomra”, evangelizációra, hanem ő ment az emberekhez, közöttük élt. Ő volt a hidépítő, sőt maga a híd.

Erre mondhatná valaki, hogy ez csak egy rövid ideig tartó, különleges szolgálat volt részéről. Biztos ő is épített volna templomokat, haranggal, orgonával. Ezt nem tudhatjuk, de abban bizonyos vagyok, hogy példát adott. Nemcsak a lábmosással, hanem egész életével, stílusával, emberekhez való viszonyulásával. Az evangéliumokban leírt történetek, beszédek, prédikációk a lehető legtermészetesebb, legspontánabb helyzetekben keletkeztek. Mi ezeket olvassuk fel komoly arcú, ünnepélyesen, öltönyökben, palástokban.

Nincs vége a tanulásnak. Az uralkodó népegyház még csak száz éve kezdett átalakulni – külső kényszerek hatására – az evangéliumi modell irányába.

SZEVERÉNYI JÁNOS

Fotó: Internet

Fotó: Szj

Híd – kitekintés

Szeverényi Jánosné

A hidaknak nagyon fontos szerepük van, hiszen lerövidítik az utat, és két fontos pontot kötnek össze. A kapcsolatteremtés évezredek jelképei, egyúttal a mérnöki alkotások között talán a leglátványosabbak. Számos világváros jelképévé vált egy-egy nagyszerű híd, mint New Yorkban a Brooklyn híd, Londonban a Tower, San Franciscóban a Golden Gate vagy Budapesten az Erzsébet híd.

A *Millau-i völgyhíd* Franciaországban 350 méter magasságban, a felhők között épült. Az átkelés egyeseket rettegéssel tölt el.

A *Mackinac híd* Michiganben nyolc kilométer hosszú. Bevezettek egy olyan szolgáltatást a hídon, hogy a pánikba eső sofőröket másvalaki helyettesíti, míg át nem kelnek.

A *Ponte Vecchio* egy középkori híd az Arno folyó felett, Firenzében, az egyetlen firenzei híd, amely túlélte a második világháborút. A híd híres arról, hogy még mindig üzletek találhatóak rajta, ahogyan az a *Mediciek* idején is volt. Úgy tartják, innen származik a csőd gazdasági fogalma, ugyanis amikor egy kereskedő nem tudta fizetni a kiadásait, majd az adósságait, a rendre felügyelő katonák összetörték (törött = *rotto*) az asztalát, melyen a portékáját árulta (asztal, stand = *banco*). Ezt a gyakorlatot nevezték el *bancorottónak* (az angolban a csőd mai elnevezése: *bankruptcy*).

A *Rialto híd* Velencében a Canal Grande legrégebbi hídja. A ma látható, egyívű köhidat *Antonio da Ponte* tervezte, és építését 1591-ben fejezték be. Konstrukcióját annyira vakmerőnek vélték, hogy sok építész már előre megjósolta az összedőlését. A híd azonban nem igazolta a kritikusok álláspontját, sőt Velence egyik építészeti jelképe lett.

A mennybéli híd fogalma a népi vallásosságban

Így rajzolta le nekem a mennyországbeli ragyogó hidat *Áporka Ferencz* bácsi, a mi udvarosunk, mikor a fészker alatt veszteg lovaglásban nyomva a kisszéket, az elébe ékelt vaskón morzsolgatta a tavalyi kukoriczát:

Arany ívet von a boldogságos hit az idvezült lelkek számára: fénylő hidat napsugaras pánctokból, csillagszögekkel odaverve. Örök munka; nem köll neki javítgatás, vámot sem szednek azon, sőt a hídfőn takaros angyalbanda mennyei muzsikaszóval fogadja az elvilágosodott lelkeket, a közepén maga az Úristen ül rózsaszín felhők bársonyával bevont gyönyörű diványon s karbunkulus pipából szíjja a libanoni czédrusnak aszalt virágját. Ennek a czédrus-dohánynak illatos kolbászait a pihenő ménkü sajtolja laposra, angyalok ülnek szélesre s minden hónap elején az újhord sarlójával vágja meg szt. Mihály. Ettől a dohánytól ered a tavasznak minden jószaga. Annak a bagója is különb, mint idelelenn a muskotály dohánynak a színe; s amit föllegnek látok úszni az égen, az mind abból a fényes dohányzó szerszámból kanyarodik lefelé. Aki megidvezült, ezen a hídon végig mesztálláb andalog macska-irhán, s a karfájáról egy szempillantásra meglátni a világ minden országát. Tizenkét miatyánk, huszonöt üdvözlégy árán minden jó keresztény meg is látja az álmában, ha előbb meggyuont.

Arany ívet von a boldogságos hit az idvezült lelkek számára: fénylő hidat napsugaras pánctokból, csillagszögekkel odaverve. Örök munka; nem köll neki javítgatás, vámot sem szednek azon, sőt a hídfőn takaros angyalbanda mennyei muzsikaszóval fogadja az elvilágosodott lelkeket, a közepén maga az Úristen ül rózsaszín felhők bársonyával bevont gyönyörű diványon s karbunkulus pipából szíjja a libanoni czédrusnak aszalt virágját. Ennek a czédrus-dohánynak illatos kolbászait a pihenő ménkü sajtolja laposra, angyalok ülnek szélesre s minden hónap elején az újhord sarlójával vágja meg szt. Mihály. Ettől a dohánytól ered a tavasznak minden jószaga. Annak a bagója is különb, mint idelelenn a muskotály dohánynak a színe; s amit föllegnek látok úszni az égen, az mind abból a fényes dohányzó szerszámból kanyarodik lefelé. Aki megidvezült, ezen a hídon végig mesztálláb andalog macska-irhán, s a karfájáról egy szempillantásra meglátni a világ minden országát. Tizenkét miatyánk, huszonöt üdvözlégy árán minden jó keresztény meg is látja az álmában, ha előbb meggyuont.

Részlet *Porzó (Ágai Adolf) Utazás Pestről Budára* című írásából.

HIDAK.

ARANY ívet von a boldogságos hit az idvezült lelkek számára: fénylő hidat napsugaras pánctokból, csillagszögekkel odaverve. Örök munka; nem köll neki javítgatás, vámot sem szednek azon, sőt a hídfőn takaros angyalbanda mennyei muzsikaszóval fogadja az elvilágosodott lelkeket, a közepén maga az Úristen ül rózsaszín felhők bársonyával bevont gyönyörű diványon s karbunkulus pipából szíjja a libanoni czédrusnak aszalt virágját. Ennek a czédrus-dohánynak illatos kolbászait a pihenő ménkü sajtolja laposra, angyalok ülnek szélesre s minden hónap elején az újhord sarlójával vágja meg szt. Mihály. Ettől a dohánytól ered a tavasznak minden jószaga. Annak a bagója is különb, mint idelelenn a muskotály dohánynak a színe; s amit föllegnek látok úszni az égen, az mind abból a fényes dohányzó szerszámból kanyarodik lefelé. Aki megidvezült, ezen a hídon végig mesztálláb andalog macska-irhán, s a karfájáról egy szempillantásra meglátni a világ minden országát. Tizenkét miatyánk, huszonöt üdvözlégy árán minden jó keresztény meg is látja az álmában, ha előbb meggyuont.

... Így rajzolta le nekem a mennyországbeli ragyogó hidat *Áporka Ferencz* bácsi, a mi udvarosunk, mikor a fészker alatt veszteg lovaglásban nyomva a kis széket, az elébe ékelt vaskón morzsolgatta a tavalyi kukoriczát s közbe

Köldökzsinór

„Jézus ezt mondta neki: Feltámad a testvéred! Márta így válaszolt: Tudom, hogy feltámad a feltámadáskor, az utolsó napon. Jézus ekkor ezt mondta neki: Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él...” (Jn 11,23–25)

Louise Bourgeois műveit a mérész képzettársítások jellemzik. Egyik legismertebb alkotásában, a *Maman* című, nagy méretű köztéri szoborban a hálószerű pók alakja édesanyja gondoskodását idézi meg, aki a család szövőműhelyét vezette. Egy másik, kis méretű

grafikáján egy kisebb és egy nagyobb olló kapcsolódik össze egy szinte észrevétlen vonallal. Az előkészítő vázlat-hoz írt jegyzetében köldökzsinórként utal a kapcsolatra a két tárgy között. Leírása szerint a fia nagyon nehezen született meg. Az addig őket összekötő kapcsot, a köldökzsinórt el kellett vágni, hogy életben maradhassanak, hogy a köztük lévő kötés új formát ölthessen. Az illusztrációként hozott önarckép az előbb említett grafikával együtt ugyanannak az önéletrajzi sorozatnak a része, melyet Bourgeois élete őszén készí-

tett. Ebben a késői művében saját magát gyermekként ábrázolja, mintegy hídként anyja és apja között.

A hidat meghatározhatjuk úgy is, mint a kapcsolódás lehetőségét két pont között. Isten a tőle elszakadt ember számára elképzelhetetlen módot választott, hogy újra eljuthasson hozzá. Márta értetlenül áll, amikor Jézus vigasztalja őt. Még nem érti, nem látja át, hogy Jézus maga a híd a halál és az élet, az ember és Isten között.

DELI ESZTER KINGA

A hidépítés művészete – a koronavírus-járvány után

2020 márciusának végén, amikor e sorokat írom, tombol hazánkban a koronavírus-járvány. A karantén éppen a társadalmi hidakat bombázza szét – legalábbis a személyes érintkezések szintjén –, hiszen ezek a „hidemberek” a fertőzést olyan új területekre vinnék, ahová az máshogy nem juthatna el. (Hadd mondjak erre egy példát: ha az egyetemek kollégiumait három héttel később zárták volna be, akkor a kollégisták a vírusok sokaságát cipelték volna szerteszét az egész országban – mint a fővárost a kisebb települések sokaságával összekötő hidak. De szerencsére a kollégisták hazaküldése megtörtént akkor, amikor még nem fertőződtek meg. Így a szociális kohéziót növelő és nem vírusterjesztő hidak voltak. Ennyit számít néhány nap...)

A járvány alatt nem a hidépítés, hanem a híd bontás ideje van. Hiányzik az emberi beszélgetések, a szeretetteljes átölelés melege (különösen a lakásukba zárt idős testvéreinknek). Nem pótolja ezt az, hogy „boldoggal-boldogtalanul” összekötjük magunkat a virtuális hálózatokban. Mi az a híd, amely a legerősebb karanténban is megmarad nekünk? Mi az a híd, amelynek a fontosságára éppen a magány, a kényszerbőjt hetei, hónapjai döbbsenhetnek rá bennünket? Isten lajtorjája a föld és az ég között, Urunk, Jézus Krisztus az a híd, amely nem dől össze soha, és amelyen biztosan átjuthatunk a fenyegető szakadék felett. **Fedezzük fel az ima hatalmas összekötő erejét ezeken az ajándékba kapott csendesnapokon!**

Gondoljuk végig, hogy mi fog történni a járvány után. Szív-ből remélem, hogy lesz várakozási periódus, mert ha nem, akkor úgy járunk, mint Kína, ahol ismét és ismét felütötte a fejét a kór, mert sajnos megint meglátogatták a vírusterjesztő hidemberek a már vírusmentes közösségeket. Azaz az első, amit sokkal hosszabb ideig kell gyakorolnunk, mint ameddig a szomszédunkban lévő fertőzés tart, az a hosszútűrés. Kérjük el a hosszútűrés ajándékát mennyei Atyánktól! Ha rá nézünk a saját bűnös életünkre, ha a nagypénzt és a húsvét csodájára gondolunk, ráébredhetünk arra, hogy Isten a hosz-

szútűrésnek micsoda kimeríthetetlen végtelenségével rendelkezik. Imádkozzunk a járvány alatti és (különösen!) a járvány utáni önmegtartóztatás és türelem erejéért.

Gondoljunk el azon, hogy hogyan kellene újraépíteni társadalmi kapcsolatrendszerünket a járvány után. Hadd számoljak be az élesztősejtek bölcsességéről. Ha egy élesztő a kenyérfőzés (avagy a sörfőzés) alatt úgy érzi, hogy addig még nem tapasztalt, új helyzetbe került, akkor a fehérjéi között nem csak a „családi kapcsolatok” kis köreit erősíti meg. Elkezd összekötni az addig egymástól igen távol lévő fehérjéket is. Miért? Azért, mert a távoli kapcsolatok hozzák az igazán új megoldásokat. Azért, mert a távoli kapcsolatok kiépítésével születik meg az innováció. A járvány után találkozunk tehát olyan ismerőseinkkel is, akikkel nagyon ritkán szoktunk. Építsünk ki új hidakat, hogy ellenállóbb, innovatívabb legyen a magyar társadalom!

PROF. CSERMELY PÉTER
Csermelyblog.hu

Kiállítás

Már jócskán túllendült élete delén. Mindig mindennel elégedetlenkedett, zsörtölődött, s az az igazság, hogy már inkább komótosnak, mint fűrgének lehetett nevezni. De azért maradéktalanul ellátta a feladatát, elvégzett határidőre minden munkát.

A vezetőség nem szerette, s a kollégák sem rajongtak érte. Hiszen ki szereti az izgága, öregedő, mindenbe belebeszélő, mindenhol hibát kereső – és gyakran találó – alakokat? Mert a jó munkaeerő nem ilyen. A jó munkaeerő fiatal, hallgat, bólogat, feltétlenül lojális, szótlannal és vakon megy a főnökei után. Nem véletlen hát, hogy voltak, akik fellélegeztek, amikor végre valakinek támadt egy ötlete, hogyan lehetne kirúgni a renitens öregurat. Igaz, törvényesen tulajdonképpen nem lehetett volna, de ők – úgy hitték – végre találtak egy jó megoldást.

Ki is hirdették, majd végül megüzenték a munkatársnak is, hogy ki van rúgva, szedheti a sátorfáját, fel is út, le is út. Hamar elterjedt a hír. A kollégák, a máskor vitatkozó, versengő, veszedő kollégák csodálkozva, értetlenkedve néztek egymásra: „De hát nem áll a törvény védelme alatt?” – kérdezték. „De” – volt a válasz. Aki betartja a törvényeket, az nem is tette volna ezt meg, de itt más világ van – világosodott meg többeknek.

Az indulatok nem akartak csillapodni. Ilyet azért mégsem lenne szabad tenni

senkivel! – volt az általános vélekedés. Aztán másnap reggel kupaktanácsra gyűlt össze a soha nem látott egységbe tömörült kis közösség. Kortól, nemtől, pártállástól, világnézettől függetlenül arra az eredményre jutottak, hogy ezt nem szabad ennyiben hagyni. „Menjünk be kollektíven a főnökhöz, vázoljuk álláspontunkat és tisztázzuk a helyzetet!” – hangzott a közös döntés.

Délben meg is történt a dolog. A kollégák benyomultak a kicsi főnöki irodába, és egy emberként álltak ki a munkatársuk mellett. A vezető először alakoskodott, aztán erősködött, végül meghátrált.

Így hát az idős kolléga maradt, fiatal munkatársai bátor kiállításának következményeként. Akik nagy része azóta már nincs a cégnél, de akik hajlandóak voltak kockáztatni a saját – és családjuk – egzisztenciáját az igazságért és a tisztességért, egy kolléga munkahelyének megmentéséért.

Sok évtizedes sztereotípiák mondtak akkor és ott csődöt. Nyoma sem volt széthúzásnak, senki nem kapaszkodott az íróasztalába, és senki nem volt hajlandó pénzért feladni az igazság iránti vágyát és hitét. Elragadó, nagyszerű, egyszersmind meghatározó pillanat volt! Egy láthatatlan szeretethíd épült szinte egyik pillanatról a másikra, amelynek

segítségével emberek igazi közösségé váltak, olyanokká, akik nem adják meg magukat sem szép szónak, sem ígéreteknek, sem pedig fenyegetésnek, akik merik vállalni önmagukat és egymást. Olyan emberi nagyságról téve tanúbizonyosságot, amelyre méltán lehetnek büszkék gyermekeik s mások előtt is.

Egészen biztos, hogy ez az eset mindenkiben mély nyomot hagyott, hiszen mindenkit megérintett az összetartozásnak és szeretetnek egyfajta különleges ér-

zése, mely nem mindennap adatik meg az ember életében. Nagyszerű élmény volt!

Hosszú idő telt már el azóta, talán már meg sem ismernék egymást az egykori kollégák, de arra bizonyára valamennyien emlékeznek még, mi történt akkor. Amikor néhány kolléga – ha csak időlegesen is – betemette a köztük lévő árkokat, s tudtak, akartak, mertek együtt gondolkodni, szólni, cselekedni egyéni érdek nélkül, tisztán szeretetből. Amire oly sokszor oly nagy szükség lenne. És nem csak a munkahelyeken.

*Egy láthatatlan
szeretethíd épült
szinte egyik
pillanatról
a másikra...*

GYARMATI GÁBOR

A híd a szeretet

„Annak, aki szeret, nincsen szüksége arra, hogy emlékezzenek rá. Van az elevenek országa meg a holtak országa, s a híd a szeretet, csak az marad meg, az az élet egyetlen értelme.” (Thornton Wilder: *Szent Lajos király hídja*)

Szák Kocsis Pál:
Weöres Sándor: Bennünk a létra
(terrakotta, fa)

Emlékszem, régen vidéken, ahol mindenki mindenkit ismert, voltak emberek, akik nem álltak szóba egymással. Az utcán átmentek a túloldalra, elfordultak, ha véletlenül találkoztak, szorosra zárták a szájukat, elnéztek másfelé, fülüket befogták. Megszakítottak minden kapcsolatot. Olyan ez, mint a felvonóhíd a várkapunál. Bezáródik mások előtt. Régi sérelmek voltak e magatartás mögött. Örökségi viták, „megbocsáthatatlan” bántások, véleményütközések. De okozhattak ilyeneket leküzdhetetlen társadalmi különbségek is.

Csak az értelmesen gondolkodó, megbocsátani tudó ember képes e szét szakadt világokat újra összekötni. Megszólítani, hidat építeni emberek között. Erre pedig igen nagy szükség van, különösen ma, elemeire bomlott társadalmunkban, a „világfalu szája” előtti virtuális kitettségben, mely ugyanakkor magunkba fordulást, szellemi remeteséget is okozhat.

Elkezdeni legnehezebb a hidépítést. Talán egy mosoly, egy kedves deklaráció, egy segítő mozdulat, mely beindíthatja a kapcsolatot. A sérelmek, előítéletek feladása, a megbocsátás,

a megelőlegezett bizalom. Ezek a szeretethidak jelentenek átjárást embervilágaink között, s hoznak élhetőbb életet. Hidat építhetünk személyes találkozókkal, de például most, járvány idején az internet is jó szolgálatot tehet. Aki például része egy csoportnak, sokkal tájékozottabb, és megőrződik a magárahagyottság depressziójától, mivel tartozik valahová.

Jók a hidak, és nagyon fontosak. „Ha elvész a híd, elvész Erdély!” – szölte *Bem apó* híres mondása a piski csatában. Nemzeti büszkeséget adott a Széchenyi lánchíd megépítése, s ismerünk szomorú képeket Budapest 1944-ben felrobbantott hidjairól.

De most lépünk kicsit tovább és feljebb. Az ember legnagyobb kérdése nem az, hogy ne lennének hidak folyópartok, hegyek között vagy akár lelki hidak emberek között, hanem hogy van-e fölfelé vivő hidunk vagy más alkalmatosságunk. Van-e az embernek kapcsolata Istennel, Teremtőjével, áthidalja-e valami azt az elmondhatatlanná lett távolságot, mely a bűnesettel keletkezett, van-e eszköz, amely révén visszakerülhetne az ember az elvesztett „paradicsomba”?

Már az ókori ember is megkísérelte az égig jutást, azért fogott Babel tornya építésébe (1Móz 11,4), ám kudarcot vallott. Az eget ostromló építkezések a mai napig tartanak (lásd felhőkarcolók). A repülést, az űrhajózást is hasonló vágy indította el. Ám fizikai eszközökkel nem sikerül közelebb jutnunk! Még akkor sem, ha egy furcsa bibliai történetben Jákób lajtorjájáról – más fordítás szerint lépcsőjéről – halottunk, melyen angyalok jártak le-föl álmában az ég és föld között, vagy ha ismerjük *Weöres Sándor* örökbecsű gondolatát: „Alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra...”

Egy jézusi mondat jut eszembe: „Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csak én általam.” (Jn 14,6) Ő az út – s talán mondhatjuk mai témánkhoz kapcsolódva: ő a híd, az eljutás lehetősége. **Ő jött, hogy újra összeköttetést teremtsen Isten és ember között.** A két világ közötti, különben átláthatatlan szakadékot a kereszt keskeny gerendája hidalja át. Ezen átjutni csak a bűnöket letéve lehet – de lehet! Vegyük észre, vegyük számításba és vegyük igénybe ezt a keskeny áthidalást a mulandó világ és Isten valóságos világa, az örök élet között!

SZÁK KOCSIS PÁL

Will Allen Dromgoole

A hidépítő

Magányos útján egy öregember a hűvös, szürkülő esten hatalmas, mély szakadékhoz jutott, melyben hömpölygő folyam futott. Az ember átkelt a félhomályban – semmitől sem félve az árban –, de biztonságban partot érve hidat emelt a víz fölébe.

Egy másik vándor megkérdezte a vándort: „Bátyám, erőd erre miért pazarlod? Utad a nyugvó nappal véget ér, e tájra lábad többé vissza nem tér. Magad átkeltél a mélységen – miért emelsz hát hidat az éjben?” A hidépítő felemelte ősz fejét: „Barátom, az ösvényen, mit megjártam én, Sokaság jön majd énutánam, kinek át kell kelnie az árban. E folyam, mi nekem semmiség, egy ifjúnak talán nagy veszély. Alkonyatkor neki is át kell kelnie, megtéve az utat – barátom, néki építem e hidat!”

(Fordította *Tráger Herbert*)

Te bolond, most függőleges hidat építesz?

nem vállaltam. Mi legyen akkor egy fiú-gyermekkel? Irány a műszaki egyetem. Oda nem lett elég a pontszámom, de átutaltak az akkortájt létrehozott Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolára. Ez is Budapesten volt, a Szerb utcában, egy volt zárdaépületben. Itt négy szak közül lehetett választani. Volt vasútgépészet. A biciklimet még megbütyköltem, de a nagy, olajos gépeket nem szerettem. Volt vasútépítés és -fenntartás, valamint útépítés és -fenntartás. Ezekre azt mondtam magamban: Hát, mindegyik csak úgy megy, néha kanyarodik meg emelkedik – ebben semmi érdekes nincsen. Jött a negyedik szak: hídépítés és -fenntartás. Na, ez érdekes – gondoltam magamban. Mindegyik műtárgy más, különböző helyeken épül. Így lettem hídépítő, azaz latinul *pontifex*. Ami azt is jelenti: pap. Ma már úgy értékelem ezt a választást, amelynek ez évben éppen ötven esztendeje, hogy Isten adott nekem egy jelt. Melyet persze akkor még nem értettem.

A levelező teológiai tanfolyamot 1989-ben végeztem el. Egy évre rá volt a húszéves érettségi találkozónk. Szó-kás szerint mindenki elmondta, mi történt vele az előző találkozó óta eltelt öt évben. Mikor rám került a sor, elmondtam: én kétszeres hídépítő lettem. Eddig hídépítési és -fenntartási üzemmérnökként vízszintes hidakat építettem, például két folyópart között. A velem szemben ülő, kedves osztálytársam felnevetett, mondván: „Te bolond, most függőleges hidat építesz?” Mondtam neki: „Igen, Miklós, eltaláltad!” Elvégeztem ugyanis a levelező teológiai tanfolyamot, és most függőleges hidat építék Isten és ember között. Nagy élményem volt (éppen a rendszerváltás évében jártunk), hogy amikor a vacsora után a beszélgetés zajlott, sorba jöttek oda hozzám az osztálytársaim: mi reformátusok vagyunk, mi is beirattuk a gyerekeket hittanra, mi is járunk templomba. **Csak be kellett dojni a kavicsot a vízbe, vagy – ha tetszik – meg kellett nyitni a hidat, és az emberek megnyíltak, beszélni kezdtek a hitükről.**

Szép élményem van 1991 márciusából, amikor a MÁV Hídépítési Főnökség volt a munkahelyem. Hamar megtudta mindenki, hogy április 1-jén már más-hol fogok dolgozni. Akkor léptem az evangélikus egyház szolgálatába. Egy-más után állítottak meg a folyosón, az udvaron a munkatársak: „Tényleg elmész? Hova méysz?” S én válaszoltam: „Megyek az evangélikus egyházhoz papnak.” Négyféle feleletet kaptam. Volt, aki nem szólt semmit. Volt, aki azt hitte, hogy nem mondom komolyan, s arra kért, mondjam meg az igazat. Itt is voltak, akik színt vallottak a hitükről, de ezt inkább felszínesnek találtam. S végül mindössze négyen voltak, akik gratuláltak.

Édesapám, aki tizennyolc éves korától kántorként szolgált az evangélikus egyházban, így szólt hozzám: „Azt mondom neked stílszerűen: én azért nem égetnék föl minden hidat magam mögött.” Mire én azt válaszoltam neki: „Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára.” (Lk 9,62) Az azóta eltelt egy huján harminc év alatt nem lett könnyebb az életem. Ám azt tiszta szívvel elmondhatom: soha, egy pillanatra nem bántam meg, hogy az Úr szolgálatába álltam. Csodálatos ajándékokat kaptam. Temettem együtt édesapámmal. Szolgálhattam igehirdetéssel anyai nagyapám gyülekezetében, Marosvásárhelyen. Temettem édesanyámnak egy volt Deák téri gimnáziumi osztálytársát. Most egy gyülekezetben szolgálunk édesanyám volt osztályfőnökének a lányával. És még sorolhatnám sokáig...

A híd – összeköti Istent és az embert. Ennek a hídnek is van hídfője. Egyik oldalon Isten s a másik oldalon az ember. Isten rendíthetetlen hídfő. Nekünk azonban nem mindegy, hogy homokra vagy kösziklára állítjuk a hídfőnket. S ennek a hídnek az „áthidaló szerkezete” Jézus Krisztus. Ez a híd nemcsak hogy összeköti Istennel, hanem ez az egyetlen út is, amely az örök életre visz. Hát csak bátran „használguk” naponta. Éljük vele!

VEPERDI ZOLTÁN

lelkész, hídépítő mérnök

A híd – naponta sokan használjuk, megyünk át rajta. Gyalogosan, autóval, vonattal. Összeköt városrészeket, folyópartokat. Összeköt embereket is. A híd készülhet kőből, acélból, vasbetonból, de még fából is. Lehet egynyílású és lehet többnyílású. A budapesti hidak közül például az Erzsébet híd egynyílású függőhíd, a Margit híd pedig soknyílású, töbtámaszú tartó. Mindegyik hídszerkezetnek alapvető része a két hídfő és az áthidaló szerkezet.

Édesanyámat érdekelte az orvostudomány, ezért azt szeretete volna, ha belőlem orvos lesz. Én viszont idegenkedtem az orvosi dolgoktól, úgyhogy

Függőhíd a gleccser fölött

Fotó: Schladming-Dachstein Tourismus

Online istentiszteleten

„Van az elevenek országa meg a holtak országa, s a híd a szeretet; csak az marad meg, az az élet egyetlen értelme” – vallotta *Thornton Niven Wilder* amerikai író.

Általában szidni szoktuk az internetet, a Facebook vagy a mobiltelefon túlzásba vitt használatát. Ezekben a soha nem tapasztalt vírusos-karanténos időkben azonban az elektronikus híd fölértékelődött. Magányosan élő embertársainknak a rádióhullámok, telefonvonalak, műholdas összeköttetések jelentik az egyedüli kapcsolatot a külvilághoz, a szeretteikhez, a segítőkhez. Az elmúlt napokban gyakrabban hívom azokat, akikről tudom, hogy nincs kivel beszélgetniük a négy fal között. Persze nincs sok újság, mégis talán jólesik nekik, ha megkérdezem, hogyan telnek a napjaik, nincs-e valamire szükségük. Ez utóbbi nehéz kérdés. Magam is elmúltam hatvanöt, nem javasolják, hogy elhagyjam az otthonomat. De olyan nehéz kérni annak, aki még soha nem szorult másra! Hiszen mindenkinek, gyerekek, szomszédnak, menynek és sógornak is megvan a maga baja. Anynyira segítenék, nemcsak virtuálisan, de már nekem sem szabad.

Idősek és fiatalok közé is éket ver a járvány. A napokban egy fiatal kolléganóm hallotta az eladótól a benzinkúton: „Mostantól legalább kiküldhetjük a nyanyákat.” Szomorú jelenség, különösen, ha belegondolunk, hogy valószínűleg az eladónak is van édesanyja, nagymamája. Engem az is elkésérít, hogy a politikai szembenállás, a gyűlölködés még ebben a helyzetben sem szűnik. **Mi kell még, milyen tragédia kell ahhoz, hogy az emberek ne a kü-**

lönbséget, hanem a hasonlóságot, az egymás felé vezető hidat keressék?

Tegnap, életemben először, virtuális istentiszteleten vettem részt a budavári templomban. Korábban, bevallom, nem sokra tartottam ezeket a tévés, rádiós együttléteket, mivel akkor még úgy éreztem, ezek csak amolyan pótlékok. Idős, magatehetetlen embereknek esetleg jó megoldások. A lelkes jelenléte, a gyülekezet, az együtt éneklés, az emberek közelsége, a kézfogás és a tekintetek egybekapcsolódása, az úrvacsora és az orgona felemelő hangjai – mindez csak „élőben” az igazi. De nekem, aki, Istennek hála, még jó erőben vagyok, nem megfelelő és semmiképp sem elegendő lelki táplálék. Nem gondoltam volna, hogy egyik napról a másikra azzal szembesülök, hogy egy ideig csak így mehetek templomba.

Bőjt 5. vasárnapjára A Zsidókhoz írt levél 10. fejezetének 19–25. versét rendelte az egyház: „Mivel tehát, testvéreim, bízhatunk abban, hogy bemehetünk a szentélybe Jézus Krisztus vére által, azon az új és élő úton, amelyet ő nyitott meg előttünk a kárpit, vagyis az ő teste által...” Nehéz a lelkünk. A járvány idején tele vagyunk aggodalommal a szeretteink, az ország, a gazdaság, a jövő és persze saját magunk miatt is, és támogatásra vágyunk. Sokunknak – én mindenképp közéjük tartozom – a hite időnként meginog, nem elég erős.

Péter Zoltán budavári lelkészétől tegnap könnyen megjegyezhető, egy mondatban összefoglalható útravalót kaptam. Bár már szinte minden zárva van, Jézus által bárki bárhol szabadon bemehet a szentélybe. Isten közelébe, biztonságába. A karantén, a távollét sem választhat el az ő szeretetétől. Ez a híd az egyetlen reménységünk.

JÁSDI BEÁTA

Jézus a híd

Itt a földön mi, emberek, gyermekek, ifjak, öregek, élet-versenypályán futunk, s egy nap szakadékhoz jutunk. Szédülünk a mélység felett, hát nincs egy híd, mely átvezet?

Úgy szeretnénk általmenni, túlsó parton megpihenni! Van híd, csak az láthatatlan, az láthatja meg, ki hisz abban. Aki úgy hisz, mint kisgyerek, az jut át a mélység felett.

Túlsó parton csodás fényben élhet örök dicsőségben. Jézus a híd két part között, eget, földet mely összeköti! még ma lépj rá bátran, hittel, s túlsó parton vár az Isten!

Pecznyik Pál

Híd hit és tudomány között

Sok módon tapasztaljuk, hogy a hit és a tudomány dolgai a valóságunkat képzeletben átszelő folyó ellentétes partjain helyezkednek el. Sokak szerint ez természetes, és rendjén is van így. Hiszen különféle módszerek, elvek mentén működnek. Nem lehet mindig fedésbe hozni a kettőt, különböző rendszerekhez tartoznak, nem összeférhetők. Enyhébben fogalmazók azt mondják, hogy más az indíttatásuk és céljuk – például a tudomány a hogyan?, a vallás a mi célból? kérdéseire válaszol. Radikálisabb vélemények szerint a kettő között ég és föld a különbség, teljesen összeegyeztethetetlen kultúrterületekről van szó, amelyek vagy eleve nem is találnak közös témát, vagy még kiélezettebben ellentétes a tanításuk a közös területeken.

Lehet-e hidat verni a két part között? **Kell-e egyáltalán hidat verni hit és tudomány között?** A valóság egy, aho-

gyan Isten is! *Ittész Mihály* győri lelkész hagyatékából került elő nemrég egy gépelt kézirat, amelyben a hitvalló egyház tervezete olvasható. Ennek utolsó pontja a felállítandó missziói központ fontos feladataként jelöli meg egy munkacsoport szervezését, amely fel kell derítse a keresztyén hit és a modern világkép kapcsolatát. Korábban pedig azt fogalmazta meg az alapelveknél, hogy a hitvalló egyház ne féljen megvizsgálni a legvisszariasztóbb modern tudományos tételeket sem, hanem keresse meg bennük a kinyilatkoztatással kapcsolatos igazságokat, mert „lehetetlen, hogy ami igaz, ne illeszkedjen bele a kinyilatkoztatásba, amelynek lényege az igazság teljessége”. Mintha csak a kappadókiai atyát hallanánk: *I. Baszileiosz* is szinte ugyanezt írta le másfél ezer évvel ezelőtt!

Mit kezdünk akkor a folyó ellentétes partjain elterülő hittel és tudomány-nyal?

Először is legyünk józanok, és ne hunyjunk szemet a tudománytörténet előtt! A tudomány fejlődése megtanított már többször arra, hogy időnként alapvető szemléletváltásra van szükségünk: *Kopernikusz* óta a Nap már nem kering a Föld körül, hanem fordítva. *Einstein* óta a tér és az idő már egészen másképp viselkedik, mint korábban: nem függetlenek egymástól, hanem téridőt alkotnak. Ezért nem is létezik általánosan meghatározható idő, ráadásul a zseni szavaival a téridő úgy viselkedik, mint egy óriási puhatestű állat: meghajlik, meggömbül. *Bohr* óta a részecskékről és a hullámokról alkotott képünket kellett feladnunk, mert az anyag mindkettő tulajdonságával rendelkezik.

Szükséges a folyó két, egymástól elszakított partjának képét is újragondolnunk. Nemcsak egymással szemben álló partok léteznek – hanem köztük folyva összeköti őket a folyó! Ezt az egységet pedig jelképezheti egy híd. Gondoljunk mondjuk Komáromra: a diktátum országhatárral szakította ketté, állítva, hogy áthidalhatatlan ellentét van a magyar és a szlovák terület között. Ám tudjuk, hogy egy évezreden keresztül mégis nagyon jól megvolt ez az egyetlen város a Duna két partján, a szemben fekvő partok teljes egységben voltak. Tudomány és vallás pontosan így járt. A felvilágosodás nyomán gombamód szaporodó ideológiai és politikai rendszerek diktátumai ugyan elszakították egymástól, ellenfélként tüntették fel őket – de jól tudjuk, hogy **évezredekön keresztül szinte kéz a kézben jártak.**

Ha alapos elemzésnek vetnék alá szürkeállományomat az agykutatók, kizárt dolog, hogy két elkülönülő részre lennének képesek válogatni bennem a fizikust és a lelkészt. És Jézust vizsgálva ugyanígy lehetetlenség elkülöníteni, mi is az isteni és mi is az emberi benne. A kettőt nem kell híddal összekötni – a kettő ugyanaz! Gondolataimban sem különül el a teológia és a fizika, mert egy és ugyanazon tudásunk két vetületéről van szó. Még hídra sincs hát szükségem...

SZAKÁCS TAMÁS

Híd hívők és ateisták között

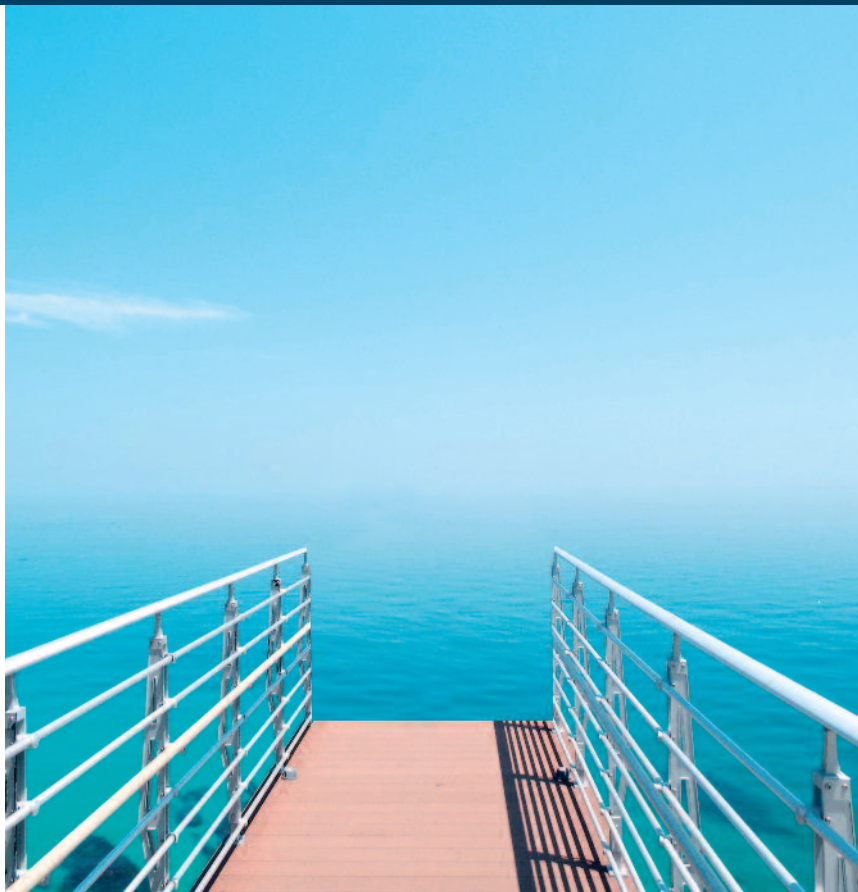
Nem akarom viccel elütni a témát, de egy hidas eset idekívánkozik. Már csak azért is, mert sokszor a humor ver hidat két egészen másként gondolkodó ember, akár egy ateista és egy istenhívő között.

A fáma szerint az 1920-as évek táján egy Tisza-hídon cséplőgépet toltak át a munkások. A hídőr ott várta őket a túloldalon. Mikor odaértek, megállította a lihegő társaságot. Hivatalos akcentussal rákérdezett a lényegre. „Hány mázsás ez a cséplőgép?” A bizonytalanuló megkérdezettek egyike a gépre nittségezett táblácskát silabizálva leolvasta: „Önsúly: 15 mázsa.” „Mennyi? – háborodott föl a hídőr. – Hát, azonnal tolják vissza, mert ezen a hídon maximum tízmázsás terhelés a megengedett!”

Ez a történet mégsem olyan vicces, ha arra gondolunk, hogy a merevség, a logikátlanság, az istenhívő közösségek törvényeskedése hányszor volt oka a hídszakadásnak hívők és istentagadók között. A gondolatok árja és a filozófiák szakadéka fölött hányszor kezdett már kialakulni a nagyvonalúság, az irgalom csíja, de megszólalt belőlünk az erkölcsös, a dogmaőr, és éppen ez a törvényeskedés okozta a tragédiát. Hányszor szakadt le a híd ilyen visszatolatott terhek alatt! **A baj az, hogy ilyenkor nemcsak a híd szakad le, hanem a túlterhelést okozó cséplőgép és a munkások is lezuhannak.** Mert eleve túlterhelt a hívők és hitetlenek közti híd. Nagy botorság viselkedni a szabálytalan, ha már egyszer kibírta a terhelést ez a törekeny reménykapcsolat. A csodálat és a hála hídfője helyett a farizeusi szeretetlenség és merevség helyszíne lett az őrhely.

Mert nehéz a hídverés a két part között. Az a baj, hogy ateista testvéreink éppen azok, akik a történelem folyamán már ösidők óta föladták a hídverés lehetőségét ember és Isten között. Az ateista a mostani gondolatmenetünk szerint tagadja a túlsó partot. Nemcsak fizikailag, nemcsak tudományosan, nemcsak mitológiai, hanem alapvetően nem hídban gondolkodik, hanem trambulinban.

Mi is a trambulin? Ugródeszka? Igen! Jó a válasz, de a híd képletét alkal-

mazva azt kell mondanunk, hogy félhíd! Egy igazi hídhoz két pillér kell, két part, melyet a híd összeköt. A személyes gonosz az első megjelenésétől kezdve tagadtatta a túlsó partot, tagadta a következménypillért: „Bizony nem haltok meg!” (Vö. 1Móz 3,4)

A túlsó part tagadója számára boldogság hídépítésről ábrándozni. Ezért nem hidat épít, hanem félhidat, vagyis ugródeszkát, és kiugrik a céltalanság és az oknélküliség, a tervnélküliség, a teremtéstagadás semmijébe.

Nyilvánvaló, hogy annak kell kezdeni a hídépítést, aki tud a másik partról, aki tudja, hogy kell a híd, és nem elég a félhíd. Az istenhívő nem várhat az ateista kezdeményezésére. Minden emberben benne van az istenhit csírája. Néha el is szólja magát. Egy istentagadó tudomá-

nyos előadáson hangzott el: „Kedves elvtársak! Hála Istennek, jó eredményeket értünk el a vallásos ópium fölszámolásában.”

*Annak kell kezdeni
a hídépítést,
aki tud a másik partról.*

A hívő hídverő tudja, hogy vannak az életben olyan pillanatok vagy korszakok, amikor elkezdi derengeni a legerősebb túlparttagadóban is a másik oldal. Ezeket szeretettel és bölcsességgel kell felismerni, és el kell kezdeni a hídépítést az embertárs, a testvér felé. Ha máskor nem, akkor a Kharón ladikja közeledtével, vagy amikor elközelít az *Áprily Lajos* megfogalmazta „túlsó partot látó révülés” ideje, seghíthetünk a „készen vagy?” kérdésre fölkészíteni a távozót, biztosítva a válaszáadásra: „Készen!”

GYŐRI JÁNOS SÁMUEL

Kondor Péterrel, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspökével Szeverényi János beszélgetett

Fotó: evangelikus.hu

Istennek nem a lemondásunk kell, ő a szívünkre vágyik

„Minden Egész eltörött” – írta Ady. Széttöredezett világban, földrészen, társadalomban és világkeresztyén-ségben élünk. Ugyanakkor léteznek egységtörékvések gazdasági, politikai, erkölcsi, vallási és egyházi síkon. Hogyan látja püspök úr ezeket a kérdéseket?

Valóban széttöredezett világban élünk, ahol nehezzé válik a tájékozódás. Egyre több oldalról tartanak igényt a figyelmünkre, a pénzünkre, a szavazatunkra. A világban korábban megszokott ideológiai határok elmosódnak, új határok kialakulásának vagyunk tanúi. Ebben a helyzetben kell nekünk, választott vezetőknak utat mutatni a ránk bízottak, gyülekezeteink, munkatársaink számára, férjként és apaként pedig családjaink, gyermekeink, unokáink számára. Szeretnénk valami olyat adni, ami nem mulandó érték, amire építeni lehet, aminek örökkévaló jelentősége van. Ma már fiatalok és idősek egyaránt tudják, mit jelent egyik pillanatról a másra el-

veszíteni valamit vagy valakit, aki vagy ami fontos volt számunkra. Egy világjárvány elhatalmasodását látva mindannyian érezzük, hogy vannak határok, melyeken túl hiába az emberi tudomány és erő, nincs hatalmunk kézben tartani az irányítást.

Meg kell látnunk, hogy a „minden Egész eltörött” nemcsak a rajtunk kívüli álló világban igaz, hanem a saját életünkben, szívünkben, lelkünkben is. Pedig innen indul ki minden. Nem véletlen, hogy Jézus a személyes életünkbe akar belenyúlni, a szívünket, az értelmünket akarja megújítani. Összetört, beszennyezett lelkünket jön gyógyítani, megtisztítani. Jézus más szemmel nézi ezt a világot, mint mi, ezért pontosan és világosan tudja, hogy egy emberi lélek drágább az egész világnál. Mi mégis olyan könnyelműen bánunk a lélekkel. Mindent készek vagyunk megtenni ezért a világért, és nem vesszük észre, hogy közben elveszítjük a lelket. Megdöbbenve tapasztaljuk, hogy békétlenné és nyugtalanná

válík az életünk, mert elvesz a legdrágább értékünk, az örök életünk. Ezért adja oda Jézus az életét értünk, hogy levegye ró-lunk bűneink terhét, hogy meggyógyítsa szívünket és lelkünket, hogy így mi magunk is gyógyító erőt tudjunk belevinni a körülöttünk lévő világba.

Mintha mégis soha nem tapasztalt szakadék lenne a világ és az egyház között. Hogyan lehet hidat építeni e két közösség közé? Két kísértés között élünk: bezárkózás és teljes nyitás. Mi a helyes viszonyulás?

A helyes viszonyulásra a Szentírás folyamatos és egyre mélyülő tanulmányozása ad most is sorvezetőt. Ebből egyértelműen azt látjuk, hogy Jézus mennyire számít azokra, akik őbenne hisznek. Ők a föld sója és a világ világossága. Semmiképp sem a bezárkózás a feladatuk, hanem éppen nekik kell belevinni a világba a szeretetnek, a békességnek, a jóságoknak, a tisztaságnak, a megbocsátásnak azokat az erőit, ame-

lyek megvédik a világot a pusztulástól. Nekik kell a mennyország derűjével, békességével, örömeivel fűszerezni ezt a világot, ahogyan a só az ételt. Tehát nem pusztán azért vagyunk Jézus tanítványai, hogy a magunk lelki békéjét ápolgassuk, hanem a világért, a körülöttünk élő emberekért, hogy ők is megtapasztalják Isten életújító szeretetét. Sok élő példa mutatja – egyházkerületünkben is –, hogy egy jól működő gyülekezet hogyan szövi át a helyi közösség életét, hogyan válik meghatározóvá és befolyásoló tényezővé az emberi kapcsolatokon túl az oktatás vagy a szociális szolgáltatások területén is.

Püspökként felelős kapcsolata van egyházunk különböző kegyességi, teológiai irányzataival. Át lehet hidalni ezeket a törésvonalakat?

Azzal a reménységgel és tapasztalattal végzem a szolgálatomat, hogy igen. Hiszem, hogy minden különbözőség ellenére van valami, ami összeköt bennünket. Nemcsak az evangélikus hitvallási iratainkra gondolok, hanem a Jézusban való hitünkre, ahogy az Újszövetség egy egészen speciális kifejezése fogalmaz. Mintha Jézus személye olyan közeg lenne, amelyben a hívő ember benne él. Jézusban lenni azt jelenti, hogy nem én veszem őt körül, hanem ő vesz körül engem. Nemcsak gondolkodom róla, mint egy kívülálló, hanem Jézus veszi körül a gondolataimat meg az érzéseimet meg a cselekedeteimet is. Mert nagy különbség az, hogy Jézus olykor benne van a gondolataimban, vagy a gondolataim, az érzéseim, az egész személyiségem és életem benne van Krisztusban. Ő formál és mozgat. Ha valakinek az élete Krisztusban van, ez átsugárzik rajta, bármelyik kegyességi irányzathoz tartozik is. A Jézusban formálódó élete bizonyoságtétellé válik mások számára.

Hazánkban az evangélikusság a lakosság három százalékát teszi ki. Érdekünk az egészséges ökumenikus együttműködés. Milyen területeken tudunk szolgálatot végezni más felekezetekkel? Mi a szükséges közös nevező a felekezeti közötti kapcsolatokban?

Az ökumenikus együttműködés nem öncél, hanem eszköz. Jézus az egység célját így fogalmazza meg: „...hogy elhiggye a világ, hogy te küldtél el engem.” Jézus soha nem a világ ellen tett valamit, hanem mindig a világért. Neki a világ megmentése van a szívében, amely út a hívőkön át vezet. Csak ha egyik vagyunk Krisztusban, hiszi el a világ, hogy Jézus

valóban Megváltó. Ha nem tudjuk egymást szeretni, megérteni, akkor hogy lenne hiteles a világ előtt az egymás bűneinek megbocsátásáról szóló örömüzenet? Csak akkor ad hitelt a világ az egyház által hirdetett megváltásnak, ha azok, akik hirdetik, egymás között is megváltottként viselkednek. Ha tudjuk közösen is keresni a körülöttünk élő társadalomban felmerülő kérdésekre a válaszokat, ha Jézusban élve keressük az Isten akaratát, és a magunk részéről mindent megteszünk, hogy ez az isteni akarat beteljesüljön, akkor megvalósul az az egység, amelyért Jézus is könyörgött.

Házasságok, családok esnek szét. Mit lehet tenni, hogy javuljon ezen a területen is a helyzet?

Hiszem, hogy a házasságok az égben köttetnek. Az ember nem is tud házasságot kötni, Isten tudja megkötni két ember között. Nem az ember találta ki ezt a létformát, hanem az Isten, nem szabad tehát kihagyni belőle a szerzőt. Ezért védi Jézus

a házasságot halálosan komolyan és hallatlanul kemény szavakkal. Nem a mi szeretetünk és nem a mi hűségünk a tartóoszlopa a házasságnak. Nem ez tartja egyben, hanem Istennek az a munkája, amivel egy férfit és egy nőt „egybeszerkesztett”. Házasságkötés alkalmával a férfi és a nő szeretetet és hűséget fogad. De nem egymást szólítják meg, amikor az oltár előtt állnak, hanem Istent. Nem azt mondják, hogy „fogadom neked”, hanem Istennek teszik ezt a fogadalmat. Ez nagyon nagy különbség. Ezért a házasság az ember részéről mindig a hit tárgya kell hogy legyen. Hitbeli ügy. Házasságra lépni azt jelenti, hogy hinni, Isten ajándékai vagyunk egymás számára. Aki tehát a házasságot kiveszi Isten kezéből, és a maga esendő kezébe veszi, az előbb-utóbb el is ejti. A házasság olyan fontos ügy, hogy Isten nem is bizza az emberre, mert az ember nem bírja elhordozni. Az Istennel való közösségből kivont párkapcsolat egy olyan kerékhez hasonlít, amely nem a saját tengelye körül forog, és szép lassan szétver mindent maga körül. A kereszttől kell újra és újra megállnunk: ahol megbocsátás, tisztaság és szeretet van. Mert minden házassági problémának a legmélyén Isten elhagyása van. Az igazán nagy gond nem ott van, hogy férfi és nő között megromlott a kapcsolat. A baj mindig az, hogy ez az ember és az Isten között tör-

ténik. Ha rendezni akarunk egy vergődő kapcsolatot, akkor először Istenhez kell visszatérnünk.

Beszélgésünk idején, március végén hetek óta küzd országunk a koronavírus-járvánnyal. A világjárvány egyik okaként említik a szakértők a határok lebontását, tömegek folyamatos globális közlekedését, a jóléti, fogyasztói világ féktelenségét. Igaz lehet ez a diagnózis?

A globális közlekedés, a felgyorsult élet, a városiasodás, ahol az emberek nagy tömegben találkoznak, dolgoznak és élnek egymás mellett, nyilvánvalóan hozzájárul egy világjárvány gyors terjedéséhez. A koronavírus kialakulásának okait kutatók vizsgálják. A magam részéről sokkal fontosabbnak tartom, hogy minden tőlem telhető eszközzel segítsem a védekezést,

lassítsam a járvány terjedését, támogatva a rendvédelemben dolgozók felelősségteljes szolgálatát.

A 2020-as év elején még nem is gondoltunk arra, hogy néhány hét leforgása

alatt át kell értékelnünk életvitelünket, esetleg a világról alkotott felfogásunkat. A böjti időszak kezdetén nem gondoltuk, hogy ilyen hosszú böjt áll előttünk. Most nem önként vállalnak az emberek korlátozásokat, megszorításokat az életükben, hanem kényszerűségből, mint amikor az ember életéből elvételik valami vagy valaki, aki vagy ami fontos volt számára, akinek a közelsége, jelenléte boldogabbá tette az életét. Kényszerű böjt az is, amikor valakinek megrendül anyagilag az élete, elveszti az állását, és szinte előlről kell kezdenie mindent. Tudom, hogy ettől még nem változik meg automatikusan az életünk alapja, a gondolkodásunk. Mégis minden böjtnél abban látom az értelmét, ha általa közelebb kerülünk az Istenhez. Ha éppen azokon a pontokon, ahol lemondást kell gyakorolnunk, be tudjuk engedni Istent az életünkbe, ha engedjük, hogy ő maga legyen Krisztusban az új alap, amelyen újat építhetünk. Hogy megtörténjen az életünkben a csoda, hogy a szívünk békessége, a lelkünk egyensúlya független legyen minden külső körülménytől, és képesek legyünk megerősödni, áldássá lenni a környezetünk számára. Istennek most sem a lemondásunk vagy az áldozatunk kell, hanem a szívünkre vágyik. Ez a legtöbb, amit adhatunk. Ő is ezt adta, a szívéből adta Jézus Krisztusban értünk, hogy bűnbocsátó szeretetéből új emberré épüljünk.

Minden böjtnél abban látom az értelmét, ha általa közelebb kerülünk az Istenhez.

A keresztény önazonosság és meggyőződés önmagában megálló, kerek egész: az örömhír annyira boldogító, üdvösséghezó üzenet, hogy aki hallotta, nem bírja magában tartani, meg akarja osztani az egész világgal. Ebből fakad a kereszténység hithirdető küldetése. A kereszténység természetesen más, mint a többi világvallás, és rengeteg olyan tanítása van, amely különlegessé, sajátossá, egyedivé teszi. Mind-ebből azonban még nem fakad hídverés a már létező többi világvallás felé: a hidat a vallásközi párbeszéd veri, amelyben a másik ember és közösség meggyőződését, elkötelezettségét, hagyományát is komolyan vesszük. A párbeszéd nem a tanítások közelítését jelenti, vagy valamiféle összemosást (ez szigorúan tilos), hanem a célja egymás jobb megértése, Isten komolyabban vétele, az ellenségeskedés helyett béketeremtés.

Híd a vallások között

Ha tehát most csakis a hídverésre figyelünk, kijelenthetjük, hogy a nagy világvallások között sokféle híd húzható föl, sőt nyilván már létezik is. A keresztény gondolkodásban találkozunk Krisztus-központú megközelítéssel, például az egyetemes Krisztus hangsúlyozásával (aki – más-más alakban – akár más vallásokat is áthat). Létezik Szentlélek-központú hittudomány is, amely azt hangsúlyozza, hogy a Lélek ott fúj, ahol akar – esetleg más vallások berkeiben is. Továbbá találkozhatunk istenközpontú szempontokkal is, amelyeket az a meglátás határoz meg döntően, hogy egyetlen Isten van, aki fogadóként talán más vallások imádatának végpontjánál is ott áll.

Mi most – röviden – egy negyedik megfontolást kínálunk föl szemlélődésre: az emberközpontú meglátások azáltal építenek hidat a világ vallásai közé, hogy a vallásos emberek lelkeségi személyiségvonásainak a hasonlóságát, sőt közösségét emelik ki. E rövid írás

most kizárólag e kérdéskörrel foglalkozik, nem a vallások rengeteg különbözőségével vagy a párbeszéd másféle szempontjaival. A vallásukat gyakorló és megélő, a túlnani iránt elkötelezett emberek ugyanis legalább hat alapvető személyiségjegyen osztoznak, bármi is legyen pontosan a vallási hagyomány, amelyhez tartoznak.

Elsőként a *jelenre összpontosítás* hidalja át a vallások valóságát. Leginkább a többiek elbeszéléséből ébredhetünk rá erre, de a kifinomult és erre fölfigyelő lelki érzék a dolgokhoz való hozzáállásban is megpillanthatja ezt. Arról van szó ilyenkor, hogy a vallásos ember jelenléte egyszerre ellazult és erőteljes, anyagi és szellemi világra irányuló figyelve fegyelmezett, mindebből pedig

**Rába Géza (buddhista), Fináli Gábor (zsidó),
Madhupati dász (Krisna-hívő), Nagypál Szabolcs (keresztény),
Galgóczi István (muszlim), Cser Zoltán (buddhista).**

egyszersmind tüpontos megfigyelés és hatékony cselekvés is fakad.

Amennyiben a jelen áll az összpontosításunk középpontjában, úgy – másodsorban – egyre *növekvő tudatosság* is jellemez bennünket. Ez lehet az egyes vallási nyelvek szóhasználatára szerint többek között a lényeg megragadásának képessége. Vagy fakadhat belőle világosság – és ennek nyomán egységben látás –, minthogy a vallásos ember kapcsolatot tart a többel. A valóságot átfogóbban érzékeli, ezáltal teljesebben megragadja, megérezésével pedig fokozottabban átfogja a jelenségeket.

A harmadik, vallásokon átívelő közös jellemző az életcél, a *célirányos érzület*. A vallásos ember ugyanis nem csupán valaminek a szilárd tagadásában határozza meg önmagát és lelki életét – noha a rossz és a gonosz elleni küzdelem nyilvánvalóan sarkalatosan jelentős elhatározás az emberré válás útján. Hanem más vallások képviselőivel párbeszédet folytatva sokkal inkább azt fogjuk tapasztalni, hogy az ő életükben is a cél tudata az, ami a szándékaikat, az indíttatásaikat, a vágyaikat, az érzéseiket és az érzelmeiket jellemzi.

A jóságért és a jóért vívott küzdelem nyomán az elmélyülten vallásos embernek kisugárzása lesz, derű lengi be, békesség szállja meg, lassanként összhangba kerül önmagával, másokkal, a világgal és a mindent meghaladóval.

A vallásos emberek között negyediként hídként szolgál az is, hogy beleérzők és *együttérzők*. Sokukról messziről lerí, hogy magától értetődő módon közösséget vállal embertársaival, a szomszédjával, a felebarátaival. Az teszi ezt lehetővé, hogy a vallások kimozdítanak az énközpontú gondolkodásból, és

megnyitnak az irgalomra minden érző lény tekintetében, elültetik bennünk az elismerés, a megbecsülés, a jóindulat és a részvét magvait.

Az ötödik ilyen vonás – amely az előző négyből fakad – az *erkölcsös életvitel*. Sokszor tapasztaljuk, hogy rácsodálkozunk egyes más vallású emberek erkölcsi igényességére, szilárd-ságára és következetességére, jellemük érettségére. A helyes magatartás ilyenkor nyilván az, hogy hálát adunk Istennek mások megfelelő erkölcsi gyakorlatáért, és jó értelemben vett szent versenyre kelünk velük: vetélkedjék erény az erénnyel, jóság a jósággal.

Végezetül, más vallások követőivel találkozáskor és párbeszédet folytatva rá fogunk ismerni arra a jellemvonásra is, hogy árad belőlük az *életbölcesség*. Az erkölcsön kívül a bölcsesség a legjelentősebb, legerősebb és legszelebb híd a vallások között. A bölcsességet nem is csupán úgy értjük most, mint annak gyakorlatias tudását, hogy mikor mit érdemes tenni, hanem sokkal inkább annak átlátását, hogy mi az, ami táplálja, és mi az, ami mérgezi az életünket és a kapcsolatunkat a világon túlival.

A jelenlét, a tudatosság, az életcél, az együttérzés, az erkölcsös élet, valamint az életbölcesség hat olyasféle emberközpontú tapasztalat a vallásközi párbeszédben, amely egybekapcsolja, egybekapcsolhatja az emberiség nagy lelkiségi hagyományait. Mindannyiunk érdekében érdemes arra is figyelni, elsősorban azt észrevenni, ami összeköt; és lehet, hogy az életben ez az, ami igazán számít.

NAGYPÁL SZABOLCS

A szerző teológus, az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának adjunktusa.

Tóth Árpád

Lélektől lélekig

Állok az ablak mellett éjszaka,
S a mérhetetlen messzeségen át
Szemembe gyűjtöm össze egy szelíd
Távol csillag remegő sugarát.

Billió mérföldekről jött e fény,
Jött a jeges, fekete és kopár
Terek sötétjén lankadatlanul,
S ki tudja, mennyi ezredéve már.

Egy égi üzenet, mely végre most
Hozzám talált, s szememben célhoz ért,
S boldogan hal meg, amíg rácsukom
Fáradt pillám koporsófedelét.

Tanultam én, hogy általszűrve a
Tudósok finom kristályműszerén,
Bús földünkkel s bús testemmel rokon
Elemekről ad hírt az égi fény.

Magamba zárom, véremmé iszom,
És csöndben és tűnődve figyelem,
Mily ős bút zokog a vérnek a fény,
Földnek az ég, elemnek az elem?

Tán fáj a csillagoknak a magány,
A térbe szétszórt milljom árvaság?
S hogy össze nem találunk már soha
A jégen, éjen s messziségen át?

Ó, csillag, mit sírsz! Messzebb te se vagy,
Mint egymástól itt a földi szivek!
A Sziriusz van tőlem távolabb
Vagy egy-egy társam, jaj, ki mondja meg?

Ó, jaj, barátság, és jaj, szerelem!
Ó, jaj, az út lélektől lélekig!
Küldözzük a szem csüggedt sugarát,
S köztünk a roppant, jeges úr lakik!

Híd a felekezetek között

Az ember a másik ember tükreben ismeri meg önmagát. Hidak kötnek össze minket Istennel, a teremtett világgal éppúgy, mint a másik emberrel. A híd-robantás bűn Isten, ember és a világ ellen. Mégis szakadékok, kibékíthetetlenek látszó ellentétek tördelik szét életünket. Nem az egyházak szervezeti egyesítéséről kellene ábrándozni pozitív vagy negatív előjellel, hanem a keresztyén egyházak együttélési etikáját kellene elsajátítanunk. Az egyháznak mindig volt szervezete, de mindig több volt, mint szervezet. Hitünk szerint az egyház Krisztus teste (lásd 1Kor 12,27). Nem organizáció, hanem organizmus.

Sokat beszélünk az együttélési etikájáról, de a szívem nem nyugodt, mert szívesebben hallanék az egymásért, az egymás hasznára élési etikájáról, de csak akkor, ha a szavaink csontig ható őszinteséggel szólnának. Jól ismerem az ünnepi nyilatkozataink mögött meghúzódó, „fű alatti” konfliktusainkat. Ezért elsősorban őszinte fogalmi tisztázásra van szükségünk. Ehhez szeretnék gondolatindítótul hét dologról néhány mondatot leírni.

1. A párbeszéd szó beszélgetéseinkben sokszor zavaros tartalmú. Ha nem ismerjük egymást, elbeszélünk egymás füle mellett, és összekeverjük a páros monológot a párbeszédrel. Ezért a párbeszéd alapfeltétele: határozza meg mindenki önmagát, és ne a másikat! Ezt az önmeghatározást soha ne helyettesítsük a másiról alkotott

véleményünkkel! Csak így leszünk párbeszédképesek.

2. Vallás (*confessio*) nincs felelős, szabad döntés nélkül. A döntés az elhívásra adott válasz. Így a szabad döntés tisztelete nélkül nincs együttélés. A hitbeli szabadság kötés és nem oldás. A szabadságra az elhivatottság a fele-

let. A szabadosság felelőtlenség. Szabadok nemcsak valamitől vagyunk, hanem valamire is. Ez a küldetés.

3. Megértésre kötelezettek vagyunk. Enélkül nincs homo

sapiens. Ez nem egyetértés, hanem a másik másságának tiszteletteljes tudomásulvétele. Az egyetértés más: drága kincs, mert egy közös út vége. A megértés azt jelenti, hogy tudom, hogy kicsoda a másik, és mire gondol, mi motiválja tetteit. Az egyetértés azt jelenti, hogy egyet gondolok a másikkal, mert egy úton járok vele, és ugyanazok motiválnak, mint amik őt.

4. A tolerancia félreértett tartalmú idegen szó. Legtöbbször: elviselés a tehetetlenségtől kényszerítve. Pedig nem negatív, hanem pozitív tartalmú szó. Megértés, belső motívumoktól vezérelt elengedés. Abban a pillanatban születik, amikor rádöbbenek: jó, ha van más vélemény is. Nekem jó.

5. A misszió küldetés valakiért, és soha nem valaki(k) ellen. Nem rangért, előjogért, befolyásért való küzdelem, hanem rangot ad, mert kegyelmet hirdet; jogot ad a jogfosztottnak, és befolyásolja a jó továbbadására.

A misszió halálos betegsége az erőszak. Ha a másik ember korrekt, szabad döntését nem tiszteltem, a misszió lélekalászás lesz, és a hal („akinek” a mi gondolkodásmódunk szerint akarunk jót) általában megfulad a parton.

6. A nagy dilemma: prozelitizmus (áttérítés) vagy biznyságtevés? A prozelitagyűjtő lelkeket toboroz lasszóval vagy fergeteges rábeszéléssel. A kiválasztó Isten eltűnik a láthatárról. A biznyságtevő Isten cselekvéséről beszél. A prozelitagyűjtő maga a cselekvés alanya. A biznyságtevő alanya Isten, aki a biznyságtevő Isten tetteiről beszél, mert még udvariasságból sem hallgathat.

Végül álljon itt egy mai lelkipásztor költő verse.

Füle Lajos

Valakiért

Valakiért
valamit meg kell tenni.
Először púp a hátadon,
majd háborító kötelesség,
végül nehéz zsák,
mit görnyedezve kell cipelni
valahová, s akkor derül ki
csak róla, hogy telve van arannyal,
mikor elvittük már s letettük.

Úton lévők, mi,
megértjük-e még idejében,
hogy életünkben az marad meg,
amit másokért tettünk?!

SZIGETI JENŐ

„Hidak” a Bibliában

A Biblia tele van történetekkel, amelyek Isten és ember, valamint ember és ember közötti hidépítésről szólnak, de maga a *híd* szó nem fordul elő benne. Ennek pedig az lehet az oka, hogy a híd Izraelben alig volt ismeretes, mert a folyókon rendszerint gázlókon, csónakokon vagy kompokon keltek át. Így azokat a szimbolikus értelemben vett eseményeket, cselekedeteket és embereket kell megnéznünk, amelyek és akik funkciójukban szolgálnak hídként. Abban az értelmezésben, miszerint összekötnek, kapcsolatot teremtenek, útként szolgálnak. Ma is használunk ilyen szimbolikus értelemben vett kifejezéseket, amikor „hídverésről” beszélünk emberek és embercsoportok között, generációk és egymással politikailag szemben állók vagy éppen vallási nézetek között. Ha ennek alapján keresgélünk a Bibliában, akkor számos példára lelünk.

Gyönyörű hidat találunk Mózes első könyvében, a 9. fejezetben. Az özönvíz elmúltával Isten ezt mondja Nőének: „...szivárványivemet helyezem a felhőkre, az lesz a jele a szövetségnek, amelyet most a földdel megkötök.” (1Móz 9,13) Az első híd, amely megépül a menny és a föld között: a szivárvány mint Isten irgalmas és könyörülő szeretetének hídja. **Ezt a menny és föld közötti hidat évezredekkel később egy másik váltja fel.**

Isten karácsonykor új hidat épített, amikor megszületett Fiát, Jézus Krisztust

küldte el bűnbe esett emberi világunkba. Ő maga lett híddá, hogy rajta keresztül bárki átmehessen Isten mennyei világába. Ha nem is azt a kifejezést használta, hogy „én vagyok a híd”, de az, amit mondott, hogy „én vagyok az út”, ugyanazt jelenti. Pál apostol írja tanítványának, Timóteusnak egy mai nyelvet használó bibliafordítás szerint: csak egyetlen Isten van, és egyetlen híd (közbenjáró) Isten és az emberek között: az emberré lett Krisztus Jézus (1Tim 2,5). Ezért mondták az első keresztyének, hogy Jézus Krisztus az igazi főpap, ő az egyetlen valódi *pontifex* (hídverő), sőt ő maga a híd, amely összeköti az eget a földdel.

Ebben a két példában azt látjuk, hogy Isten a kezdeményező. Ő kötött szövetséget, és adta a szivárvány hídját Nőének, ő volt az, aki karácsonykor adta a megbékélés és üdvösség hídját a világnak. De Isten azt akarja, és lehetővé is teszi, hogy az ember is építsen hidakat a maga világában. Erre is találunk példákat a Szentírásban.

Gondoljunk Józsefre, aki megbocsátott az ellene gonoszt elkövető testvéreinek, vagy Ézsau és Jákób kibékülésére. Jusson eszünkbe Dávid istenfélő könyörületessége Saullal szemben, amikor nem használja ki, hogy megölhetné őt, ehelyett Istenre bízta a sorsát. Emlékezzünk Jézusra, aki magához engedte a betegeket, leprásokat, nyilvánvalóan bűnösöket, akiket az emberek megvetettek. **Nem falat emelt, hogy elszigetelje magát tőlük, mint**

a farizeusok, hanem híddá lett számukra Isten felé. Számomra megdöbbenő, hogy még abban is szerepe volt, hogy ellenségei között is híd legyen. Lk 23,12 szerint Jézus kivégzésének napján „Heródes és Pilátus barátságot kötöttek egymással, korábban ugyanis ellenségek voltak”. Utolsó szavaival is a békeesség hídjáért könyörög: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!” (Lk 23,34)

A Jézustól tanult megbocsátás volt az, ami az első keresztyén gyülekezetek életét működőképessé tette. Ez lett az a híd, amely összekötötte a zsidókból és pogányokból, a szegényekből és gazdagokból, szabadokból és rabszolgákból álló, sokszor szociális és hitbeli nézetkülönbségektől feszülő közösséget. Az apostoli levelek nagyrészt azzal foglalkoznak, hogy miután Isten az első lépést megtette azért, hogy közte és az ember között újra rendezett legyen a kapcsolat, most már nekünk is híddá kell lennünk embertársunk felé. „Fogadjátok el tehát egymást, ahogyan Krisztus is elfogadott titeket...” (Róm 15,7; KNB)

Nincs szó a Bibliában hídról? Igen, ez a szó nem szerepel a Bibliában. De az egész Biblia maga is híd, összeköt Istennel és az ő mennyei világával, és híd itt a földön az emberek felé. Mennyire más lenne az életünk, ha a Biblia hídját használnánk az embertársaink felé történő közeledésünkre!

BALICZA IVÁN

Híd Magyarország és Kenya között – 1. rész

Kontinenseket, országokat, gyülekezeteket, személyi távolságokat átívelő hidak

Beszámoló a kenyai gyermek- és ifjúsági táborról

A KÜLDETÉS

Valójában teljesen mindegy, hogy egy gyerek árva, AIDS-es, más krónikus betegsége van, vagy olyan elképzelhetetlen szegénységből jön, amilyenre a magyarban szó sincs – ha játékról van szó, akkor azt minden gyerek a világon ugyanúgy élvezi. Talán ez a küldetésünk egyik legfőbb motiválója: olyan gyerekek arcára mosolyt csalni és számukra esélyt adni, akiknek az életben egyébként nem sok okuk lenne mosolyogni, vagy nem lenne esélyük kilépni a nyomorból.

A 2020 februárjában megvalósult küldetés legfőbb célja az volt, hogy az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) szervezésében, magyar adományokból pártfogolt gyerekek számára egy tematikus, többnapos tábort szervezzünk az egészség és a tanulmányi előmenetel témakörében. Emellett az EKME által támogatott ebédprogramnak otthont adó iskolát is meglátogattuk.

A tizenhárom önkéntesből álló csapat – akik között volt négy orvos, egy szakápoló és egy optometrista is – hosszú készülés után kelt útra. Mindannyian saját szabadságunk és költségünk terhére vállalkoztunk a kenyai szolgálatra. A kiutazás

előtt *Fabiny Tamás* evangélikus elnök-püspök a reptéri kápolnában igei szolgálat után megáldotta az utazókat.

A repülőgép késése miatt úgy érkezünk Nairobiba vasárnap reggel, hogy egyenesen az Uhuru sugárúti evangélikus templomba mentünk. Ez a gyülekezet az EKME kenyai partnere a szolgálatban. Volt abban valami felemelő, hogy áldással indultunk itthonról és áldással érkezünk Kenyába.

A TÁBOR

A tábor helyszínének kiválasztásánál – a gazdaságosság mellett – a gyerekek számára legmegfelelőbb hely kiválasztása volt a fő szempont. A fenti gyülekezet egyik presbiterének segítségével sikerült jutányos áron egy olyan táborhelyet találni, ahol volt egy kisebb medence is. Természetesen ez volt a gyerekek számára a fő attrakció, hiszen ők gyakorlatilag sosem jutnak el ilyen helyekre. A szórakozás és a játékok mellett az orvosi vizsgálatok levezénylése, a tanulmányi előrehaladás és az igei üzenet továbbítása volt a legfőbb célunk.

Egy ilyen táborban könnyű szó szerint értelmezni a Mt 25,40-ben olvasható

igét, mely vezérelte az utazásunkat: **„...valahányszor megtettétek ezeket akár csak eggyel is az én legkisebb testvéreim közül, velem tettétek meg.”**

Az orvosi vizsgálatok a körülbelül hatvan táborozó gyereket, a kisebbek vagy a messzebről érkezettek kísérőit és a részt vevő helyi, gyülekezeti dolgozókat érintették. Három „rendelőben” zajlottak, amelyeket a körülményekhez képest nagyon profin alakított ki a csapat. Az egyik rendelőben a fiúk fizikális vizsgálata, vér-cukor- és vérnyomásmérés, vizelet- és EKG-vizsgálat történt minden páciensnél. A másikban a lányok fizikális vizsgálata folyt, ezenkívül minden résztvevőről szív-ultrahang-felvétel készült. A harmadik rendelőben pedig szemészeti, optikai vizsgálatok történtek.

Ezek eredményeként kiszűrtek kisebb, teendőt nem igénylő eltéréseket (pl. ártalmatlan szívzöreje, extraszisztólia, kisebb fejlődési rendellenességek, a felnőtteknél már ismert és kezelt hipertónia), illetve három olyan esetet, amely további vizsgálatokat, majd ellátást igényelt:

– Egy kislány májnyaggyobodás és krónikus fertőzés vagy rendszerbetegség

gyanúja miatt igényel első lépésként főként további laboratóriumi vizsgálatokat, infékciónívást.

– Egy fiatal felnőtt résztvevő, akit nagyon régóta támogatunk, és aki az énekek vezetésével sokat szolgál a gyerekek között, hasfali sérv miatt igényel műtéti ellátást. Ami azért is kiemelten fontos, mert ő jelenleg az építőiparban dolgozik. Későbbi tervei között szerepel, hogy buszsofőr legyen, ehhez viszont el kell végeznie egy tanfolyamot. Pártfogója épp most vállalta a tanfolyam díjának fedezését.

– A legtöbb figyelmet az a tizenegy éves kislány igényli, akinek a szívzöreje háttérben szívfejlődési rendellenesség áll, amely csak műtéttel korrigálható. A rendellenesség műtét nélkül néhány éven belül fulladásos panaszokhoz, majd fiatal felnőttkori halálhoz vezetne. Ennek elkerülésére nem sürgetően, de maximum egy éven belül korrekciós szívműtét elvégzése szükséges. A szakemberekkel egyetértésben úgy látjuk, hogy az operáció helyi körházban is elvégezhető, és ez a gyermek számára valószínűleg kisebb stresszt jelent. Az operáció és a műtét körüli ellátás tervezett költsége kb. ötmillió forint, erre megoldásokat keresünk, de az EKME is szervez majd tematikus gyűjtést.

A szemészeti ellátás részeként, túl azon, hogy mindenki jó minőségű, UV-szűrős napszemüveget kapott ajándékba (melyre az erős trópusi sugárzás és a magas porszenyezés miatt van szükség), három résztvevőnél dioptriás lencsék bemérése történt, melyeket

a vizsgáló optometrista díjmentesen biztosít számukra, és eljuttatja hozzájuk. Így olyan felnőtt is tud ismét Bibliát olvasni, akinek erre évek óta nem volt lehetősége.

A negyedik „rendelő” *mama Beáta* rendelője volt, ahol minden egyes gyerekkel személyes beszélgetésre került sor. Hogy alakulnak a tanulmányi eredmények, mik a jövőbeli tervek, megkapják-e a nekik küldött személyes adományokat, milyen családi problémáik vannak, stb.?

A fentiek mellett a reggeli áhítatok után két tematikus előadásra is sor került. Az egyik témája a HIV-fertőzés és az AIDS volt. A betegség kialakulásának, fázisainak, az elérhető gyógyszeres kezelési lehetőségeknek a bemutatásán túl különös hangsúlyt kapott a terjedési mód. Hogyan terjed az AIDS, és mit jelent ennek fényében a felelős szexuális magatartás; illetve hogyan nem terjed a betegség, ez alapján miért nem kell a mindennapi érintkezésben diszkriminálni a már megfertőzötteket? A másik előadás témája a szem védelme volt, hiszen Kenya napos, száraz, helyenként poros ország, ahol a szemvizketés, az állandó könnyezés és az UV-sugárzás számtalan káros hatása szinte mindenkit érint. Ezek kialakulásáról és megelőzéséről hallhattunk informatív és lendületes előadást.

A vizsgálatokkal párhuzamosan játékokkal és számtalan kézműves-foglalkozással próbáltuk fejleszteni és szórakoztatni a gyerekeket. A nyilvánvalóan kimeríthetetlen pancsolás mellett a támogatottak rajzokat készítették

pártfogóiknak, origamidíszeket alkottak, lufiállatokat hajtogattak, és ügyességi vetélkedőn vettek részt.

Az afrikai események kihagyhatatlan kelléke a táncolva éneklés. Ebben nagy segítségünkre volt *Mambo*, aki teljes átéléssel vezényelte a lelkes gyerek- és felnőttserget a programok és áhítatok elején, végén és persze közben is. A három évvel ezelőtti tábor mottója az Ézsaiás könyvéből származó ige volt: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!” (43,1) A bevezető áhítat keretében *Omodhi* lelkész erre emlékeztet vissza.

A jelenlegi tábor bibliai középpontjában a víz állt, melyet számos aspektusból közelítettünk meg a gyermekek számára érthető, feldolgozható, interaktív módon *Pintér Márta* és *Isaiah Obare* evangélikus lelkészek vezetésével. Meglepődve tapasztaltuk, milyen széles körű bibliaismerettel rendelkeznek a gyerekek, és milyen komoly, átgondolt válaszokat adtak a kérdéseinkre.

A táborban részt vevő gyerekek az EKME és további támogatók ajándékcsomagját kapták, amely többek közt tartalmazott egy (személyesen méretre választott) cipőt, egy nagy és meleg pőrőcot, vitaminokat, tanszereket és némi édességet. Ezeket a névre szóló ajándékokat az utolsó esti áhítat után adtuk át a gyerekeknek, akik nem leplezték örömmüket. Számunkra pedig óriási ajándék volt látni a sok boldog gyerekcot. Istennek hála mindezért. *Soli Deo gloria!*

BÁLINT MÁRTON

vízépítő mérnök, az utazócsoport tagja

A struktúrákhoz vagy az élethez legyünk hűségesek?

abból a szempontból, hogy Krisztus gyülekezetéről van-e szó, vagy sem. Miután a Biblia egyáltalán nem beszél felekezetekről, a kérdést amúgy is irrelevantnak gondoltam.

Tisztában vagyok azzal, hogy Krisztus egyháza történetileg felekezetekre és egyházi csoportokra osztdott. Ezt nem tartom problémának, amíg ezek a felekezetek és csoportok nekünk sem fontosabbak annál, mint amiknek lenniük kell: strukturális segítség az élet számára. Szükség van struktúrákra, szükség van egyházi csoportokra, szükség van felekezetekre. Szükség van keretekre a gyülekezeti élet számára. De vajon hűségesek kell-e lenniük ezekhez a struktúrákhoz akkor is, ha nyilvánvalóan az élet ellen dolgoznak, ha kiürültek, ha megmerevedtek, és ha az evangélium hirdetését akadályozzák? Hűségesek kell-e lenniük ahhoz a felekezethez – anélkül, hogy most konkrétan valamelyik magyarországi felekezetre gondolnék –, melyben az egyházi hierarchia a valódi hívőket bünteti, ahol gyakorló homoszexuális lelkészeket szentelnek fel, ahol a kívülállók számára teljesen érthetetlen tételeket hirdetnek a szószékről? Számomra egyértelmű, hogy „nem” a válasz.

A reformátorok is azt tanították, hogy Krisztus egyháza ott van, ahol az evangéliumot tisztán hirdetik, a szentségeket helyesen szolgáltatják ki, és ahol gyakorolják az egyházfegyelmet. Nem véletlenül jöttek létre a reformáció új egyházformációi. Krisztus egyháza élő kövekből épül fel, nem épületekből és nem szervezetekből.

Nem gondolom, hogy Krisztus egyháza bármely felekezettel vagy akár a felekezetek összességével azonos lenne. Nem hiszem, hogy Krisztus egyháza struktúrákból állna. Az Újszövetség szerint inkább emberekből áll. Krisztus egyháza alapegységének a gyülekezetet tartom, újjászületett hívők azon

helyi csoportját, mely az evangéliumot hirdeti és a tanítványságra tanít. Hogy ez a gyülekezet a református, az evangélikus, a baptista, a metodista, a Golgota, a pünkösdi vagy a katolikus felekezet része-e, az teljesen mellékes. Nem mellékes a gyülekezet karaktere, hitvallása, stílusa, egészsége és lehetőségei szempontjából, de mellékes

Fotó: SzJ

A keresztyén gyülekezet nem több és nem kevesebb, mint Jézus Krisztusban hívő testvérek gyülekezete. Krisztus ott van, ahol a tanítványai összegyülekeznek. Még egyszer hadd hangsúlyozzam: a struktúrákra szerintem is szükség van. A Bibliából is és a tapasztalataimból is arra jutottam, hogy az életnek szüksége van rájuk. Ha nincsenek átlátható struktúrák, az élet nem tud egészségesen kibontakozni. Csak ne cseréljük fel a sorrendet! A struktúrák vannak az életért, és nem az élet a struktúrákéért. Ha a kettő szembekerül egymással, válasszuk az életet! Nem arra hívtunk el, hogy emberi képződményeknek tegyünk sírig tartó hűségesküt, hanem arra, hogy Jézus Krisztus evangéliumát hirdessük, és a Lélektől kapott életet testvéri közösségben megéljük. Természetesen van veszélye ennek a megközelítésnek. A lázadó lelkületű és az alázatra képtelen emberek elkötelezetlenségüket igazolhatják általa, önjelölt és öngazult „messiások” pedig erre hivatkozva hozhatják létre a maguk kiskirály-

ságát, ahol senki és semmi nem korlátozza őket. Vállalom ezt a kockázatot is, ha ennek az alternatívája a megmerevedett és életképtelen

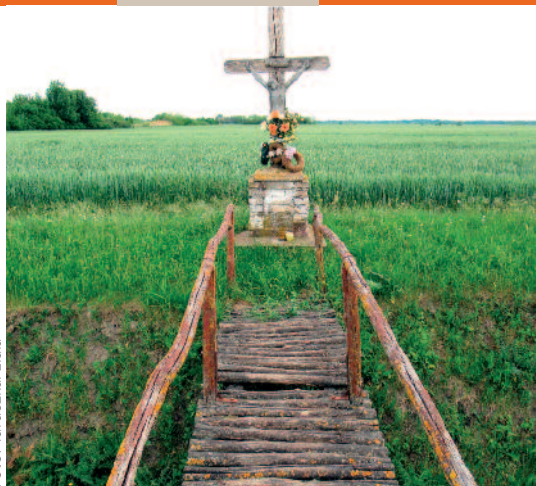
struktúrákhoz való végletes ragaszkodás.

Jézus nem volt elene a hagyományoknak, de keményen szólt azokról a hagyományokról, melyek Isten igéjének a szintjére emeltettek. Azt tanította, hogy a bostömlő megöregedhet, és olyankor az új borhoz új tömlőre van szükség. Ami pedig

a lázadó lelkületű és alázatra képtelen emberek elkötelezetlenségét illeti: nekik sem a felekezetekhez való hűséget, hanem magát a hűséget, magát az alázatot és magát az elköteleződést kell megtanulniuk.

Mivel a helyi gyülekezet az alapegység, előregedett struktúrájú felekezetekben is megtörténhet a megújulás. Számos lelkipásztor barátom szolgál ilyen felekezetekben, és komoly sikereket értek el a helyi gyülekezet szintjén. Isten velük van. Ha van lehetőségük a helyi struktúrák átalakítására, helyesen

A keresztyén gyülekezet nem több és nem kevesebb, mint Jézus Krisztusban hívő testvérek gyülekezete.

Fotó: Turuczka Lúdia

teszik, ha az Istentől kapott elhívásukat követik. De mi van azokkal, akiknek erre nincs lehetőségük? Akiknek nem állnak rendelkezésükre megfelelő eszközök? Akik fulladoznak az élettelen struktúrák (és időnként hitetlen lelkészek) súlya alatt? Akik évek, évtizedek óta hasztalan próbálnak minimális megújulást kieszközölni? Erőlködjenek mindhalálig? Haljanak bele a struktúrákba? Nem hiszem, hogy ez Isten akarata.

Egy életünk van. Az idő rohan. A világ elveszett. Az alázat és a hűség a fontos.

SZABADOS ÁDÁM

Divinity.SzabadosAdám.hu

Szida Jenő

Az utcaseprő

Hajnal. Dudolva ballagok hazafelé sok apró-cseprő dallal szívemben. Rámköszönsz, te szegény, piszkos utcaseprő. Oly tisztességtudón köszönsz, míg körülted porzik a reggel: egyszerre csordultig telek alázattal és szeretettel. Megállok és elnézem soká zsíros, barázdás arcodat, gémberegett, nagy kezedet, torzonborz sárga bajszodat fölötte a pálinka-gözzel. ...Őt látom most, a mennyeit benned, ó rongyos utcaseprő, ki sepred a föld szennyeit, ki világ bűnét elveszed és jó vagy minden emberekhez... Testvér, ha az üdvösségre jutsz, rólam el ne feledkezz!

Rejtvény

A számok betűket jelölnek. A megfejtés: hol találjuk a Szentírásban ezt a mondatot? Melyik ismert szereplőhöz köthető a történet? Hogyan nevezte el a főszereplő az esemény helyszínét? (A szürke és fehér részek külön szavakat jelölnek.)

1	12	2	13	N	3	14	4	15	5	Ö	16	
6	17	7	A	18	8	T	19	9	L	20	10	21
E	11	22										

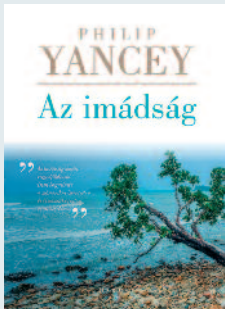
11	21	10	20	9	19	8	18	7	17	20	19	18	6	16	20	5	8	11
15	20	20	22	19	7	18	18	14	11	20	10	3	11	13	18			
19	11	19	11	2	11	18	12	9	21	4	21	9	8	19	9	1		
4	1	19	11	3	18	3	21	10	18	20	18	4	2	15	8	19	18	13
18	12	17	3	6	11	20	9	1	20	11								

A helyes megfejtést a szerkesztőség címére várjuk: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Készítette: Szeverényi Jánosné

Könyvajánló

Philip Yancey: Az imádság
Harmat Kiadó, 2018

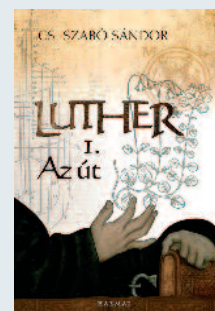
Hallja-e Isten, amit mondok? Miért törődne épp velem? Mi értelme imádkozni, ha Isten mindentudó? Miért tűnnek következetlennek a válaszai? Miért érezzük olykor közel magunkhoz, olykor pedig távolinak? Hogyan lehetne kielégítőbb az imaéletem? A szerző a nehéz kérdésekkel birkózza, egészen új szemlélettel közelíti meg az imádság időtlen témakörét.

Gary Thomas: Megszentelt utak – Fedezd fel a saját utadat Istenhez!
Harmat Kiadó, 2017

Mindannyian másképpen imádkozunk. Ha hitünk gyakorlása során nehézségekbe ütközünk, annak feltehetően az az oka, hogy mások útját próbáljuk követni. A *Megszentelt utak* feloldja a hitélet uniformizálásából fakadó frusztrációkat, és a vallásgyakorlás olyan formájára mutat rá, amelyben személyiségünk kiteljesedhet. Az úgynevezett spirituális temperamentumok mindegyike egy-egy olyan megközelítést képvisel, amelynek segítségével egyedí módon nyilváníthatjuk ki Isten iránti szeretetünket.

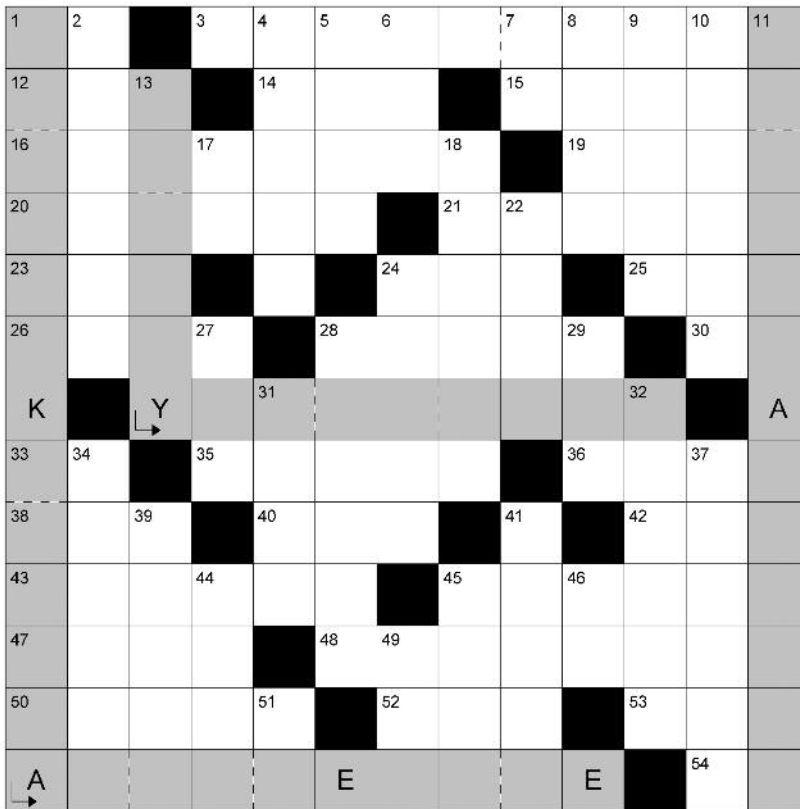
Cs. Szabó Sándor: Luther 1. – Az út
Harmat Kiadó, 2017

Cs. Szabó Sándor életrajzi regényében a reformáció legendás alakjának, Luther Mártonnak a korai évein és tanulmányain keresztül követhetjük végig, miként válik egy egyszerű parasztyerek korának egyik legmeghatározóbb gondolkodójává. A kétkötetes mű első része a kezdetektől egészen 1517-ig, a kilencvenöt tétel megszületéséig mutatja be az eseményeket fizikai és lelki síkon egyaránt.

A könyvek megvásárolhatók, megrendelhetők a kiadótól.

Keresztrejtvény

VÍZSZINTES

1. A hélium vegyjele. **3.** A Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth- és Jászai Mari-díjas magyar színésznő (1942–). **12.** Ögörög vizsályistennő. **14.** Kacat. **15.** Valamit két egyenlő részre oszt. **16.** Oscar-díjas görög zeneszerző, a *Tűzszekerek* című film zenéjének komponistája. **19.** Az ókorban oszthatatlannak hitték! **20.** Kocsonyássá váló. **21.** Pelargonium ..., a sávoslevelű muskátli rendszertani neve. **23.** Mauna ..., működő tűzhányó a Hawaii-szigeteken. **24.** A -ról ragpárja. **25.** Teljesítési igazolás röviden. **26.** ... Vera, Gábor Pál 1978-ban készült, 1979. február

8-án bemutatott filmdrámája. **28.** Heavy ..., rockzenei műfaj. **30.** A múlt idő egyik jele. **33.** Ugyancsak. **35.** Aziz ... török író és humorista, eredeti nevén Mehmet Nusret (1915–1995). **36.** A Saône folyó ókori neve. **38.** Magyar stadionokban gyakran elhangzó női becenév! **40.** A három fázis jele. **42.** Kézzelejez. **43.** Kazahsztán legnagyobb városa, 1997-ig az ország fővárosa. **45.** Fejes..., kerti zöldség. **47.** ... Miró katalán festőművész, grafikus, szobrász és keramikus (1893–1983). **48.** Padlót fertőtlenítőszerez vízzel tisztítat. **50.** ... Szabina magyar kézilabdázó (1986–). **52.** Az olasz közszolgálati rádió- és televíziótársaság rövid neve. **53.** Lcuka. **54.** Alku része!

FÜGGŐLEGES

1. Az igevers második része. **2.** Hiteles mérték. **4.** Kábultságából magához térő. **5.** Redőny. **6.** Becézett Emília. **7.** Monte Cristo várbörtöne. **8.** ... on Me, Kirk Franklin többszörös Grammy-díjas énekes, zeneszerző és zenei producer egyik dala. **9.** Védőinjekciót beadat. **10.** Újkőkorszak. **11.** Az igevers harmadik, befejező része. **13.** Az igevers első része. **17.** Inga egyik fele! **18.** A grammatika egyik ága. **22.** A bibliai példázatban a tíz szüzből csak ötnek volt elég a lámpásához! **24.** Hövel keményített műgyanta, a bakelit C változata. **27.** Elemi részecske. **28.** ... Central, a Francia-középhegység helyi neve. **29.** Lett hírgyűnkség. **31.** Veteményes. **32.** Hatalmas, gigászi. **34.** A Bibliában a taváról és a tornyáról is szó esik! **37.** ... József magyar politikus, orvostörténész, muzeológus, Magyarország első szabadon választott miniszterelnöke a rendszerváltás után (1932–1993). **39.** Brazil szövetségi állam, székhelye: Macapá. **41.** A Dél-Afrika nyugati, atlanti-óceáni partvidékén elterülő sivatag. **44.** A háború és a szerelem ókori, mezopotámiai istennője, Baál hitvese. **45.** Dariusz Demetriusz ... amerikaifutball-játékos, a Philadelphia Eagles NFL-csapat tagja. **46.** Olasz név-elő. **49.** Homoksisivatag. **51.** Ifjúsági Magazin röviden.

Súgó: AMAPÁ, ANAT, ARAR, ERG, JOAN, LEAN, NAMIB, NESIN, RAI, SLAY, ZONALE

A helyes megfejtést a szerkesztőség címére várjuk: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Készítette: Meleg Dávid

Imádkozzunk!

„Aki sokat beszél Istennel, takarékoskodik a szavakkal, és így súlya van annak, amit mond.”

Carl Eichhorn

„A keresztyén ember mindent, ami éri, imádsággá formál. Minden nehéz feladat, helyzet, tanácstalanság, baj, szenvedés, teher az Úr elé kényszeríti. Az imádkozás nem olyan dolog számukra, amelyet le kell bonyolítani, nem napszámos munka, nem szokás dolga, nem is kötelesség. Isten embereinek szívügye az imádkozás, belső szükséglet, amely nélkül egyszerűen nem tudnak élni.”

Carl Eichhorn

ADJUNK HÁLÁT:

– mert Urunk nem hagy magunkra, ő építi közte és köztünk a „hidat”, adja igéjét, biztat az imádságra, meghallgat, és el-

küldte Jézus Krisztust, aki által elérhetővé tette magát számunkra;

– egyházunkért, missziós szervezetekért és minden olyan emberért a környezetünkben, aki „hidemberként” segít másokat Jézus Krisztus közelébe;

– az úrvacsorai közösségért, ahol megtapasztalhatjuk a Krisztusban való egységet, a menny „előízét”, ahol már nem lesz szükség hidakra!

KÖNYÖRÖGJÜNK:

– a világért, nemzetünkért és az egyházért, bízva a könyörülő Istenben, aki járványok, háborúk, válságok idején is számon tartja övéit;

– az úrvacsora évéért, méltó ünnepléséért, ökumenikus egységért;

– ébredésért a világban, különösen is Európa felébredéséért, megújulásáért!

Szeverényi Jánosné

Van halálosabb, mint a koronavírus

Az A38 rendezvényhajó Budapesten

A televízióban látott mai parlamenti közvetítésen senki nem mosolygott. Mindenkinek döbbenet volt az arcán. Összeszorul a szívünk, mert nem tudjuk, hogy igazán mi történik velünk, milyen időket élünk. A kormány döntése szerint talán holnap már nem lehetne ezt a rendezvényt sem megtartani. Azt ajánlják, hogy ma éjféltől csak családi körben jöjjünk össze. Ezért is külön ajándék és kegyelem, hogy Szentlélek által együtt lehetünk a sokat kárhozott interneten keresztül.

Néhány hete nem gondoltuk volna, hogy egy jóléti társadalomban, Európában is megtörténhet, hogy elvételnek tölünk olyan esélyek, lehetőségek, amelyek eddig természetesen voltak, és olyan élmények érnek bennünket, amelyeket most élünk át. Bezártak a mozik, a színházak. Különösen szíven ütött, amikor bejelentették, hogy az olasz katolikus templomok is bezáródtak, több ezer magyarországgal együtt.

Több mint harminc évvel ezelőtt, fiatal lelkészként műtétre készültem. Egy futballbaleset után *Manning* professzor úr négy órán keresztül fúrta, faragta a csontjaimat, és először éltem át, hogy műtét előtt beszóltak a kórterembe: „Szevérenyi úr, készüljön!” Ez annyit jelentett, hogy le kellett venni minden ruhát, egy zöld lepedőt helyeztek rám, és a betegszállítók végigtoltak a folyosón. Egyre hidegebb helyre kerültem. Ott nem volt nálam sem Biblia, sem papi palást, sem gitár, sem közösség, sem gyülekezet, de még egy gatyá sem. Megkaptam a műtét előtti rutininjekciót, hogy megnyugodjak egy kicsit, esetleg szállítás közben le ne ugorjak a kocsiról... Akkor a 23.

szoltár jutott eszembe, amely talán a világ legismertebb szoltára. Ebben Dávid király így imádkozott: „Ha a halál árnyéka völgyében járok is (vagy éppen a kórházi folyosón tolnak), nem félek semmi bajtól, mert te velem vagy...” (Zsolt 23,4a) Mondtam ezt beinjekciózva, ruha és minden egyéb nélkül. Amikor jött felém a „fekete maszk”, nem tudtam, hogy mikor és hogyan ébredek majd föl.

*Ha a halál árnyéka
völgyében járok is,
nem félek semmi bajtól,
mert te velem vagy.*

Testvéreim, akár tudunk hinni, akár nem, halljuk meg azt, hogy Isten hívja a Földet. Isten keres minket olyan helyzetben, amikor közülünk sokan érzik már évek óta, hogy valami baj van a világban. Mintha megbolondultunk volna, különösen a nyugati civilizáció. Mintha drogos lenne az egész világ. Alapvető eredeti értékeket negligálunk, teszünk félre vagy

taposunk meg. Köztük a Tíz Igét, a Tízparancsolatot, amely nélkül nincs élet. Ha valaki nem hívó, akkor is érzi, hogy nem lehet ezek nélkül élni, mégis megpróbálkozunk vele. Isten Szentlelke írta a szívembe ma este, és ki kell mondanom, hogy van egy veszélyesebb vírus a koronavírusnál. A hívők is tartanak ettől az egész felfordult helyzettől, de létezik egy veszélyesebb és halálosabb vírus ezen a földön: az istennélkülség, hogy elszakadtunk a Forrástól. Itt van mögöttem a Duna. Ha a forrását eltömnék, gátat szabnának neki, akkor nem lenne itt ez a folyó, amely kilenc országnak ad életet.

Tragédia, hogy a történelemben talán először próbál felépülni egy civilizáció – itt, Európában – Isten és hit nélkül, vallás nélkül. Az ember magát tette istenné, és ez nagyon kiszolgáltatott és veszélyes állapot. Úgy látom, hogy a világ

Luther és a járványok

a pusztulás felé tart. Most kaptunk egy különös féket, hogy lassítsunk, gondolkozzunk, csendesedjünk le, keressük azt, ami igazi érték az emberi életben.

Dávid király egy nagyon tehetséges, de hozzánk hasonlóan esendő ember volt, aki szintén felépítette a maga birodalmát, de emellett nagyokat bukott. Mégis kapott az Istentől megtérési lehetőségeket. A leghatalmasabb uralkodók közé tartozott, mégis lefeküdt a padlóra, sírt, nem evett. Böjtölt és imádkozott, hogy Isten adjon neki esélyt. Meggyőződésem, hogy nekünk is ezt kell tennünk. Akik még tudunk imádkozni, ma is, ezekben a napokban is kiáltunk a Teremtőnkhez, a Forráshoz, hogy ne pusztuljunk el. Van reménységünk, hogy ez a vírus talán valahogy eltűnik. De semmi sem biztos, semmit sem tudunk róla.

Befejezésül hadd olvassam fel a már említett zsolttart, amelyet sokan ismernek kívülről. Még fontosabb, hogy Szentlélek által „belülről” tudjuk ma este imádkozni: „Az Úr az én pásztorem, nem szűkölködöm. Fűves legelőkön terelget, csendes vizekhez vezet engem. Lelkemet felüdíti, igaz ösvényen vezet az ő nevéért. Ha a halál árnyéka völgyében járok is, nem félek semmi bajtól, mert te velem vagy: vessződ és botod megvigasztal engem. Asztalt terítesz nekem ellenségeim szeme látára. Megkened fejemet olajjal, csordultig van poharam. Bizony, jóságod és szereteted kísér életem minden napján, és az Úr házában lakom egész életemben.”

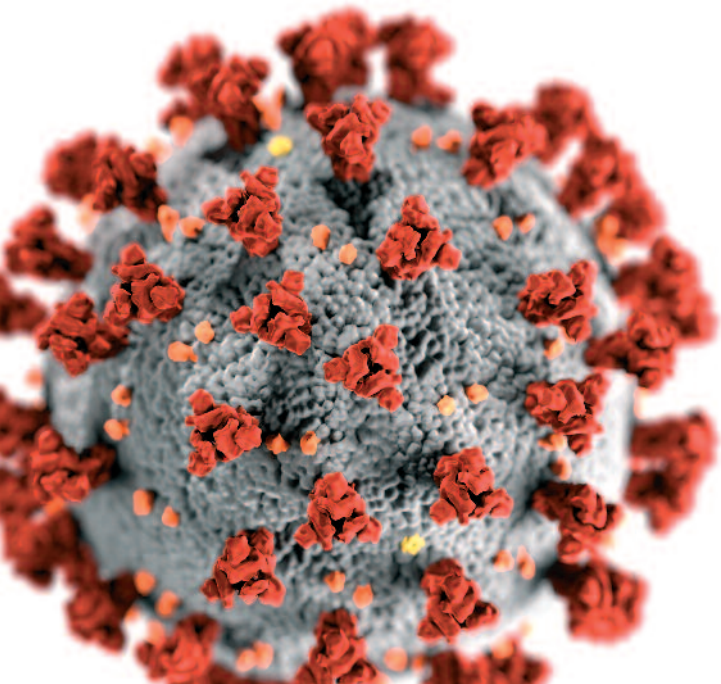
Drága Urunk!

Köszönjük, hogy hívod a földet, keresed az embert, ahogy valamikor kerested Ádámot a kertben: Ádám, hol vagy? Ember, hol vagy? Ma is halljuk a nevünket, hogy keresel minket. Talán úgy érezzük, magatehetetlenek vagyunk, de te szóltál a negyednapos hullához, Lázárhoz is: Jöjj ki! Szóltál a leánykához: Noked mondom, kelj fel! És felkelt a halott. Feltámadt a naini ifjú is.

Urunk, haldoklik ez a mi civilizációnk, kultúránk. Az istentelenségünkbe szinte belefulladunk. Könyörülj rajtunk, Urunk! Kiáltunk hozzád, meg akarunk térni hozzád, mert hívsz minket. Áldassék a te szent neved örökké! Könyörülj rajtunk, adj megtérést, megújulást népünknek, Európának, a Nyugatnak, az egész világnak, amelyet úgy szerettél, hogy életedet adtad érte. Amen.

SZEVERÉNYI JÁNOS

Elhangzott 2020. március 16-án az Ez az a nap! rendezvényén az A38 hajón.

ASátán küld minden súlyos ragályt az emberekre. Ezért mondja Péter: Krisztus „meggyógyított mindeneket, akik az ördög hatalma alatt voltak” (ApCsel 10,38). Krisztus nemcsak azokon segített, akiket megszállt az ördög, hanem a vakokat látóvá, a süketeket hallóvá tette. Ezért gondolom, hogy általában minden veszedelmes ragály az ördög sanyargatása. Az orvos testileg segít; mi, teológusok lelkileg. Egyszer megkérdezte a polgármesterünk: „Vajon Isten ellen van-e az orvosság használata?” Ugyanis Karlstadt doktor prédikálta: ha valaki beteg, nehogy orvosságot használjon, hanem csak imádkozzék. Én pedig visszakérdeztem: vajon eszik-e, ha éhes? „Hogyne” – felelte a polgármester. Én pedig erre azt mondtam: ha így van, akkor bizvást használhat orvosságot is, mely ugyanúgy Isten teremtménye, mint az étel, az ital és minden egyéb, amire szükségünk van életünk fenntartásához.

Isten úgy engedi működésbe lépni a büntetést, ahogy én hunyok szemet, ha valaki az én fiamat megvesszőzi. Akkor jár el így, ha azt látja, hogy az ő igéjének és parancsolatának nem engedelmességek; akkor az ördög által küldi megérdemelt fizetségünket, úgymint pestist, háborút, drágaságot és ehhez hasonló csapásokat és fenyegetéseket, hogy vezeklésre és javulásra késztesen, hogy őt keressük, őhozzá fussunk. Ha Isten ránk szól, az biztos jele annak, hogy jót akar nekünk, és kegyes hozzánk. A világ és az értelmünk ezt kiforgatja, és az ellenkezőjét hiszi igaznak, vagyis, hogy Isten azokat szereti, akikkel jót tesz, és azoknak ellensége, akiket büntet.

Luther szerfölött csodálkozott, hogy az emberek az evangélium fényében is annyira félnek, holott azelőtt a pápaság alatt nem voltak ilyen nagyon félősek. Ám így szólt: Éppen ez az oka, hogy a pápaságban ráhagyatkozunk a szerzetesek és mások érdemeire. De most kinek-kinek önmagában kell bíznia és önnön felelősségére kockáztatnia!

Forrás: Luther Válogatott Művei 8. Asztali beszélgetések, fordítás: Márton László, Csepregi Zoltán, Virág Jenő

Egy csodálatos történet

Amelyikünk éppen nem zuhant össze, az tartotta a másikban a lelket

Kardos Renáta és Kardos Viktor, a kedves fiatal házaspár – a zuglói evangélikus gyülekezet tagjai – békességben és szeretetben nevelték két gyermeküket, s alig várták már, hogy megszülessen a harmadik, **Matyi** is. Aki beszélgetésünk idején jön-megy, „rosszalkodik”, amolyan mindig huncut csöppség. Erős hitre volt szükségük ahhoz, hogy eddig eljussanak. A két és fél évvel ezelőtti eseményekről kérdeztem őket.

Tulajdonképpen mi történt? Tudtok már beszélni, kérdezhetlek róla?

Renáta: Igen, most már nyugodtan kérdezhetsz.

Viktor: Igen, nyugodtan.

Mi történt Matyival?

Renáta: Már nagyon vártuk, aztán májusban végre megszületett. Ám július végén egy súlyos betegséggel kórházba

került. Nagyjából két hetet töltöttünk bent, kezdetben egyre nagyobb bizonytalanságban. Matyi állapota ugyanis folyamatosan romlott, s már az orvosok sem bíztak. Annyira kicsi volt, hogy gyógyszeres terápia szóba sem jöhetett, ráadásul a vírusra, amelyet elkapott, nincs antibiotikum. El kellett hát fogadnunk, hogy nincs mit tenni, mint várni és bízni, mivel immunrendszerének egyedül kell leküzdenie a kórt.

„Normális” ember ilyenkor pánikba esik. A tehetetlenség, a fogyó remény, a nehéz körülmények, meg egyáltalán egy beteg csöppség látványa már önmagában elég ahhoz, hogy az ember kétségbeessen.

Renáta: Nekünk is ez volt az első reakciónk. Nagyon megijedtünk, de ezzel egy időben azt mondtuk, hogy van hitünk és van Istenünk. Ő adta és ő fogja elvenni, ha így kell lennie. De azért az nem titok, hogy én szinte egyfolytában

sírtam. Azon az éjszakán, amikor az orvosok már tényleg semmi jóval nem bátorítottak, támadt bennem a gondolat: kereszteljük meg Matyit. Mindketten tudtuk, de nem mondtuk ki, miért van erre szükség, azonban azt akartuk, ha bármi olyan történne, amit nem szeretnénk, legalább meg legyen keresztelve a gyermek.

Ti nem végeztetek teológiát, nem ismeritek jobban egyházunk törvényeit, hitvallási iratait – amelyek egyébként adnak lehetőséget erre –, mint bárki más, „átlagos hívő”. Honnan jött mégis az ötlet? Honnan tudtátok, hogy ezt törvényeink szerint is megtehetitek?

Renáta: Viktor nagymamája – aki által én megismerkedtem az egyházzal és a zuglói gyülekezettel, és elkezdtünk templomba járni – egyszer mesélte, hogy régen az egészségügyi dolgozók kereszteltek a kórházakban, sőt valójában minden ember, aki meg van keresztelve, különleges helyzetekben tulajdonképpen keresztelhet.

Viktor, te hogy viszonyultál hozzá, amikor Reni felvetette a keresztelés gondolatát?

Abban a szerencsés helyzetben voltunk, hogy édesanyám ott dolgozott a kórházban, ami olyan szempontból segítség volt, hogy én is bent lehettem velük, így azt a két hetet együtt csináltuk végig. Amelyikünk éppen nem zuhant össze, az fogta Matyit. Így erősítettük egymást. Az ötlet hirtelen jött, s nem volt kérdés, hogy ez a helyes út. Előtte azonban volt egy mélypont. Egyszer az egyik épületből át kellett vinni a másikba vizsgálatra, és mindenféle eszközöket, drótokat tettek a fejére. Magatehetetlenül nézett ránk, nem tudta, hogy mi van, miközben szegény már fel volt puffedve a sok infúziótól. Ez volt a legrosszabb.

Aztán a kórházi osztály viszonylagos csendjében és nyugalmában megkereszteltétek őt az evangélikus egyház rendje és szokásai szerint. Mit jelentett ez ott és akkor nektek?

Viktor: Lelki megnyugvást, fordulópontot. Úgy éreztük, hogy onnantól már nem történhet baj. Megkereszteltük, ami nagyon nagy erőt adott. Egy olyan harc volt mögöttünk, amit, azt hi-

szem, más nem tud megérteni, felfogni, csak aki ment már keresztül hasonlóan. Persze ilyenkor motoszkálnak az ember fejében a gondolatok, kérdések, például: miért pont ő?

Renáta: De a keresztelő után már nem volt fontos, hogy hol kaphatta el, meg hogy miért pont ő lett ilyen beteg. Csak az volt a fontos, hogy meg van keresztelve. S közben felhívtam a lelkészünket, és kértem, hogy imádkozzanak a gyülekezetben is értünk.

Igen, ezt a másik oldalról meg is erősíthetem. Emlékszem rá, amikor istentiszteleten el-

hangzott, hogy van egy nagyon súlyosan beteg kicsi gyermek, akiért attól kezdve együtt imádkoztunk a közös gyülekezeti imában.

Aztán meghallgatásra talált az ima, és jóra fordult minden. Matyi végül felgyógyult, és tanúsíthatom – makk-egészséges. Hogy tudtátok utólag feldolgozni ezt az egészet?

Renáta: Később egy istentiszteleten áldásban részesültünk, ahol mi tartottuk Matyit, nem voltak keresztszülők. De az igazi megnyugvás csak soká jött el. Nagyon féltettem Matyit, és sokat imádkoztam, nehogy megint elkapjon valamit, és megismétlődjön az egész. Mindentől óvni kellett, ide se mehettünk, oda se vihettünk, arról nem is beszélve, hogy ott van a két testvére is. De nem az idő, hanem az Úr gyógyította meg a gyermeket, bennünk pedig a sebeket.

Viktor: Ebben az időszakban is az imádság segített.

Úgy tartják, hogy a párkapcsolatokat próbára teszik a válsághelyzetek. Nem is maga az esemény, hanem inkább ami utána következik. Amikor már elmúlt a „vész”, nem kell már összetartani, akkor szoktak megromlani a kapcsolatok, házasságok. A ti kapcsolatokat nem tépázta meg ez a történet?

Viktor: Nem. Szó sincs róla, sőt inkább betonná vált tőle. Fel sem merült, egy percig sem volt kétséges, hogy ne fog-nánk össze, ne tartanánk ki. Matyi már a pocakban is ijesztgetett minket, mert a terhesség alatt találtak valamit, egy genetikus pedig le akarta beszélni Renátát a megszüléséről. Ez volt az első próbatétel. De mi azt mondtuk, hogy

nem, mi hiszünk Istenben, aki adta a gyermeket. Márpedig egészen biztos, hogy ennek oka van, s ő tudja, mi. Ha tehát rajtunk múlik, akkor Matyi meg fog születni.

Renáta: Nagyon megerősített minket ez a történet. Külön-külön és együtt is. Egyszer később aztán, amikor beszél-tünk róla, abban maradtunk, hogy ha lehetne, sem akarnánk meg nem történtté tenni az egészet. Ennek valamiért így kellett lennie, egészen biztos, hogy célja és oka van. Az Úr pedig végig ve-lünk volt.

GYARMATI GÁBOR

ÍGY RENDELKEZIK AZ ILYEN ESETRŐL EGYHÁZUNK TÖRVÉNYE

„Miatán azonban az evangélikus lelkész a lelkészi cselekmények, s így a kereszttség kiszolgáltatására vonatkozó jogkörét is az egyetemes papság tanánál fogva az egész egyház megbízásából, tehát átruházott hatáskörben gyakorolja, ennélfogva elvileg semmi akadályja sem lehet annak, hogy a kereszt-ség szentségét szükség esetén – de ünnepélyes szertartás nélkül, s másrészt e szentségnek a Szentírás és az egyházi szabályzatokban előírt lényeges kiszolgáltatási formáját megtartva – bármely más kereszttyén férfi vagy nő kiszolgáltathassa. Így vélekedtek erről a reformátorok is, s érvényesnek tekinti a szükségből való keresztelést a fenti megszorítással a magyarországi ág. h. ev. egyház is.” (A szükségből való keresztelés már az ókori kereszttyén egyházban is meg volt engedve. Átment a kánonjogba is, s így az evangélikus egyházi gyakorlatba.)

Magyar evangélikus egyházjog. 59. § A kereszttség. Forrás: internet

Egyházunk jövőjének munkálója

Dr. Deák János professzor élete

„Lelkigondozásának legfőbb rugója a szeretet volt. A személyes szeretet. Csodálatos, kifogyhatatlannak tűnő szeretet. A megszegyenítésig aláztos szeretet.”
Ordass Lajos

Deák János Sajógömörön született 1883. január 11-én. Rozsnyón érettségizett, teológiai tanulmányait Eperjesen, majd ösztöndíjasként Hallében és Bázelen végezte, s 1907-ben Bázelen szerzett bölcsészdiplomát. Már ebben az évben az eperjesi kollégium teológiai akadémiai karának rendkívüli, 1916-ban rendes tanára lett, majd 1919-től a Budapestre menekült teológiai akadémia tanára volt. 1923-tól a pécsi Erzsébet Tudományegyetem soproni Hittudományi Karának ószövetségi nyilvános, rendes tanárává választották, ott működött egészen 1950-ben történt nyugdíjazásáig. Négy tanéven keresztül volt a kar dékánja, dolgozott 1934–37 között egyházunk zsinatában is. Számos társaság tagjaként működött (Luther-társaság, Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, Hallei Magyar Egylet, Magyarországi Kékkereszt Társaság). Éveken keresztül szerkesztője volt a *Józanság* című folyóiratnak. Az ószövetségi tudományt gyarapító könyvei mellett számos tanulmányt és cikket jelentetett meg a *Theológiai Szemle*, a *Hitvallás és Tudomány* folyóiratokban és az *Evangelikus Életben*. Nyugdíjas éveit gyenesdiási otthonában, majd Marcaliban töltötte, ahol fia kórházi főorvosként működött, ott is halt meg 1961. június 4-én. A soproni temetőben várja a feltámadást hirdető angyali trombitaszót.

Deák János professzor – vagy ahogyan tanítványai a héber mássalhangzóknak nyomatékot adó írásjelről elnevezték, „Dages bácsi” – több mint két évtizeden keresztül a teológusifjúság nevelője, atyja volt. Az Eperjesről menekült ideiglenes budapesti teológia három tantermet, három lakószobát és egy kis szobát kapott a közgazdasági egyetem épületében. Sok leleménnyel, mindenféle közületi és személyes kapcsolatok segítségével Deák János rendezte be azt a mindennapi élet és az oktatás számára. Vendéglősöktől ebédelési lehetőséget kért „fiai” számára, falusi gyülekezetektől lisztet, evangélikus pékmesterekről a kapott liszt kenyérré sütését kérte s kapta ajándékba. A faluról kapott terményekből pedig reggelit és vacsorát főzetett a házmester segítségével. Amikor pedig ez a teológia átköltözött és beleolvadt a soproni fakultásba, oroszlanrész vállalt az új teológusotthon felépítésében, s annak otthonossá varázslására vidéki gyülekezetek asszonyait mozgósította. Mindennek és „lelkigondozásának legfőbb rugója a szeretet volt. A személyes szeretet. Csodálatos, kifogyhatatlannak tűnő szeretet. A megszegyenítésig aláztos szeretet” – írta róla szóló visszaemlékezésében *Ordass Lajos* püspök.

A teológusotthon számára, annak fenntartása érdekében vásárolta meg Deák János Gyenesdiáson a később Kapernaumnak elnevezett épületet és a hozzá tartozó hatalmas gyümölcsös-kertet. Tervei szerint az ott termelt gyümölcs és zöldség könnyíti a soproni otthonban lakók ellátását, a kibővítendő épület pedig országos hitébresztő és hitmélyítő konferenciák helyszínre lesz, s többek között kiszűrésű lelkészek pi-

henője. A felébredt hitű professzor akkor már az evangelizációkat tervező és segítő Baráti Mozgalom tagjaként imádkozta ezt ki egyházunk Urától. S csak Istenünk tartja számon, egyházunk hány tagja jutott élő hitre Kapernaumban, hányan kaptak ott elhívást lelkészi vagy más Istennek tetsző szolgálatra, illetve erősödtek meg hivatásukban. Így lett az Ószövetség professzora az egyházi ébredés munkálója. Ma ott, Gyenesdiáson nagyobb létszámú szeretetotthon működik, egy másik épületben pedig családok, gyülekezeti csoportok pihenhetnek, táborozhatnak s tölthetik szabadságukat a Szentírás körül is.

Deák János egyházunk jövőjének munkása volt abban a törekvésében is, hogy a teológiai hallgatók a teológiai tudományok tanulása közben ismerkedjenek meg egyházunk gyülekezeteivel, a lelkészi munka mindennapi kérdéseivel, és gyakorolják magukat az ige hirdetésében is. Ő volt tehát a mai szupplikációs szolgálat elindítója. Ám azzal, hogy számonkérte a teológusok előre elkészített prédikációit, nyomon kísérhette hitük alakulását, segíthette annak erősödését is. Ezért is szorgalmazta a finn és a magyar teológusok cseréjét. **Mennyire örült annak, hogy az egyesztendő finnországi tanulmányútról hazatért lelkészeink szinte valamennyien az evangelizáció munkásai lettek!**

Tudós professzorunk egyházépítő álma öltött testet a „missziói útnak” nevezett gyülekezeti körutakban is. Ez a mai „teológusnap” elődje. Hosszas előkészítő és szervező munka után nyolc (dupla kvartett) vagy tizenkét teológussal (három kvartett) indult el az ország valamelyik tájegységére, s akkor estén-

Dr. Deák János (középen) teológusokkal missziói úton

ként egy-egy templomban gyülekezeti esten szolgáltak, énekkarral, költeményekkel, írásmagyarázattal. Deák János pedig a lelkésznevelés ügyét és a teológusotthon életének örömeit és feladatait helyezte a jelentésvők szívére. Így kapcsolódott össze nála elszakíthatatlanul a tudomány és az egyház jövőjének szolgálata.

A professzor hűségesen részt vett a Magyar Bibliatanács 1949-ben alakult Ószövetségi Szakbizottságában, hiszen „a Bibliát minden nemzedéknek újra le kell fordítania” – ahogyan azt Mózes első könyve 1951-ben megjelent próba-füzetében olvashatjuk. A bizottság elhivatott tagjai hosszú éveken át havonta egy héten keresztül – a debreceni vagy a budapesti református teológián, s egyszerűen a főtí Mandák-otthonban – hajlaltak az eredeti héber szöveg és számos más fordítás fölé az új, mindenki számára érthető, de ugyanakkor minden eddiginél hitelesebb magyar szöveg megállapítása érdekében. Ám még aktív éveiben Deák professzor tanítványainak „mindenáron” s az elérhető legmagya-

sabb szinten akarta átadni az Ószövetség eredeti nyelvével való foglalkozás fontosságát. Ezért figyelmeztette így hallgatóit: „Édes fiam, héber nélkül lehet valaki parókus lelkész, esperes, püspök is, de másodéves teológus nem!”

Egy-egy budapesti bibliafordító hét végén szívesen jött ki gyülekezetünkbe vasárnap Főtra, s olykor templomi szolgálatot is végzett. A gyülekezet tagjai sokáig emlegették ízes palóc kiejtését s idézték prédikációit. A terített asztal mellett pedig **újra meg újra visszatért másik szívügyére, az alkoholisták között végzett szolgálatára**, a Kékkereszt Társaságra vagy a főtí Mandák-otthonban *dr. Szalay Károllyal* együtt végzett iszákosmentő missziói konferenciákra. Egy alkalommal azt panaszolta édesanyámnak: „Feketekávéfogyasztottam egy budapesti presszóban, s képzelje, a mellettem lévő asztalnál három asszony kávéfogyasztott. Mi lesz ezzel a világgal, ha már az asszonyok is itt tartanak?!”

Ordass püspök említi Deák János neki írt utolsó levelét: „Szerettem volna

Marcaliba utazni, hogy szerettemmel együtt tölthessem szent karácsony ünnepét. Az Úr nem hagyta jóvá, nem helyeselte az én tervemet. Most már tudom, hogy miért. Beszélni akart velem, ezzel a magát már késznek tartó – még a halálra is felkészültnek tartó – cserépedénnyel... S jó, hogy áldani tudom az Urat, még azért is, hogy itt kellett maradnom... Sok és nehéz dolga volt az Úrnak ezzel a »vén cserépedénnyel«.”

Így érkezett haza – Urától felkészítetten, itthonról a mennyei otthonba – egyházunk jövőjén munkálkodó tudós professzorunk. Legyen áldott érte Urunk!

ID. ZÁSZKALICZKY PÁL

Felhasznált irodalom
Keveházi László: Dr. Deák János emlékezete. Evangélikus Élet, 2008/50. sz.
Ordass Lajos: Dr. Deák János. In: Akikkel az Úton találkoztam. OLBK, Budapest, 1996. 73–80. o.

Hajó veszélyes vizeken

A **lelki Egyház**, amely Krisztus teste (vö. 1Kor 12,12.27), hasonlító a tengeren hullámokat szel, olykor hánykolódó hajóhoz. Nem süllyed el, és nem fut zátonyra, mert tapasztalt kapitánya van. Tulajdonosa Isten, kormányosa Krisztus. Árbóca a halál fölötti győzelem jele, a kereszt; kormánylapátjai a két szövetség, vitorlája Krisztus szeretete, vaspántjai Krisztus szeretetparancsai.¹

A szervezeti egyház, mint a lelki Egyház kerete, szintén hajózik, ennek is jelképe az egyárbócos keresztvitorlázatú hajó, és ennek sem könnyűek azok a körülmények, amelyek a hajózást befolyásolják.

Az egyház hajóját ma is sokféle veszély fenyegeti. A legjelentősebbek közé tartoznak az LMBTQ és a gender zátonyai. Az utóbbi két évtized egyházszakadásában az okok között mindenhol megtaláljuk ezt a két veszélyforrást.

Szavak és rövidítések jelentései

LMBTQ+ = betűszó, számos nemi irányultsággal kapcsolatos nézet, vélemény és vélelmezett élethelyzetet jelölő elnevezés első öt szavának kezdőbetűje.²
L = leszbikus – női homoszexuális.

M = meleg (*gay*) – férfi homoszexuális.
B = biszexuális – mind a két nemhez vonzódó.

T = transznemű – aki mentálisan és érzelmileg olyan nemüként határozza meg magát, ami nem felel meg a biológiai nemének.

Q = *queer* (furcsa) – az összes többi kategóriába tartozó;

Q = *questioning* (kérdőző/kétkelő) – aki még nem döntötte el, hova tartozónak vallja magát.

I = interszexuális – az elsődleges és/vagy másodlagos nemi jellegek alapján nem egyértelműen sorolható be az orvosi értelemben vett női vagy férfi kategóriába, vagy épphogy egyszerre mindkettőbe besorolható.

A = aszexuális – semelyik nemhez nincs vonzódása, szexuális érdeklődése.

A = *ally* (támogató szövetséges) – nem sorolja magát egyik említetthez sem, mert például heteroszexuális, de támogatja az összes nemi irányultságot.

P = pánszexuális – nemtől függetlenül érez vonzalmat más emberek iránt.

Gender: főnévként = nem; igeiként = nemz, szül; fogalomként/ideológiaként = társadalmi nem.

Genderelmélet: „Az egyenlőség szellemiségében értelmetlennek tartja a nemek megkülönböztetését, és az egyénre bízta a döntést, hogy melyik nemhez tartozónak vallja magát. Ezáltal mindenki eldöntheti, hogy hetero-, homo- vagy transzszexuálisként léte-sít kapcsolatokat, és ezeket a gender egyenrangúként kezeli.”³

Okok a homoszexualitás megjelenésére korunkban

Az esetek legnagyobb részében „szerzett”, azaz nem veleszületett, elenyésző hányadánál pedig genetikai vagy más ismeretlen tényezők lehetnek az okok. A „szerzett” homoszexualitás okai lehetnek:⁴

– A szülő részéről rajongó, kisajátító szeretet a gyermeke felé, vagy ellenkezőleg, elutasítás.

– Az egyik szülő erőszakos, agresszív viselkedése a másik szülővel szemben, melynek hosszú időn keresztül lelki elszorodója a gyermek is.

– Családon belüli vagy kívüli szexuális bántalmazás átélése gyermekkorban.

– Túlzott megértésre találás családon kívül, azonos nemű idősebbnél.

Fotó: SzJ

- Bandszellem sodrása serdülőkorban.
- Felőttkorban átélt sorozatos negatív tapasztalat heteroszexuális kapcsolatban.
- Divat, a celebvilág utánzása.
- Pénzért megjátszott homoszexualitás a pornográf filmekben.
- Hedonista korszellem, amely szerint az élet egyetlen célja az élvezet.
- Üzlet – világcégek, alapítványok óriási összegekkel támogatják a homoszexualitás és az LMBTQ propagálását. Ezért van tíz hollywoodi filmből hatban legalább egy rövid jelenet vagy utalás erre.

Feltételezett okok a környezeti tényezők változása miatt

Hormonok mutathatók ki az ivóvízben és az előre gyártott élelmiszerekben. A fogamzásgátló szerek a vizelettel a csatornarendszerbe kerülnek. Sűrűn lakott térségeket átszelő folyókban az utolsó évtizedekben megváltozott a halak ivararánya a nőtények javára, mely erre vezethető vissza.⁵ A parti szűrési vízkezelések nem vagy csak nagyon drágán tudják a szintetikus hormonmolekulákat kiszűrni.⁶ A Balatonban nyáron a zsúfolt strandokon a megengedhető határon belüli kis mennyiségben, de kimutatták ezeket a vegyületeket.⁷ A női szintetikus hormonok kijutása a természetbe lehet az egyik oka annak, hogy a feminin jegyeket hordozó férfiak száma jelentősen megnőtt.⁸ A fejlődő magzat agyát érő hormonhatások miatt is kialakulhat homoszexuális irányultság.⁹

A Diabolosz az isteni rendet a feje tetejére állította. A „Nagy genderszótár” egyik szócikkében ezt olvashatjuk: „Kijelölt nem – az, amit a születéskor az orvos [...] az elsődleges nemi jegyek vizsgálata alapján megállapít. Gender tudatos közösségekben ez maga az eredendő bűn, mivel ráerőlteti a bináris férfi–nő nemiség kulturális koncepcióját egy olyan személyre, akinek még nincs kialakult szexuális önidentitása.”¹⁰

Amit Isten tesz, azt a Diabolosz összekeveri. Támadásának „palettája” mára kiteljesedett a teremtés rendjének támadásával. A világnak volt házasságképe, mely mára „partnerképre” változott. Lényeg, hogy ez a partnervizony minden irányban nyitott. A Biblia házasságképében és az abba ágyazott szexualitásban Isten van az első helyen, a házastárs a másodikon és az én a harmadikon. A Biblia házasságképe egy férfi és egy nő Istentől megáldott szövetsége, egysége. A házaspár és a következő generáció érdekében Isten ezt zártta tette. Ez szolgálja és tükrözi vis-

szá legjobban Isten szeretetét. A világlélek és a Biblia tanítása között kibékihíthatatlan ellentét van, nem lehet átjárás az egyikből a másikba. Korunkban a világlélek az egyházaktól saját értékrendjük, tanításuk feladását követeli. LMBTQ- és gendertémában az egyház nem választhat különböző állásfoglalások között, és nem választhat a hallgatás vagy megszólalás között. Időnként határozottan kell reflektálni vagy visszautasítani. Az elmúlt egy évben az evangélikus egyház internetes fórumain a megszólalóktól és hozzászólóktól helyzetet és veszélyt fel nem ismerő véleményeket is olvastam.

Háborúban, harcban ki kell állni, és egyértelműen kell beszélni

Varga László kaposvári katolikus megyéspüspök *Háború van, és szellemi harc*¹¹ című év eleji megszólalásában többek között ezeket mondta: „A Diabolosz, a Szétdobáló bevált módszere káoszt teremteni az erkölcsi értékrend ellenében. Külső tekintély, Isten, vallás, egyház ma már nem mondhatja meg az egyénnek, hogy mi a bűn és az erény, mi a jó és mi a rossz. Ezt mindenkinek saját magának kell eldöntenie. Ha nincs Isten, akkor az ember lép a helyébe. De az emberközpontú világ Isten nélkül embertelenné válik. A Diabolosz, a Szétdobáló káoszt és zűrzavart teremtett az élet minden területén. Legnagyobb győzelme ezen a téren társadalmi és médiatámogatottsággal a homoszexualitás egyenlővé tétele a heteroszexualitással. Nyugaton ma azok kapnak pénz- és börtönbüntetést, akik nem hajlandóak a férfit nőnek, a nőt pedig férfinak tekinteni. A gyermekek szexuális irányultságának intézményes manipulálása történik. Kötelező megtanítani őket azonos neműekkel partnerkapcsolatot létesíteni. Szellemi harc van. A taktika mindenütt ugyanaz: relativizálni, viszonylagossá tenni mindenütt a jót és a rosszat.”

Székelly János szombathelyi katolikus megyéspüspök is megszólalt a közelmúltban a *Ne kényszerítsék arra a társadalmat, hogy házasságnak kelljen nevezni az azonos neműek együttélését!* című cikkben.¹² „Az egyház azt kéri az LMBTQ személyektől és az őket képviselő egyesületektől, hogy ne kény-

szerítsék a társadalmat arra, hogy házasságnak kelljen nevezni az azonos neműek együttélését. Ahogyan a színtévesztők sem várják el, hogy a kéket ezentúl kékek és zöldnek is lehessen nevezni, és e két »megközelítést« mostantól a társadalom egyenértékűnek tekintse. Ne kényszerítsék rá az iskolákra, hogy a gyermekeket és a fiatalokat az

ő ideológiájuk szerint kelljen nevelni. Örülnénk, ha a társadalom tisztelőben tartaná minden kiskorú gyermek jogát arra, hogy legyen édesanyja és édesapja. Azt szeretnénk kérni, hogy

gondolkozhassunk és élhessünk a magunk meggyőződése szerint, főként nevelhessük ebben a meggyőződésben a gyermekeinket. Úgy gondolom, az igazi tolerancia ezt jelenti.”

A Szentírás kijátszására tett kísérlet az, amikor a teremtés rendjével és a házasság isteni akaratával szembeállítják vagy afölé helyezik – az egyébként félreértelmezett – szeretet parancsát. Jó lenne, ha az egyházban senki nem mondhatná következmények nélkül azt, hogy a homoszexuálisok együttélését tekintve ő már meghaladta Mózesnek és Pál apostolnak ide vonatkozó tanítását. Mert aki ezt mondja, az a teremtés isteni rendjét támadja!

A Diabolosz sem ajtóstól tört be a házba, hanem évtizedekkel ezelőtt a küszöb alatt kúszott be. Médiát, oktatást, kultúrát, művészeteket, tudományosnak álcázott kutatásokat használt erre. Magyarországon az evangélikus egyházban a „finoman érzékenyítés” szakaszában vagyunk. Az érzékenyítés nemcsak óvatos hozzászoktatás, hanem kifárasztás is. Ki akarna éveken, évtizedeken keresztül ellencikket írni, és az egyházi közvéleményhez újra meg újra nyilatkozatokat eljuttatni? Senki. Belefáradunk. Ha pedig mégis megszólalunk, akkor a némaság falával találjuk szemben magunkat.

Az érzékenyítési szakaszban nagyon gyakori az egyes esetekből való általánosítás és az érzelmekre való hatás. Ennél még finomabb a leheletnyi utalás a ki nem mondott ellenvéleményre, amelyet tudat alatt el kell utasítani, és amellyel kapcsolatban lelkiismeret-furdalást kell támasztani.

Az egyházban a bevetés minden szakaszában szentírásai hivatkozások

Fotó: SzJ

vagy utalások hangzanak el. Ezek mindig igazak, de úgy, hogy csak az igazság egyik felét tartalmazzák: „Amikor prostituáltakkal, samáriaiakkal, vámszedőkkel beszélt, ő [Jézus] is a társadalom lenézettségével érintkezett.”¹³ Az állítás igaz, mert Jézus valóban prostituáltakkal, samáriaiakkal, vámszedőkkel beszélt és a társadalom lenézettségével érintkezett. Azonban ez az igazság egyik fele, mert a másik az, hogy utalt a bűnükre, arra nem adta áldását, és változást hozott az életükbe. Lásd a házasságtörő asszony történetét: „Én sem ítélek el téged, menj el, és mostantól fogva többé ne vétekezz!” (Jn 8,11)

Nemcsak az a féligazság, amelynek egyik fele igaz, a másik nem, hanem az

is, aminek az egyik fele elhangzik, a másikat pedig elhallgatják. Hogy Jézus a társadalom lenézettségével érintkezett, az az igazság egyik fele. A másik pedig az, hogy azt akarta, hogy mindenki, akivel találkozott, térjen meg. Feltárta az általa fenntarthatatlannak tartott korábbi életet, nem pedig áldását adta rá. **Jézus szeretete – amelyre szeretünk hivatkozni – nem a bűnös ember buksiját simogató elnéző szeretet volt, hanem változást, élet-újulást hozó szeretet.** Jézus nem megy bele abba, hogy „Uram, te azzal ne foglalkozz, hogy milyen életet élek, csak áldj meg!”¹⁴

A világi médiában elfogadható a vélemények ütköztetése a lapszerkesztői semlegesség nevében, de az egyháziban nem. Az egyházi médiának elfogultnak és egyhangúnak kell lenni – ha értik, mire gondolok. Alapvető kérdésekben az egyházi média nem lehet semleges, nem lehet távolságtartó, nem lehet ilyet is meg olyat is közvetítő, egyensúlyra törekvő. A teremtés rendjét nem lehet többféleképpen megítélni, csak úgy, ahogy Isten adta. De ilyen a törvény és az evangélium szétválaszthatatlansága is. Nem lehet az egyikről úgy beszélni, hogy a másikat elhallgatjuk.

Az egyház érdekében elhatározásra van szükség, majd lépni és tenni kell. Ez azonban egyedül nem megy. A „megvan a magam gyülekezete, terhei, gondjai” indokok miatti bezárkózáson túl kell lépni. Ugyanakkor a lelkészek egzisztenciális veszélyeztetettsége valós. Ilyenkor kerül előtérbe a nem lelkészek felelőssége. Eddig minden magányos vagy kics csoportos biblikus megszólalás, amely nem az LBMTQ-t és a gendert segítette, vagy azzal szembe ment, pusztába kiáltott szó volt. Hivatalos, egyértelmű válasz nem született, a tanítás tisztasága érdekében figyelmeztetés nem hangzott el. Közös fellépésre van tehát szükség. Ha az egyház népe jelentős számban kilép a napvilágra, és kiáll a Biblia tanítása mellett,

akkor annak lesz visszhangja is. Amennyiben az egyház és tagjai óvatosságból, félelemből nem lépik meg a hitvalló lépést, pedig szívük szerint tudják, hogy az lenne a helyes, akkor ez annyit jelent, hogy nem hiszik el, hogy Isten megáldja a kiállást, a korszellemmel és a világlélekkel szembeni nyílt fellépést.

DR. GARÁDI PÉTER

A Veszprémi Evangélikus Egyházmegye lelkesi munkaközösségének ülésén, 2020. március 4-én, Tésén elhangzott előadás szerkesztett, rövidített változata.

Források és idézetek

- 1 <http://lexikon.katolikus.hu/H/hajó.html>.
- 2 <http://qlit.hu/mit-jelentenek-a-betuk-lmbtq-gyorstalpalo/>.
- 3 <https://nokert.hu/mon-20100222-1041/400/6/tisztazzuk-mi-genderelmelet>.
- 4 <https://web.archive.org/web/20070701212009/http://www.pediox.hu/kamasz/szoszedet.html>; Buda Béla: *Szexuális viselkedés*. Animula Kiadó, 2002; Paizs József: *Szexuális zavarok, avagy mitől van 50 árnyalata a szürkének*. Előadás a 27. Bálványosi Szabadegyetemen Tusványoson, 2019; <https://777blog.hu/2017/04/28/beszeljunk-nyiltan-homoszexualitasrol>; <https://www.webbeteg.hu/cikkek/psziches/2354/a-homoszexualitas>.
- 5 <http://www.matud.iif.hu/08apr/09.html>.
- 6 Információ az MTA Ökológiai Kutatóközpont Balatoni Limnológiai Intézete igazgatójának, Jordán Ferencnek az előadásából, melyet a Balaton Fejlesztési Tanács 2019 őszi, siófoki ülésén mondott el.
- 7 <https://www.vgfszaklap.hu/lapszamok/2017/december/4669-hormonok-es-gyogyszermaradvanyok-a-vizeinkben>; <https://www.zaol.hu/hirek/fogamzasgathormonok-a-termeszetes-vizekben-1775084/>.
- 8 <https://www.life.hu/életmod/20110916-fogamzasgatho-es-gyogyszerek-a-csapvizben-a-spermiumok-szamara-is.html>.
- 9 https://wellandfit.hu/wellness/2008-05/a-homoszexualitas_es_ami_mogotte_van/.
- 10 <http://hatter.hu/hirszolgalt/a-nagy-genderszotar>.
- 11 <https://youtu.be/fJXqlq7CEJo>.
- 12 <https://vasarnap.hu/2019/08/30/szintevesztes-es-homoszexualitas/>.
- 13 Füller Timea: Bűnös vagy nem bűnös? – Avagy ellentüntetés helyett. *Evangélikus Élet*, 84. évf. 33–34. szám. <https://www.evangelikus.hu/bunos-vagy-nem-bunos>.
- 14 Garádi Péter: Iránytűvesztés – kézirat – elutasított válaszok.

Te ott vagy, ahol Isten látni akar?

Egyáltalán tudod, hogy hol akar látni? Hálás lehetek Istennek, hogy számomra egyértelmű volt, ahogy ő elhívott, és ennek következtében tíz évig dolgoztam drogos hajléktalanok között utcai szociális munkásként.

2000 augusztusában a Szélerőzsa országos evangélikus ifjúsági találkozó alapigéje ez volt: „Itt vagyok, engem küldj!” (Ézs 6,8b) Ez az íge úgy hatott rám, mintha személyesen engem szólítana meg vele Isten. A találkozóról úgy jöttem haza, hogy igen, készen állok kimondani ezeket a szavakat: Uram, itt vagyok! Engem küldj oda, ahol te akarsz látni. Elöttem állt a felvételi, a főiskola-választás, és a mai napig emlékszem arra az imámra, amelyben ebbe az ígérebe kapaszkodva kérem Istent, hogy ő válasszon helyettem utat, mert ez az egész életemre ki fog hatni, ezt nem akarom elszűnni. Ott akartam lenni, ahova Isten küld! Tizenhét éves voltam akkor. **Ez lett az életem ígéje, és készen álltam a hívásra.** Talán nem meglepő módon nem oda vettek fel, ahova én akartam menni, hanem oda, ahol Isten akart látni. Ahol Isten fel tudott készíteni a szolgálatra, és az utamba tudta küldeni azokat az embereket, akik hozzásegítettek ahhoz, hogy egy olyan helyre kerüljek szakmai gyakorlatra, amin keresztül Isten terve kibontakozhatott az életemben.

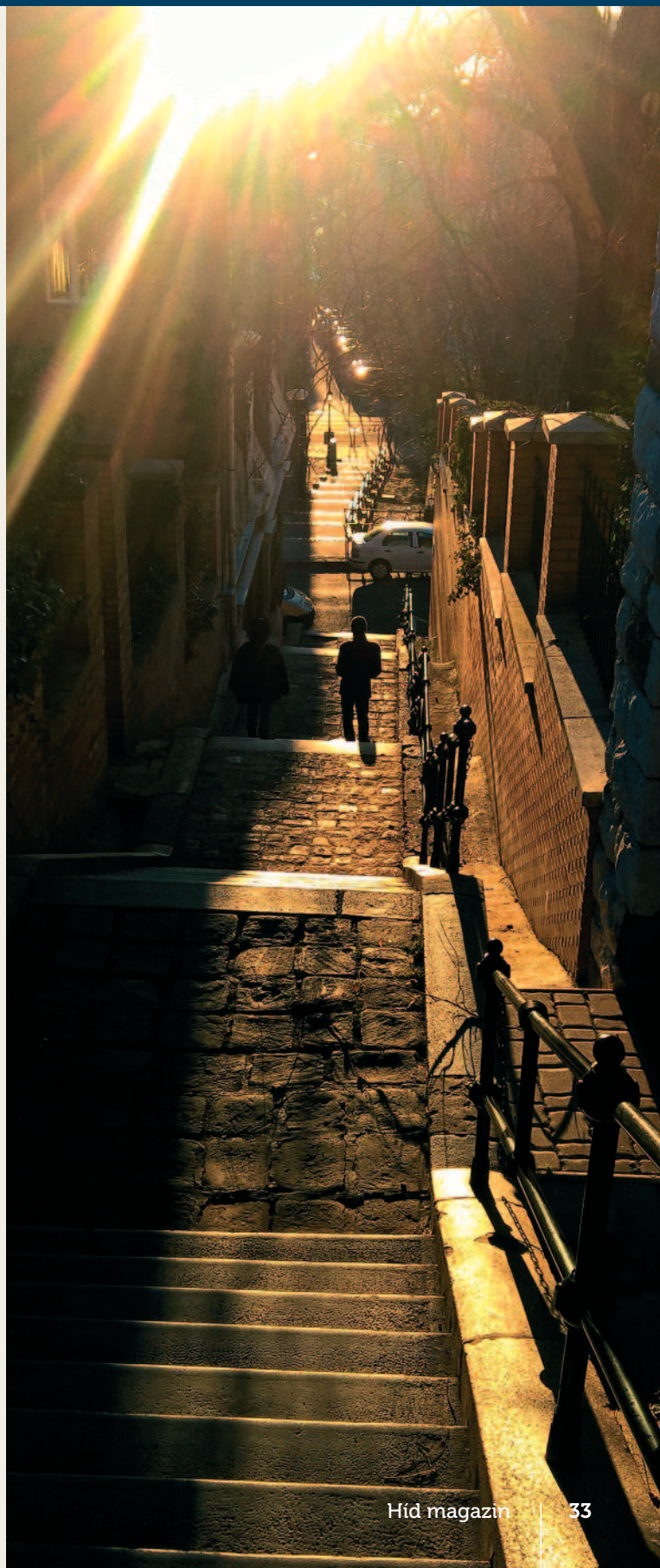
Ha így, utólag visszanézek, annyira egyenes és kiépített út vezetett a szolgálatba, hogy el sem lehetett tévedni rajta. Miért? Mert hallgattam a hívásra, és engedelmeskedtem neki. Nehéz volt ebben a szolgálatban megmaradni? Igen! Még úgy is, hogy tudtam, ott vagyok, ahol lennem kell. Voltak pillanatok, amikor mindent ott akartam hagyni, de egy dolog nem engedett. Tudtam, ha felállok, és máshol folytatom, azzal Istennek is hátat fordítok. Akkor Istenhez nem leszek hűséges, nem a munkahelyemhez. Így, bármilyen nehéz is volt sokszor, a maradás mellett döntöttem. Ebben a tíz évben olyan áldásokat és ajándékokat kaptam Istentől, és olyan hatalmas csodákat éltem át ezen az úton, amiket máshol nem kaphattam volna meg. Egészen addig maradtam ott, amíg maga Isten nem helyezett máshová.

Isten csak akkor tud megáldani bennünket bőségesen, ha ott vagyunk, ahol ő látni akar. Ott tudja kiárasztani ránk azokat az áldásokat, amelyeket ő elkészített a mi személyes életünkben. Persze mindig dönthetünk úgy, hogy a másik utat választjuk, de ha Isten nem megy előttünk, akkor az mindig a pusztulásba visz. Egyszer egy igehirdetésben, amelyet hallgattam, egy lekipásztor arról beszélt, hogy ha mi magunk nem töltjük be azt a szolgálatot, amelyet Isten nekünk szánt, akkor küld helyettünk mást. A szolgálat így is, úgy is el lesz végezve, mert az nem a mi hűségünkön múlik, hogy Isten terve megvalósul-e mások életében. A kérdés csak az, hogy mi a részesei leszünk-e, vagy kimaradunk belőle. És az, hogy más a helyünkre kerül, még nem jelenti azt, hogy az nem a mi elhívásunk volt. Isten nem akar mást, csak hogy mi engedelmesek és hűségesek legyünk felé. Cserébe áldásokat tartogat, amelyeket azon az úton ad oda, amelyen ő akarja, hogy járjunk.

Vizsgálj meg az életedet! Ott vagy, ahová Isten hívott? Ahol Isten látni akar? Nem? Térj vissza, engedd, hogy megáldhasson!

DOBÓNÉ SOMOGYI ESZTER

Fotó: SZJ

Emmausi úton

Gánc Péter nyugalmazott püspökkel beszélgetek az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió stúdiójában. Hogyan jött létre ez az intézmény?

A rendszerváltás nagyon erősen érintette az egyházak szolgálatát. Előtte is létezett már evangélikus rádiómisszió; Monte Carlóból, a Trans World Radio eszközeit felhasználva készült a rádióműsor. Mögötte egy nagyon elkötelezett evangélikus lelkészcsapat állt: *Terray László, Pósfay György, Gémes István* lelkészek és *Kelemen Erzsébet* diakonissza testvér, akik a hatvanas évektől kezdve évtizedeken át készítették a Kárpát-medencébe sugárzott adásokat. A rendszerváltás meghozta azt a lehetőséget, hogy nem kellett tovább kívülről végezni ezt a szolgálatot. Akkor kerültem ebbe a szolgálatba. Már korábban ismertem Pósfay Györgyöt, aki az evangélikus programok szerkesztője volt. Ő megkeresett Nagytarcsán, mert tudta, hogy ott van gyülekezeti háttér, munkatársi gárda mellettem, és indítványozta, hogy próbáljunk itthon műsorokat szerkeszteni. Ez 1991–92-ben indult, és 1997-ig Nagytarcsán készültek a programok a gyülekezeti ház pincehelyiségében.

Igaz, hogy néha behallatszott a műsorba a kakaskukorékolás vagy a kutyaugatás?

Igen, ez egy falusi közeg volt, és nem tudtunk profi stúdiót építeni. Voltak olyan pillanatok, amikor meg kellett

állni, és rábeszélni a kutyát, hogy inkább egyen vagy aludjon.

Idővel felismertem, hogy a gyülekezet kárására nem szabad tovább építeni ezt a munkát, mert már szinte többet foglalkoztam a rádiómissziós feladatokkal, mint a gyülekezeti szolgálattal. 1997-ben Cinkotán, ahol egy elhagyott evangélikus iskolaépület állt, finn és norvég segítséggel felépült az önálló technikai bázis. Azóta is ott lakik az országos missziói lelkész, aki a rádiómisszióknak is a gazdája.

Az egyház küldetése ma is eljutni a „falakon kívüliekhez”. Ennek egyik eszköze a rádió. De ez mintha bizonyos értelemben akronosztikussá kezdene válni, mert a technika hihetetlen gyorsasággal változik, a fiatalok nem nagyon olvasnak újságot, nem hallgatnak rádiót. Hogyan látod ezt a Magyarországi Evangélikus Egyház Evangelizációs és Missziói Bizottságának elnökeként?

Hiszem és remélem, hogy a rádióknak van jelene és jövője. Amikor annak idején berobbant a televízió, sokan úgy gondolták, hogy a rádióknak ezzel vége, és mégis vannak digitális rádiók, minden modern autó felszerelése közé tartozik a rádió, de a háztartásokban a kismamák vagy idősek is hallgatják. A rádió óriási lehetőség. Ahogy Jézus odaszegődik az emmausi úton az emberek mellé, úgy szegődik a rádió a modern ember mellé.

Ma már óriási a kínálat, rengeteg rádió működik, az internet is tele van mindenféle műsorral. Az egyháznak hogyan kell kezelnie ezt? Tényleg el kell jutnunk az emberek többségéhez, vagy meg kell elégednünk egy csendes, szerény, embertől emberig, szívtől szívig való stílussal, ahogyan Jézus is működött?

Nagyon fontos a Názáreti stílusa, aki senkit nem akart túlarsogni. Szelíden és halkán szólt. Nekünk is úgy kell megszólalni az evangéliummal a világi médiumokban, hogy soként legyünk jelen. Nyilvánvaló, hogy nem tudjuk felvenni a versenyt a harsány kereskedelmi adókkal, nekünk azt kell elmondani, ami ránk bízott, és hinnünk kell, hogy az emberekben van éhség a halkabb hang meghallására is. Ehhez persze sokszor hiányzik az a külső és belső csönd, amelyben meghalljuk, hogy Isten keres bennünket a rádióhullámokon keresztül.

Kell azon dolgoznunk, hogy az egyház érhető legyen? A templomban, bibliórában, de még a médiában is sokszor nagyon belterjes egyházi nyelvezetet használunk.

Amikor a misszionáriusok elindultak az evangéliummal egy területre, akkor először megtanulták a helyiek nyelvét. Nem azt várták, hogy ők tanuljanak meg például angolul. Ha ma az egyház ki akar lépni a saját zárt köreiből, akkor meg kell értenie az embereket, hogy mi van bennük, és milyen nyelven tudja tolmácsolni nekik az evangéliumot. A Szentlélek Isten tud segíteni, hogy megtaláljuk azt a nyelvet, amelyet a ma embere megért, amelyen keresztül szíven tudja találni őt az evangélium.

Miként lehet a technikai fejlődést egészségesen követni? Már a kicsik kezében is ott van az okostelefon, a néhány éves gyerek is hozzájut aberrált, destruktív tartalmakhoz, a Facebookon keresgélnek az emberkereskedők... Ez időnként Dávid és Góliát harcának tűnik.

A Római Birodalom nagy áldása volt, hogy úthálózatot épített. Az úthálózaton pedig megjelentek az útonállók, a rablók is, amellett, hogy sok értékes dolog eljutott az emberekhez. Együtt kell élni ezzel, és a mi felelősségünk, hogy gyermekeinket beoltsuk, immunitást alakít-

sunk ki, hogy felismerjük, mi az, amire szükségük van, és mi az, ami méreg.

A keresztyénség története ellentmondásosnak tűnik. Már Jézus születésekor is jelen voltak pozitív és negatív erők, a bölcsek imádása és a heródesi gyilkos indulatok. Jézus az élete során e két erő között működött. Kereszthalála és feltámadása is ezt a kettősséget jelzi. Az egyház életét is végigkíséri ez a feszültség. Sokan elismerik és szeretik a keresztyénséget. A buddhista és hindu világ szinte megemelte a kalapját Teréz anya munkássága előtt, aki az evangéliumot bevitte az ő világukba. De kíséri az egyházat egy ellenérzés is. Ma is sokfelé üldözik a keresztyéneket. Magyarországon csupán egymillió ember kötődik az egyházhoz aktívabban, ami a lakosság egytizede. Felmerül a kérdés, hogy van-e létjogosultsága az egyháznak. Sok aktív keresztyén szülő is mintha belefáradna ebbe a küzdelembe, mert úgy látják, hogy a Tízparancsolatnak ma már nem lehet érvényt szerezni, vagy a Hegyi beszéd irtalomtartalmát nem lehet érvényesíteni egy vad, dzsungel stílusú világban. Több évtizedes hazai, nemzetközi tapasztalattal hogyan látod ma a keresztyénség helyzetét, küldetését, lehetőségeit?

Az idei ökumenikus imahét *Pál* apostol máltai hajótörését dolgozta föl. Az egyház hajója is állandó ellenszélben, viharban van. Ez nem csak 21. századi jelenség. *Pál* arról beszél, hogy a hajó elveszhet, de az emberek megmenekülnek, ha bíznak abban, hogy Istennek terve van velük. Ezt érzem vigasztaló üzenetnek. Az egyház egyes részei zátonyra futhatnak, bizonyos régi formák nem működnek, egyes templomépületeket nem érdemes fenntartani, mert kisebb közösségekben élnek meg az emberek a hitüket, de ugyanakkor Istennek az a terve, hogy megmentse az embereket. Meg kell tenni mindent, hogy ha lehet, ne süllyedjen el a hajó, de mégsem a hajót kell mindenáron menteni. Nem a hajó, az eszköz a lényeg, hanem mi, akik hordozzuk az evangéliumot, és hitelesen továbbadjuk. Ameddig az egyház Isten mentő szeretetének az eszköze a misszióban, addig van létjogosultsága. Ha már csak tatarozzuk, őrizgetjük a hajót, tradíció-őrző egyesületté válunk, akkor nem kell kétségbeesni, ha azt mondják, hogy erre már nincs szükség.

Konstantin császár az üldözött keresztyénséget elismertté, sőt kötele-

zové tette. Az egyház 1600-1700 éven keresztül katonai és politikai hatalommá vált. Némelyek úgy gondolják, hogy ez nagy kísértés volt az egyház számára, ugyanakkor így jutott el az evangélium az egész világra. Az elmúlt száz-százötven évben a felvilágosodás, a racionalizmus, a francia forradalom, majd az európai forradalmak hatására az egyház visszakerült az első keresztyének helyzetébe. El tudjuk ezt fogadni? Nincsenek olyan törekvések, hogy vissza kellene állítani az egyház hatalmát? Jézus arról beszélt, hogy sónak és világosságnak kell lennünk, ha kevesen is vagyunk, de minőségi, önazonos, küldetéssel rendelkező csoport kell, hogy legyünk.

Tény, hogy létezik ez a kísértés, hogy helyre kell állítani az úgynevezett keresztyén Magyarországot vagy Európát, ha egyáltalán volt ilyen valaha. A trón és az oltár szövetsége, ami Konstantinnal kezdődött, óriási veszélyforrás volt, és ma is az a keresztyénség számára. A teológián *Fabiny Tibor* egyháztörténész professzorunk úgy magyarázta ezt, hogy a hajónak ott kell lennie a tengeren, ha vihar van, ha szélcsend van. Ha viszont már a tenger, a világ szellemissége – a hatalomvágy, anyagiasság, a politikai érvényesülés keresése – bent van a hajóban, akkor léket kap, és elkezd süllyedni. Ennek látjuk az ijesztő jeleit is, hogy az az egyház, amelyik teljesen feloldódik a világ tengerében, elveszti az ízét, zamatát. Többé nem lesz só, világosság és kovász, és feleslegessé is válhat.

Mindezzel együtt azért lehetséges egy egészséges együttműködés a mindenkori állammal. Az egyház-

nak például nagy ajándéka és specialitása a betegek, az öregek gondozása, az oktatás, a művészeti élet. Tehát nem elzárkóznunk kell, hanem egészséges együttműködésre törekedni.

Természetesen. Éppen Jézus mondja *Pilátus*nak, hogy a hatalma Istentől van. A hatalom nem valami ördögi dolog, és Isten jó rendje az, hogy vannak felelős vezetők, akik hol ilyenek, hol olyanok. Örülni kell, ha a világi hatalom fontosnak tartja az egyház szolgálatát, és igényli, ugyanakkor világosan kell látni – és ebben a lutheri kétféle kormányzásról szóló tanítás segít –, hogy más a feladata az államhatalomnak, és más a küldetése az egyháznak. Ez a kettő néha feszültségbe is kerülhet, de létezik harmonikus együtt munkálkodás, amikor nem avatkozunk egymás területébe, hanem tudjuk, hogy az evangélium hirdetése az egyház dolga, a törvényes rend fenntartása, a közjó munkálása pedig a mindenkori kormányzat felelőssége.

A Magyarországi Evangélikus Egyház története is nagyon különleges. A kezdetekkor élő kapcsolata volt a wittenbergi ébredéssel, szinte átjárta az országot a reformáció. Volt olyan időszak, amikor majdnem az egész ország evangélikus hatás alatt állt. Trianon előtt talán 6-7%-a volt a magyar lakosságnak az evangélikusság. A '80-as években 430 ezres evangélikusságról beszéltünk, ma kb. 200 ezren vallják magukat evangélikusnak. Hogyan látod az evangélikus egyházat ma, és vannak-e specialitásaink? Mi a küldetésünk a mai magyar helyzetben?

Az évforduló, a Trianon 100 ad aktualitást a témának, hogy végre feldolgozzuk és

a helyére tegyük ezt a traumát, ami nemzedékek óta megkeseríti a magyarság gondolkodását, ami miatt sokszor balsors által sújtott népek érezzük magunkat. Azt nem szabad elkenni, hogy mennyi igazságtalanság történt a népünkkel, de azt is látni kell, hogy Isten a kevés sóval is tud ízt vinni oda, ahol erre szükség van. Ez a két százalék olyan számarány, ahol már közel vagyunk a kisegyházi, szabadegyházi mérethez. Persze ennek is van némi előnye, egyfajta rugalmasság. Kevésbé terhelnek le a hatalmas intézmények vagy évszázados tradíciók, amelyeknek egy részét persze őrizzük, de lehetünk sokkal rugalmasabbak. A kisegyházak gyakran hamarabb megértik, hogy min kell változtatni, hol kell kipróbálni új utakat. Kicsit el szoktam játszani ezzel a képpel, hogy mi vagyunk a legkisebb történelmi szabadegyház, amelynek vannak évszázados drága kincsei a lutheri reformáció óta, de ugyanakkor érezhetjük azt a szabadságot is, hogy nem köt sok minden béklyóba.

A Magyarországi Evangélikus Egyház a 2020-as évet az úrvacsora évének nyilvánította. Mit jelent számodra az úrvacsora, és mivel tudnád biztatni azokat, akik esetleg elszoktak az úrvacsorától? Mi a jelentősége és az értéke?

Gyakran halljuk, hogy bizonyos közösségek vagy vállalkozások forráshiányosak, ezért nem működnek igazán jól. Magunk is sokszor ilyen forráshiányos Krisztus-tanítványok vagyunk, akik nem élünk azzal,

amit a mi Urunk felkínál nekünk. Egy ilyen éltető forrás az úrvacsora. A keleti kereszténység, az ortodoxia vagy a római katolikuság számára különösen fontos az eukharisztia, nálunk pedig sokszor periférikussá válik. Most is vannak gyülekezetek, ahol csak nagy ünnepen vagy havonta kínálják fel Krisztus testét és véré. Ez az év arra ad lehetőséget, hogy fölfedezzük, hogy milyen jó íze lehet annak, amikor együtt törjük meg Krisztus testét és fogadjuk el az ő véré. Ez olyan közösség, ahol a forrásra, Jézus Krisztusra csatlakozunk rá, ugyanakkor az egymással való közösséget, a Krisztusban való összetartozást is átélhetjük.

Remélem, hogy ez az esztendő nem csak egy kampány lesz, vagy egy utánérzés, hogy ha a katolikusok meghirdették az eukharisztia évét, akkor mi is próbáljunk valami ilyet felmutatni. Nem erről van szó, hanem sokkal inkább arról, hogy érezzük a hiányát, hogy sokszor nem becsüljük meg azt, amivel kapcsolatban Jézus nem kevesebbet ígért, mint azt, hogy aki eszi az ő testét és issza az ő véré, annak örök élete van. Az örök élet perspektívája, ez a jövő már a jelenünket is beragyoghajtja.

Nem lehet némelyeknél olyan félreértés, hogy azt hiszik, hogy az úrvacsora inkább fegyelmi, és nem kegyelmi eszköz? Van olyan szokás, hogy előtte rendezzük az életünket, bocsánatot kérünk, holott Jézus gyakorlatában ez pont fordítva volt. Ő adta a testét, véré mindenféle

gyónatás nélkül a tanítványi közösségnek, akik sokféle bajt, bűnt hordoztak. Talán nem hiszünk eléggé az úrvacsora szentségi jellegében, hogy a bűnösök, a rászorultak kegyelmet kapnak, és ez az, ami megváltoztathat minket?

Néhány éve indult a liturgikus reform, ami próbálta szétválasztani a gyónást és az úrvacsorát. Ma is van, hogy az istentisztelet elején megtörténik a gyónás, és a végén felszabadultan térdelhetünk az úrvacsorai oltárhoz. Részben jónak tartom, hogy a gyónás ne terhelje le az eukharisztia örömét, ugyanakkor annak is megvan a veszélye, ha elengedjük azt, ami az életünknek integráns része, hogy szenvedünk a bűntől, mint egy vírustól, egy fertőzéstől, és ha nem vesszük komolyan, hogy azt le kell tenni Isten előtt, abból meg kell tisztulni, akkor üressé válik az úrvacsora is. Luther pont azt hirdette, hogy lássuk nagynak a bűnünket, és akkor még nagyobbak fogjuk látni Isten kegyelmét. Ezt a kettőt egyensúlyba kell hozni. Az az egyik gyengesége egyházunknak, hogy a gyónás – amit Luther egy időben még harmadik szentségnek is tartott – nagyon elsikkadt, és átengedtük a pszichológusoknak, pszichiátereknek. Pedig ez a lelkészeknek is nagy lehetősége, hogy lelkigondozzuk a ránk bízottakat, és feloldozzuk őket a megvallott bűneik terhe alól.

Befejezésül hadd kérdezzem meg: milyen ígék kísérték végig az életedet?

Az ordinációs ige, amelyet *Foltin Brúnó*-val együtt választottunk a Római levélből: „Akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk” (Róm 14,8). Nagyon szeretem, és erőt ad ez az ige ma is, negyvenöt év után. Az esküvői igénk is kísértöbb mint négy és fél évtizede: „Boldogok mindazok, akik őbenne (az Úrban) bíznak.” (Zsolt 2,12; Károli-ford.) Ezt sokszor megtapasztaltuk. A püspöki szolgálatba indító ige is fontos: „Legeltesd az én bárányaimat!” (Jn 21,15b) Ezt éppen Péternek mondta a mester.

Évek óta meghatározó számomra az emmausi tanítványok története, mert azt gondolom, hogy ez egy missziói modell, hogy ki kell lépni az útra, azok mellé, akik talán éppen elszakadóban vannak az egyháztól, mert az számukra csalódást okozott vagy megüresedett, és meg kell hallgatni az embereket. Ma is átélhető az a bizonyos „emmausi élmény”, hogy megnyílik a szemünk.

SZEVERÉNYI JÁNOS

„Akinnek van füle, hallja...”

A Jákim Stúdió Színházi Társaság húszéves évfordulója alkalmából előadott *Rikkancsok* című ünnepi előadáson – amelynek az ige a fő mozgatórugója – csendült fel többek között a fenti idézet is.

A darab a próféciák beteljesedését tárja elénk, pontosabban az „istenvárást” fűzi igei csokorba. Jézus második visszajövetelét váró személyeket: Isten fiait és lányait látni ebben a műben, ahogyan reménykedve várják az Urat, és közben ők maguk a „sós és világosság” és a „kiáltó szó a pusztában”.

Akárhogyan is, de mindkét kijelentés megállja a helyét a társulatra nézve. A *Jákim* szó is ezt jelzi, ami többek közt azt is jelenti, hogy „megvilágosít”. Nemcsak egy darab erejéig, hanem a való életben is mint fáklya világítanak az evangéliumi színjátszás egyik hazai ékköveként.

Hétköznapi értelemben véve nincsen cselekménye a *Rikkancsok* című darabnak, az mégis szabadon hagy egy-egy kiskaput a néző számára, hogy saját magát helyettesíthesse be a darab tékozló fiaként vagy lányaként. Ezért ahogyan az evangélium üzenetének van ma aktualitása, úgy ennek a darabnak is megvan a helye napjainkban.

A darab egy pontján színre lép egy férfi, aki még nem fogadta be Jézust a szívébe. Jellemén világosan látszik,

hogyan csalódott a világban, de azért fontolgatja ezt a „Jézus-kérdést”. Ahogy azonban hallja Isten igazságát, hol egy dalban, hol pedig egy menő rapszám keretein belül, egyre inkább érdekli őt ez a téma és maga a személy is. Emberrünk végül megtér.

„Gyermekek és csecsemők szája által is építéd hatalmadat...”

A rikkancsok, akik maguk Isten „szócsövei”, elég sokszínűek, no nemcsak azért, mert a ruhájuk is szín pompás, hanem mert más-más korosztályokból valók, és mindenki különböző talentumokkal tudja építeni a Jákim Társulatot. Örömmel láttam, hogy fiatalok szórják az igét, és gyerekek táncolnak és szolgálnak, ami példát adhat a fiataloknak, arról nem is beszélve, hogy az örömszó üzenet kapuja kortól függetlenül mindenki előtt nyitva áll, így akár az ifjúság

számára is egy nagy „buli” lehet az evangélium megismerése amellet, hogy értéket kapnak.

A társulat előadását megtekintve jutott eszembe *Shakespeare* mondata: „Színház az egész világ, és színész benne minden férfi és nő...” – nos, amennyiben így van, az itt játszó színészek egy Istentől való szerepet töltenek be a világban, mégpedig elég vagányan teszik ezt. A színjátszás eszközein keresztül, táncal, énekkel és rappel is kifejezik a rikkancsok az Úr iránt való szeretetüket, amivel a nézőket arra biztatják: állhatatosan kell várni Jézust, és lehetünk akár milyen nehéz esetek is, Isten nem adja fel velünk kapcsolatban, ezért ezt nekünk sem szabad megtennünk.

TÓTH ALEXANDRA
www.jakim.hu

Isten kezében a szabadulás titka

Esküvői képünk

A diploma átvétele

Hívó, evangélikus családban születtem Bokodon. Isten közelségét már gyermekkoromtól éreztem. Hitben való indulásomhoz sokban hozzájárult édesanyám és nagyanyám szeretete, életpéldája. Szinte minden istentiszteleten és gyülekezeti alkalmon részt vettem velük.

Korai emlékeim vannak a háború alatti bombázásokról és az átvonuló idegen csapatokról. Az ezek miatti félelmek, feszültségek bennem is mély nyomot hagytak, de emlékszem arra is, amikor a nálunk elszállásolt német katonákkal együtt énekeltük szenteste a „Mennyből jövök most hozzátok” kezdetű énekünket. Ők németül, mi magyarul.

A háború utáni keserves életkezés idején az egyházi ébredés általános megelevenedést hozott bokodi gyülekezetünkbe is. A gyermek-bibliaköri csapat óráira különösen szerettem járni, de a hittant és a konfirmációra készülést is teljes felelősséggel éltem át. Lelkészünk minden nagyobb gyülekezeti alkalmon verset vagy ünnepi felolvasást bízott rám. Pályaválasztáskor mégsem gondoltam a lelkészi szolgálatra, az csak jóval később érlelődött meg bennem. Az általános iskola után kőműves szakmát tanultam, de továbbra is minden gyülekezeti alkalmon igyekeztem részt venni.

Az 1960-as évek elején, egy vasárnap a gyermekbibliakör vezetője elhívott a következő alkalomra való felkészülésére. A lelkész, amikor meglátott, örömét fejezte ki, arra célozva, hogy majd én továbbviszem a gyermekbibliakört. Nem ezzel a szándékkal vettem részt a megbeszélésen, de Istennek más terve volt velem. Amikor felkérést kaptam a szolgálatra, örömtől jelentett a huszonöt-harminc eleven, de fegyelmezett gyermekkel való foglalkozás.

A másik hatás, amelyen keresztül Isten a lelkészi szolgálat felé terelt, akkor ért, amikor kapcsolatba kerültem az orosz-lányi gyülekezet ifjúsági csoportjával, akik egyben az énekkar hűséges tagjai is voltak. Ebben a közösségben az ének szeretetébe is belevont Isten. **Megértettem, hogy mennyire fontos a meghallott és befogadott ígét továbbadni és megélni a hétköznapokban.** De nem akartam lelkész lenni, mert úgy éreztem, hogy laikusként is megvan a lehetőségem mások igéi bátorítására. Idővel mégis fölvetődött bennem a lelkészi szolgálat lehetősége, de a hosszú és kemény kilenc év felkészülési idő elbizonytalanított. Ekkor valaki azzal bátorított: „Ha Isten elhívott téged, és szószéken akar látni, akkor

bizonyágát adja annak, hogy veled lesz, kitartást és erőt ad a célba jutáshoz!”

Miután összeházasodtunk feleségemmel, megszületett bennem az elhatározás, hogy mégiscsak elkezdem a tanulást, Urunk kegyelmére bízva magunkat. Nem volt könnyű a teológiai akadémia nappali tagozatán tanulni, távol a családtól, beteg szüleimért is felelősséget érezve. Ennek ellenére napról napra megtapasztaltuk Isten gondviselő szeretetét. *Káldy* püspök úr a monori gyülekezetbe helyezett, hogy együtt legyen a család, és ott szolgálva, onnan bejárva fejeztem be a teológiai tanulmányokat. Megtapsztaltam, hogy Isten minden fel tud használni a gyülekezeti szolgálatomban, amit a korábbi húsz év alatt a kőműves- és a bányász munkában átéltem. Közben lelkileg is épült, gyarapodott az életképtelennek tartott gyülekezet. Közös erővel megvalósult a templom renoválása, a harangok villamosítása, a gyülekezeti terem kialakítása és a parókia lakhatóbbá tétele.

Háromévi monori szolgálat után Galgagyörk, majd Sikátor-Veszprémvarsány következett. Közben helyettesítettünk feleségemmel együtt Pápateszértől Zircig. Ekkor hívott meg a száki, vérteskethelyi és szendi gyülekezet. Sikátorban és Szenden megtörtént a templomok renoválása, Vérteskethelyen pedig gyülekezeti terem épült ottani szolgálatom idején. A megüresedett szendi parókiaán nyáron gyermekketek tartottunk. **Célunk mindig az volt, hogy a gyülekezet hitben és lelkiekben épüljön.** Urunk útközben áldásul hét gyermekkel és eddig tizenkét unokával ajándékozott meg bennünket.

2000-ben a májusi missziós héten szolgáltam először Szarvason, a középhalmi misszióban *Klucsik János* hívására. Akkor ismertem meg *dr. Sárkány Angyal* addiktológus szakorvost, a misszió vezetőjét. Klucsik János azon a nyáron meghalt. A misszióban a segítők kérésére elvállaltam a betervezett őszi hét lelkészi vezetését. Végül tizenkét évig szolgáltam a misszióban az egyhetes alkalmak programjait és vezetését vállalva. Nyilvántartottunk minden résztvevőt, hogy milyen állapotban érkezett, és távozásakor milyen változást láttunk rajta. Levél-

Szüleim

Gyermekeinkkel, hetedik gyermekünk esküvőjén

ben és telefonon tartottuk a kapcsolatot azokkal, akik ezt kérték vagy elfogadták. Sokan visszajártak az alkalomra.

A gyógyulás és a szabadulás titka Isten kezében van. Volt olyan eset, amikor valaki eljött a hét nyitóalkalmára, majd a bemutatkozás után otthagyt bennünket. Egy év múlva visszajött, és azóta szinte minden alkalmon részt vett. Gyakran a szolgálatban is segít. Egy másik esetben a kocsmáros felszámolta az italkiméret, és missziós telepet hozott létre. Jó volt megtapasztalni a Lélek munkáját a magunk és mások életében is.

Szolgálataimat négy gyülekezetben és a misszióban 1977 és 2012 között végeztem. Utána több gyülekezetben vállaltam helyettesítéseket. Az utóbbi években az interneten keresztül az *Útmutató* kijelölt napi igéi mellé írt rövid bizonyágtételeimet osztom meg, és szívesen segíték, ha valaki bizalommal fordul hozzám.

SELMECZI LAJOS

Foto: SzJ

Mit tanulhatunk a cinegétől?

Tavaly egy bagoly család örvendeztetett meg minket, most pedig egy cinege pár alapított családot az ősszel kihelyezett odúban, közel a teraszunkhoz. Télen kaptak eleséget, talán ez is növelte bizalmukat. Az élet csoda, becsüljük meg! Az emberiség minden baja orvosolható lenne, ha elfogadná mesterének például ezt a kis madárpárost. Szinte minden megtanulható tőlük.

„Nézzétek meg az égi madarakat: nem vetnek, nem is aratnak, csűrbe sem takarnak, és mennyei Atyátok eltartja őket. Nem vagytok-e ti sokkal értékesebbek náluk?” (Mt 6,26 – Hegyi beszéd)

Mit tanulhatunk a cinegétől? Mi az, ami orvosolná az emberiség szinte minden baját?

- Szabadok, de szabadságukkal nem hivalkodnak, nem veszélyeztetik környezetüket és saját létüket.
- Önazonosak, nem akarnak mások lenni, mint amik.
- Alkalmazkodnak a természet ritmusához: éjjel alszanak, nappal dolgoznak, a maga idejében szerelmeskednek.

– Családpártiak, monogám életet élnek, együtt készítik a fészket, az otthont. Az utódokat vállalják, egy nyáron akár kétszer 5-12 fiókát. Gondosan felnevelik, védik őket a környezet ártó hatásaitól.

– Hasznosak; összeszedik a kártevőket, például a gyümölcsösökben. Megélhetésükért keményen megdolgoznak.

– Annyit fogyasztanak, amennyire fennmaradásukhoz szükség van.

– Röptük, színük, énekük, szépségük, egész létük hirdeti az egészséges életet, a harmóniát, a teremtettségben kapott szerepüket.

Létükkel dicsóítják Teremtőjüket, betöltik hivatásukat. Többek között ilyesmiket lehet tőlük tanulni.

SzJ

Keresztyén identitásunk

Az identitás pszichológiai szakfogalom, az énazonosság tudatát, a közösséghez tartozást, az önmeghatározást jelenti, amely magatartásformákban, szerepekben, értékrendszereken keresztül fejeződik ki. Nem velünk születik, de kezdettől fogva, a személyiség fejlődésével alakul ki.

Ha az előbbi definíciót a keresztyén identitásra vonatkoztatjuk, akkor azt láthatjuk, hogy ha egy személyt keresztyén tulajdonságokkal vagy értékekkel ruházunk fel, akkor már fel is címkéztük a keresztyén jelzővel. Ebben az értelemben beszélünk például kultúrkeresztyénségről, politikai keresztyénségről vagy hagyományokat ápoló egyházas keresztyénségről. De megfelelnek-e ezek az eredeti értelmezésnek?

Fontos tisztáznunk, hogy a keresztyének nem lesznek magától értetődően keresztyének csak azért, mert keresztyén kultúrába vagy családba születtek. A keresztyén szó azok megnevezésére jött létre, akik életükkel, cselekedeteikkel Jézus Krisztust követték. Mára a keresztyén szó a vallásos szinonimája lett. Aki az egyházhoz tartozik, templomba jár, azt nevezik keresztyénnek, holott ez egészen más kategória. A keresztyénség fogalma felhígtuk, ezt én „homeopata keresztyénségnek” nevezem. A homeopátia ugyanis azon alapul, hogy a gyógyszernek mondott hatóanyagot olyan mértékig hígítják, hogy az így létrejött oldat az eredeti hatóanyagot már egy molekuláját sem tartalmazza. A keresztyénség esetében ez az oldószer lehet a kultúra, a szociális eszmék, a hagyományok, az egyházi szervezet, a szinkretizmus különböző formái, esetleg még a teológia és a filozófia is.

Hogy ki a keresztyén, azt a Biblia mércéjével kell meghatározunk. Csúszós talajra lépek ezzel, hiszen nem minősíthetjük a másik ember hitét. Ez mindenkiben személyesen formálódik. Istennek egyénileg van terve az emberekkel, akiknek lelki adottságaik és lelki ajándékaik különbözőek. Ezt a különbözőséget sokszor nem vesszük figyelembe, és azt akarjuk, hogy minden keresztyén olyan legyen, mint mi. Ez az egyengondolkodásra való törekvés vezetett a történelem során a felekezetek közötti viszályokhoz. Ugyanakkor vannak olyan kritériumok a Bibliában, amelyek alapján kimondhatjuk, hogy egy személy, egy társadalom, egy magatartás vagy egy eszme nem illeszthető bele a keresztyén jelentéskörbe. Ezért nagyon fontos, hogy meg tudjuk húzni a határt a keresztyénség Isten adta megjelenési formái és az ember által megszabott kritériumai között.

A különbözőségek, az eltérő szociális és kulturális háttér, az eltérő lelki ajándékok és szolgálatok, eltérő kegyességi formák ellenére van egy alapvető és mély meghatározottság, amely a kü-

lönbözőségek fölött áll; az, hogy minden keresztyén Isten gyermeke, Jézus Krisztus tanítványa. A keresztyén identitás ugyan különböző formákban jelenik meg, de **nem a megjelenési forma tesz valakit keresztyénné, hanem az eredet.**

Paul White, a dzsungeldoktor *A buyufa alatt* című könyvében az egyik mese a majomról szól, aki oroszlán szeretett volna lenni, de attól, hogy utánozni kezdte az oroszlánt, nem lett azzá. A mese végén a dzsungeldoktor felteszi hallgatóinak a kérdést: Hogyan lehetne egy majomból oroszlán? A válasz az, hogy ha még egyszer születne, oroszlánként. Hogyan lehetne az ember Isten gyermekévé? Hogyan juthatnánk keresztyén identitáshoz? A válasz ugyanaz: ha újrászületne Isten gyermekeként.

Sok vallásos ember gondolja azt, hogy ha formális tulajdonságokat mutat, akkor nevezheti magát keresztyénnek. Ez minden jó szándék ellenére is kevés. Keresztyénnek nem lehet test szerint születni, nem lehet tanulni, nem lehet utánozni. Keresztyén identitásunk maga Jézus, aki kiválaszt tanítványának, és Szentlelkével újjászült. Ezt vagy elfogadja valaki hittel, és akkor keresztyénné lesz, vagy elutasítja, és akkor nem lesz keresztyén.

Ebben az Isten és ember közötti és Isten által kezdeményezett interakcióban foglalja össze Jézus keresztyén identitásunk gyökerét. Ez egyben azt is világossá teszi, hogy hiába minden emberi törekvés, cselekedeteinkből még nem születik új ember. Keresztyén identitásunk Isten ajándéka, a Szentlélek újjászültő munkája rajtunk és bennünk. Ami azután kívülről megjelenik majd, az ebből a belső gyökérből fejlődő hajtás és gyümölcs. Ez keresztyén identitásunk látható része. Ennek a két-tőnek – a láthatatlan gyökérnek és a látható gyümölcsnek – összhangban kell lennie.

Ha viszont valaki újjászületett, akkor is keresztyén marad, ha a cselekedetei nem felelnek meg a normáknak. Az identitása mégis megmarad. A tékozló fiút az atya akkor is fiának tekintette, amikor elment, és mindenfélebe belekeveredett. Amikor hazatért, nem azt mondta, hogy visszafogadlak, hiszen soha nem is tagadta ki. Hanem azt, hogy ez az én szeretett fiam, aki elveszett és megtaláltattam, és kihozta a legszebb ruhát, hogy fiához méltó kinézetű legyen. Aki újjászületett mint Isten gyermeke, annak nem kell újra újjászületnie, hanem a bűnbocsánat szép ruhájába kell öltöznie. **Éppen keresztyén identitása ösztönzi arra, hogy visszatérjen az atyai házba, és helyrehozza az életét.**

Ezt lényegénél fogva senki kívülről nem láthatja, és nem mondhat róla ítéletet. Életünk azonban szociális viszonylatokban, másokkal való kapcsolatban zajlik, és a kifelé forduló oldal mások számára is látható lesz viselkedésünkben, tetteinkben. Mindig is megvoltak azok a kérdések, elvárások, amelyeknek a keresztyéneknek a belső identitásuk, Jézussal való kapcsolatuk szerint meg kellett felelniük. A 3. századból való az a levél, amelyben *ifjabb Plinius* számol be *Traianus* császárnak a keresztyének ügyében folytatott vizsgálatról:

„Az a legnagyobb vétkük, hogy bizonyos meghatározott napon hajnalhasadta előtt összegyülekeznek, és váltakozva karban éne-

kelnek az istennek hitt Krisztus tiszteletére, és esküvel kötelezik magukat – nem ám valami gaztetre, hanem – arra, hogy nem lopnak, nem rabolnak, nem követnek el házasságtörést, nem szegik meg esküjüket, a rájuk bízott letét kiadását felszólítás esetén nem tagadják meg. Azokat, akik keresztyének vallották magukat, másodsor és harmadszor is megkérdeztem, és büntetéssel fenyegettem. Akik még ezután is kitarítottak, azokat kivégeztettem. Akik kijelentették, hogy nem keresztyének – és nem is voltak azok –, elbocsátottam, amennyiben útmutatásom szerint az istenekhez fohászkodtak, és képmásod előtt tömjén- és boráldozatot mutattak be.”

Pliniust egyrészt zavarba ejtette, hogy nem tud a keresztyének-ről más vádat mondani, mint azt, hogy hitük szerint élnek, és a hitük miatt nem teszik meg, amit elvárnak tőlük, ha az a hitükkel ellentétes. Másrészt azt is felismerte, hogy nem minden keresztyén „igazi”. Az igazi keresztyének akkor is ragaszkodtak Krisztushoz, ha az életükkel kellett fizetni hitvallásukért. Vajon mit jelent ma igazi keresztyének lenni? Melyek a 21. század kérdései és kihívásai a keresztyének felé?

A történelem, benne a társadalom, a gazdasági rendszer, a gondolkodás, a tudományos ismeretek és ezekkel együtt az erkölcs változásai mindig új helyzetet hoznak létre, amelyre a keresztyéneknek is reagálniuk kell. A világ rugalmas próbál lenni a római elv szerint: „Változnak az idők, és mi is változunk azokban.” Nem okoz különösebben gondot az új világhoz való alkalmazkodás. A keresztyének azonban nem a környezetüktől függően határozzák meg identitásukat, hanem Istennel és az ő örök igéjével való kapcsolatukban. Ezért a változások közben gyakran alakulnak ki identitáskonfliktusok, identitásválságok, amelyek egyik szélsőségben bezárkózáshoz, elszigetelődéshez, világellenességhez vezetnek. Ennek példáit látjuk a szélsőséges fundamentalizmus vagy a különböző szekták megnyilvánulásaiban. Ezzel szemben a másik szélsőség a világgal való kiegyezésben, a Szentírástól való eltérésekben, Isten jó rendjének, parancsainak elvetésében jut kifejezésre. A modern teológiában erre is találunk bőven példát a Tízparancsolat relativizálásától kezdve a bibliai csodák, akár Jézus istenségének tagadásáig. **Mindkét szélsőség meg van győződve arról, hogy ők az igazi keresztyének.** Éppen ezért szükséges, hogy ne a környezet felől, hanem Isten felől határozzuk meg a keresztyén identitást, amely a Szentlélek teremtése az újjászületésben és a hit megnyilvánulása szeretetben.

Végül egy nagyon fontos szempontra szeretnék rámutatni. Keresztyén identitásunk nem kész, nem perfekt állapot. Állandóan fejlődésben van, és ennek a fejlődésnek a célja a Krisztussal való hasonulás, ahogyan Pál írja a Galata levélben: „...amíg kiábrázolódik bennetek Krisztus” (Gal 4,19; revidéalt Károli-ford.). Ez ígéret, ugyanakkor feladat is. Ezért vesszük fel a harcot a minket megkörtökező bűnnel, mondunk nemet minden Jézus Krisztushoz nem illő magatartási és erkölcsi kísértésnek, és tudatosan törekszünk mindarra, ami Krisztusnak kedves. Ez az identitáskiteljesítés komoly, elkötelezett, hitet és céltudatosságot igénylő feladat. Hogy ez a munka sikerülni fog, arra pedig megkaptuk Isten ígéretét. Addig pedig éljünk keresztyén identitásunk Istentől kapott ajándékának bizonyosságában, méltóságának tudatában. A keresztyén identitás, elköteleződés teljes feloldódást hozhat a krisztusi tudatban, a krisztusi szeretetben. Hogy ez valóban megtörténjen, a saját ego öntudatát át kell adni neki. Ez a feladat.

BALICZA IVÁN

A Magyar Evangéliumi Szövetség (Aliansz) teológiai műhelyében, 2020. február 18-án, Budakeszin elhangzott előadás szerkesztett változata.

Fotó: SzJ

Ősi idegenek

A History Channel, a „Történelem csatorna” 1995-ben jött létre, eredetileg dokumentatív műsorok sugárzására. Műsorainak színvonala, tudományos ismeretterjesztő értéke azonban igen eltérő, 2008 óta pedig elsősorban áldokumentatív műsorokat sugároz, összeesküvés-elméleteket népszerűsít. A 2009-ben elindított *Ancient Aliens* című sorozat az ún. „ősi idegenek” hipotézist népszerűsíti, amelynek lényegét így foglalhatnánk össze: az ősi emberi kultúrákat földönkívüliek befolyásolták. A hipotézis elfogadása révén a közismert történelmi, régészeti (és modern politikai) rejtélyek mind magyarázatot nyernek.

AMIÉRT A SOROZATTAL FOGLALKOZNI KELL

Az *Ancient Aliens* sorozat világszerte nagy nézettségnek örvend. Tömegek számára nyújtja az egész emberiség történelmének és kultúráinak olyan új szemléletét, amely felülír mindent, amit az ember eddig tudni vélt önmagáról és világáról. Új világnézetet ad: radikálisan átértelmezi a történelmet és a vallási hagyományokat, másrészt mintát ad saját korunk politikai és természeti jelenségeinek értelmezéséhez, ezzel pedig a jövőképünket formálja.

A sorozat a régészet, a vallás- és tudománytörténet művelőinek széles körű kritikáját vonta magára. Szerintük a sorozat üzenete nem csupán túllép minden tudományos konszenzuson, hanem egyszerűen az áltudományos szórakoztatás műfajába tartozik. Ezt pedig laikusok is beláthatják, ha megfigyelik a sorozat retorikáját és módszertanát, illetve utánanéznek annak, hogy kik azok, akik szerint az emberiség múltját, jelenét és jövőjét – ilyen mértékben és ebben az irányban – újra kell gondolni.

A sorozat szerkesztőinek legfontosabb előfeltételezései a következők: az emberiség tudományos és technikai fejlődése egyenes vonalú: amit mi ma már tudunk, azt korábban nem tudhatták. Ha olyasmire bukkannak, ami az ókorban vagy a kora középkorban szerintük még nem létezhetett, akkor min-

denképpen földönkívüli „segítségre” kell gondolni. A népek mítoszai vagy „csak” mítoszok, azaz nem valóságos történetek, vagy a földönkívüli technológia primitív emberi leírása, amit mi ma modern technológiánk ismeretében felismerhetünk és nevén nevezhetünk.

Tényleg csak ez a két lehetőségünk van? Nem lehet, hogy csak az elmélet hívei látják bele a régiek világába a mi világunk dolgait? Az elmélet filmbeli szószólói nyilvánvalóan *jobban* értenek egy sor szakterülethez, mint azok akadémiai művelői. Mivel a sorozatban nincs szakmai vita, úgy tűnhet, a rejtélyekkel kapcsolatban *nincsenek* más kérdések és más válaszok.

Az áltudományos módszertan és retorika az egész sorozaton jól követhető. Valóságos érvek, igazolt tények, kényszerítő erejű bizonyítékok, eltérő szakmai vélemények ismertetése, értékelése helyett a következő elemek térnek mindig vissza: Álkérdések, amelyek az „ősi idegenek” elméletet már a film elején bizonyított tényként kezelik. Folyamatosan alkalmazott felvezető kérdések, amelyek az elméletet lehetőségként lebegtetik. A kérdésekre mindig pozitív választ kapunk, természetesen kizárólag az elmélet képviselőitől. A felvetésekre és vélekedésekre rendszerint alaptalan következtetések épülnek. Minden rész végső következtetése az elméletről: „természetesen” igaz. A nézőnek azért sem könnyű észrevenni,

hogy a felvetések és vélekedések önmagukban nem érvek, mert a film látványosan illusztrál: képsorokat vágnak be, amelyek már meg is jelenítik azt,

amit az elmélet szószólói állítottak.

Nem marad idő a kritikai gondolkodásra, a kijelentések értékelésére.

Az *Ősi idegenek* sorozatban megjelenő szaktekintélyek két csoportra oszthatók, és eltérő szerepet töltenek be. Az egyik, változó tagságú csoport a különböző egyetemeken dolgozó *valódi* tudósokból áll. Ők az adott kultúráról, népről, vallásról, épületről, leletről, természeti jelenségről csak *bevezető* jelleggel adnak tájékoztatást, a hipotézisről azonban *sosem*, mert arról konkrétan nem is kérdezik őket. Szerepük kimerül abban, hogy információikkal közvetlenül, pusztán jelenlétükkel pedig közvetve emeljék a sorozat színvonalát. Nélkülük túl feltűnő lenne a találgatás, de mivel a hipotézis képviselőivel felváltva szólalnak meg, azok e tudósokkal egy sorba kerülnek.

A másik, állandóan látható csoport az „ősi idegenek” elmélet támogatói vagy inkább szószólói, akik valójában egy szűk kör tagjai. Többnyire mint „Author” (azaz „szerző”) vannak feltüntetve, ami nem jelent többet, mint hogy elméletükről könyveket írtak. A sorozatból nem sok derül ki a képzettségükről, és hogy miért ők értelmezik a felvonaltott információkat.

A sorozatban az „ősi idegenek” elmélet alábbi képviselőinek jut meghatározó szerep:

Erich von Däniken svájci hotelmenedzser, majd író, milliomos. 2006 óta azt állítja, hogy 1987-ben kapcsolatban állt egy földönkívülivel. Tizenkilenc éven lopásért, később csalásért, sikkasztásért ítélték el, íróként pedig többször vádolták plágiummal, a források megamisításával.

Giorgio A. Tsoukalos svájci születésű sportmenedzser, illetve író és tévés személyiség. A Däniken által alapított intézetnek tizenöt éven át volt az igazgatója.

David Hatcher Childress amerikai író és tévés személyiség. Régészeti tanulmányait félbehagyva saját kutatásba kezdett. 1983 óta saját kiadója révén csaknem kétszáz könyvet publikált az ősi titkok és alternatív történelem témakörében.

A sorozat elején tanácsadóként segített *Covington Scott Littleton* amerikai antropológus, aki elsősorban az euró-

pai és a japán mitológia és folklór kutatása után fordult az okkult és UFO-jelenségek felé.

Az egész emberi kultúrát radikálisan átértékelő elmélet mögött antropológus, pszichológus, büntetett előéletű hotelmenedzser, sportmenedzser, nyomozó újságíró és néhány hivatásos író áll, aki ebből a témából él.

ÖSSZEFOGLALÁS, ÉRTÉKELÉS, TANULSÁGOK

Az „ősi idegenek” elmélet háttérében az úrkorszak első évtizedei, az amerikai *Carl Sagan* és az orosz *Joszif Szamuilovics Sklovszkij* csillagászok földönkívüli életről szóló elméletei, a sci-fi műfaj kialakulása, az UFO-hisztéria évtizedei, illetve az áltudományos szórakoztatás mint iparág állnak. Ez az elmélet sokkal inkább szól a változás korát élő modern nyugati társadalom szorongásairól, mint a régmúlt kultúrákról.

A történelem valóban tele van izgalmas rejtélyekkel, amelyeket kutatni kell, de mielőtt a múlt olvasásának és értelmezésének nekilátunk, tudatában kell lennünk a saját korunk – szkeptikus és technológiai – szemüvegének, hogy **ne lássunk bele a múltba olyasmit, ami valójában a mi jelenünk része.** A múlt kutatása olyan, mint az időutazás. Ezért van szükségünk a vallás, a kultúra, a művészet és a technika történetének akadémiai szintű kutatására, a szakemberekre és a szakirodalomra. Ha még egy szakterület akadémiai kutatójának sem könnyű az információkat szűrni, akkor ez az átlagos laikustól még kevésbé várható el.

A sorozat alapvető problémája, hogy nem a régmúltról, hanem valójában a mi korunkról, *rólunk* szól – anélkül, hogy észrevennénk. Az „ősi idegenek” elmélet annak szószólói számára *rög-eszme*, mert az égvilágon mindenről a földönkívüliek jutnak az eszükbe. Olyan világképet akarnak, amelyet egyetlen elv vezérel, ahol minden visszavezethető egyetlen okra, ahol legalább egy biztos pont van. Ez azonban nem a természetfeletti, ahogy a vallások gondolják, hanem az e világi földönkívüli. **Ebben az értelemben a sorozat eszmevilága igazi valláspótléknak tekinthető.**

A sorozat alcíme az is lehetne, hogy „Emberi történelem *idegen* szemmel”, de inkább az emberi történelemtől *elidegenedett* szemről van szó. Az UFO-hitnek ugyanis *ára van*. Fel kell áldozni az emberiség önrendelkezésébe vetett hitet, hiszen szerintük folyamatosan mások uraltak minket. Félre kell tennünk az emberiség sokoldalú tehetségébe vetett hitet, hiszen szerintük minden fontosat másoktól vettünk át. Le kell mondanunk a világ megismerésére való képességünkbe vetett hitünkről, hiszen szerintük eddig teljesen félreértettük a saját valóságunkat. És végül le kell mondanunk az emberiség jövőjéről, hiszen ha a múltunk valójában nem is rólunk szól, akkor mi lesz a jövőnkkel?

DR. SZALAI ANDRÁS
apologia.hu

Tarts meg, Urunk, szent igédben!*

„Van örök kincsünk, becsebb / Nincs nála földön, égen. / Az arany, ezüst, drágakő / Csak por, ha hozzá mérem. / Nem múlta felül semmi még, / És nincs, ami felérje. / Ez örök égi ajándék / Az Isten szent igéje.” (EÉ 286,1)
A következőkben a címben jelzett éneksornak és e mottóként választott énekversnek az igazságát szeretnénk feltárni az olvasó előtt.

Ézsaiás próféta világosan tanúskodik arról, hogy milyen nagy különbség van Isten és az emberek között. „Az én utaim nem a ti utaitok... Mert amennyivel magasabb az ég a földnél, annyival magasabbak utaim a ti utaitoknál és gondolataim a ti gondolataitoknál” – mondja az Úr (Ézs 55,9). Vajon leküzdhető-e ez a távolság? Luther válasza egyértelműen igen, mivel Isten – testté lett Igéje által – jön felénk. „Nem te mégy hozzá s hozod le őt, hiszen elérhetetlenül messze van tőled... Nem te keresed őt, hanem ő téged. Nem te találod meg őt, hanem ő téged. Hited is tőle van, nem magadtól... Ahol nincs evangélium, ott Isten sincs, csak bűn és kárhozat. Ne kérdegsd hát, hol kezdjed a megigazulást. Csak úgy kezdődhet, hogy a Király megjelenik, és evangéliuma megszólal.”

Pál apostol gyönyörű himnuszában ezt mondja a hozzánk kegyelmével érkező Krisztusról: „...megüresítette önmagát, és engedelmes volt egészen a kereszthalálig.” (Vö. Fil 2,5–11) Nemcsak a távolság hatalmas tehát, hanem az irgalom is, amely elküldte őt a földre. Luther a zsoltárossal együtt vallotta, hogy amilyen magasan van az ég a föld fölött, olyan nagy az Isten szeretete irántunk (Zsolt 103,11). Ézsaiásnál pedig ezt olvassuk Isten igéjéről: „Nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem.” (Ézs 55,11) Jézus szolgálata valóban eredményes volt! Mielőtt lelkét kilehelte, így szólt: „Elvégeztetett.” (Jn 19,30) Vagyis amiért jött, az – minden látszat ellenére – nem elbukott, hanem beteljesült, célhoz ért. **Van tehát egy pont, ahol Isten útja és az emberek útjai metszik egymást.** A golgotai keresztnél. Ott az ő útja a mi utunk lett. Osztozott véges emberlétünkben, hogy mi részesei lehessünk az örökkévalónak, a végtelennek.

Ezek után következék egy rövid részlet *Hamvas Béla* imájából: Uram, csak „a te kegyelmed menthet meg, semmi más, a kegyelmed, mely köztem és közötted az egyetlen érintkezési lehetőség, és nekem nincs érdemem, és nem vagyok jó. És Jézus hozzám lép, hogy mankómat eldobjam, és felkeljek, és járjak...” Egybevágnak e sorok Luther énekével: „Előtted nem kérkedhetünk, / Nékünk nincs semmi érdemünk, / Csak kegyelmedből élünk.” (EÉ 402,2) Jézus szent keresztye által a földi és a mennyi világ közti távolságot áthidalta, hogy gyermekei újra az Atyához térjenek. A bűneset óta nincs köz-

Ő az egyedüli kapocs ég és föld között.

vetlen utunk Istenhez. **Ő az egyedüli kapocs ég és föld között.** Igaz közbenjárónk, aki ma is esedezik értünk az Atyánál. Csak általa szólíthatjuk meg Istent, és csak általa juthatunk el hozzá. Ha ennek mélységeibe tekintünk, beleszédülünk. Ha ezt igazán végiggondoljuk, beleremeg a szívünk, és a zsolttárossal együtt felkiáltunk: „Kicsoda a halandó [...], hogy (így) törödsz velem?” (Zsolt 8,5) Ki vagyok én neked, Uram, hogy az életedet adtad értem? Nincs logikus válaszunk, amely az értelemmel felfogható lenne. De van igei válasz, amely hittel látható. Hiszen Isten „Igéjében hirdetteti, / Hogy a bűnöst el nem veti...” (EÉ 402,3)

Luther ezért mindig aggodalommal figyelte, amikor az ész és akarat Isten igéje ellen tört: „Szent igéd rontják, támadják. / Kihunyt a hit, a tiszta láng / Már sokaknak szívében.” (EÉ 257,1) Humanista ellenfelének, *Erasmusnak* sem engedte, hogy homályosságról és kétértelműségről beszéljen, miközben **a lényeg már rég napvilágra került: Jézus a Krisztus, az Isten Fia.** Bár saját eszemmel és erőmmel valóban nem tudnék benne hinni, de a Szentlélek megvilágosít az evangélium által. Luther így fogalmaz: „A Szentlélek nem szkeptikus. Szívünkbe nem sejtéseket és kétértelmű dolgokat ír, sziklaszilárd kijelentései bizonyosabbak az életnél és minden tapasztaltnál.”

Az „elkötelező bizonyoságtételre” (Luther kifejezése ez is!) manapság nagyobb szükség van, mint valaha. Jézust hirdetni a legnagyobb szolgálat, amit az embereknek tehetünk, hiszen **az ige a Lélek által Istennel köt össze minket.** Ma is igazak Luther sorai: „Az egyháznak nincs más rendeltetése és dolga, mint Isten igéjének hirdetése. Ha nem ezt teszi, nem egyház, legfeljebb névleges. Nem az ige van az egyházért, hanem az egyház van az igéért. Nem azért van ige, hogy az egyház megszólalhasson, hanem azért van egyház, hogy az ige megszólalhasson. Nem az egyház teremt igét, hanem az ige teremt egyházat. Az egyház legbiztosabb ismertetője Isten igéje. Ahol Isten igéjét hirdetik és hallgatják, ott az egyház.”

Luther már 95 tételében is rámutatott arra, hogy „az egyház igazi kincse Isten kegyelmének szent evangéliuma”. Ezért nincs más feladatunk, mint hogy félelem nélkül, meghátrálás és mellébeszélés helyett egyedül róla, a mi Urunkról és Megváltónkról tanúskodjunk egész életünkön át, soha nem feledve az örök igazságot: „Az ige kőszájként megáll” (EÉ 254,4).

WELTLER GÁBOR

* EÉ 255,1

Fotó: SzJ

Térjünk észhez, térjünk meg, különben elveszünk!

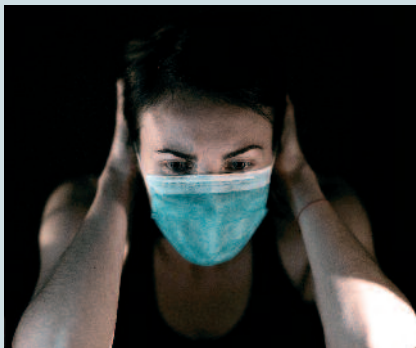
Én nem a bevándorlóktól féltém Európát, hanem a lagymatag keresztényektől. Az a természet rendje, hogy az a népcsoport, amely vegetál, amely nem alkalmas rá, hogy az életet továbbvigye, elszorvad, kihal, lehúzzák a lefolyón, és a helyét elfoglalják azok a népek, amelyekben van életerő, lendület, bátorság. Teherbe ejtik feleségüket, csobogó élet veszi őket körül. A mai Európa langyos állóvíz, ahol sok ember egyik legfőbb gondja a fogyókúra, az alakformálás és értéktelen, csillogó kacatok gyűjtése, a testet, lelket megrontó élvezetek utáni hajsza. A Jóisten, úgy látom, a migrációs kérdéssel egy jó nagy fakanalat ragadott, és elkezdte kavarni ezt a hatalmas fazekat. Isten azt szeretné, hogy térjünk észhez, térjünk meg, különben elveszünk.

Ne magunkra aggatott címkékkel jelezzük, miben hiszünk, hanem legyen gerincünk, jól definiált értékeink, amelyekhez tartjuk magunkat. Ne nyafogjunk, hogy de nehéz a feladat, hanem küzdjünk. A focicsapat sem siránkozhat, ha erős az ellenfél, hogy jaj, összeesküdtek ellenünk, tervet eszeltek ki, hogyan győzzenek le bennünket. Küzdeniük kell, megfogalmazni saját elméletüket, hogyan nyerhetik meg a meccset. Az most a kérdés, káoszba süllyedt harmadik világ lesz-e Európából, vagy a tolerancia, a becsületes munka, a párbeszéd útján mi leszünk képesek segítő kezet nyújtani, hogy mindenütt megteremtődjön egy rendezett, békés világ. Nem lehet folyamatosan félrevert harangok zajában élni, ezért nyugtassuk meg magunkat, s arra összpontosítsuk erőinket, ami a feladatunk.

Jókedvvel, örömmel, gyermekekkel töltjük meg a Kárpát-medencét, mert az ország mindig azé lesz, aki étellel, gyermekkel tölti meg. Ha nem lesz gyermek, a légüres teret a máshonnan jövő emberek töltik be. A demográfiai kérdés az egyik legfontosabb a Kárpát-medencében. Ha ezt nem tudja népünk megoldani, legördül számunkra a függöny.

BÖJTE CSABA

Kitekintés

Pánik helyett ima – imaláncok

Nem árt az, ha a koronavírus idején a magunkba fordulás helyett az ima erejére hívjuk fel a figyelmet. Nemcsak önmagunkért kell imádkozni, hanem a bajba jutottakért és az őket segítő ápolókért is. De ébredésért is imádkozunk kell, mert alighanem Isten ítéletének szele csapkod az önहितté vált, gőgös emberiség feje felett, és mert kiüresedett és langyossá vált a keresztyén hitéletünk is. Bűnbánatra és megtérésre lenne szükségünk. Isten akar minket erre rákényszeríteni.

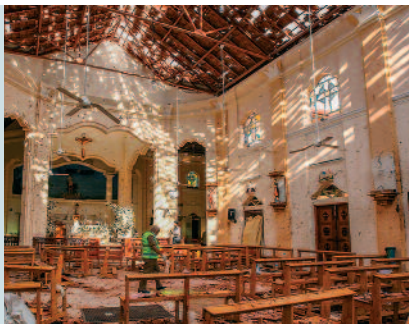

Az olasz püspöki konferencia módosítást fogadott el a Miatyánk szövegében

Húsvét után jelent meg az új misekönyv a módosított szöveggel. A változás a „ne vígy minket kísértésbe” kifejezést érinti, ami helyett „ne hagyj el a kísértésben”, „ne engedj át minket a kísértésnek” áll majd. A liturgiában november 29-től, advent első vasárnapjától mondják majd így a Miatyánkot Olaszország-szerte. Bruno Forte érsek szerint azért lesz így, hogy hűségesek legyünk a Jézus imájában kifejezett szándékhoz és az eredeti görög szöveghez. Valójában az eredeti görög egy olyan igét használ, amely szó szerint azt jelenti: vinni, vezetni. Spanyolul például, ami a világ katolikusaiknak nagy része által beszélt nyelv, azt mondják: „...add, hogy ne essünk kísértésbe”.

Egy analfabéta keresztyén házaspárt halálra ítélték Pakisztánban

Sagufta Kauszar négygyermekes édesanya jelenleg a lahori legfelsőbb bíróság döntésére vár férjével együtt. Őt éve ítélték halálra őket, miután egy Mohamed Husszain nevű godzsrai lakos azzal vádolta meg őket 2013. július 18-án, hogy angol nyelvű SMS-eket kapott tőlük, amelyekben a prófétát káromolták, miközben ő a mecsetben imádkozott. A vád azért is képtelenség, mert a házaspár analfabéta. Az Open Doors civil szervezet szerint Pakisztánban ma körülbelül negyven keresztyén van börtönben a káromlási törvény miatt.

Képtelenek elhagyni Jézust

„Van egy űr az életben, amelyet soha nem tudok kitölteni nélküle” – mondja Krisztusról a tizenöt éves indiai lány, akit felvállalt keresztyénsége miatt kiközösített a családja. Ő csak egyike 260 millió testvérünknek, akiket hitükért üldöznek vagy elnyomnak világszerte. Az Open Doors szervezet szokásos év eleji jelentéséből kiderül, melyik ötven országban a legveszélyesebb ma Jézust követni.

„Hányan szeretnétek Krisztus tanúi lenni?” A Sion-templom (Sri Lanka, protestáns templom) vasárnapi iskolásai épp közös reggelivel ünnepelték Jézus feltámadását. A fenti kérdésre válaszul – a beszámoló szerint – öt-hat gyermekkéz is a levegőbe emelkedett, majd imádságra kulcsolódott össze. Néhány perccel később bomba robbant az épületben huszonkilenc ember, közöttük tizennégy gyermek halálát okozva.

Tavaly háromezer keresztyénellenes támadás történt Európában

A legtöbb támadást Franciaországban és Németországban követték el. Vandalizmus, gyűjtogatás, rongálás, lopás, hogy csak néhány bűncselekményt említsünk azok közül, amelyeket keresztyén kegyhelyek ellen követtek el tavaly.

Az Open Doors jelenti

2019-ben, tavaly összesen 9488 keresztyén templomot és egyházi épületet támadtak meg világszerte. 3711 embert vettek őrizetbe, tartóztattak le, börtönöztek be vagy ítélték el, 2983 embert pedig megöltek Krisztusba vetett hitéért vagy azzal összefüggésben – derül ki az Open Doors legújabb jelentéséből.

Az Open Doors világszerte több mint hatvan országban támogatja az üldözött keresztyéneket Bibliákkal, elsősegéllyel, szakmai tréningekkel, trauma-tanácsadással és jogi eszközökkel. Története hat évtizedre nyúlik vissza, nevét onnan kapta, hogy alapítójának, Andrew van der Bijlnek Isten „ajtókat nyitott”, hogy Bibliákat csempészhessen át a vasfüggönyön. A szervezet 1992 óta minden évben jelentést készít a globális keresztyénüldözésről, és összeállítja az ötven legveszélyesebb ország listáját (World Watch List).

Házasulandók

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján, az első háromnegyed évet tekintve a korábbi több mint 43 ezer helyett 2019 hasonló időszakában már 52 ezer-nél is több pár mondta ki a boldogító igent, ami 20,16 százalékos növekedést jelent a korábbi évhez képest. A január végén kiadott legfrissebb gyorstájékoztató szerint pedig – amely a 2019. január és november közötti időszakot vizsgálja – közel 62 ezer pár kötött házasságot; ez jelentősen, 27%-kal, több mint 13 ezer párral több az egy évvel korábbinál. Csak novemberben 4188 pár lépett frigyre, ami 112 százalékkal több, mint 2018 azonos hónapjában. A 2019. január–novemberi időszakban kötött házasságok száma 1989 óta a legmagasabb érték.

2019. december 13-án ünnepelte a PAX TV a 18. születésnapját

A profiltisztítás után evangéliumi keresztény televízióként működik a csatorna, szorosan együttműködve az egyházakkal és missziós szervezetekkel. A fiatalok felé is nyitottak új, őket célzó programokkal.

Az ügyvezető igazgató bejelentette a médiaoldalaik megújulását is. Nemcsak újabb kábeltársaságok kínálatában található meg a PAX televízió, hanem az interneten is követhető élőben a műsor.

Az arab lett a társalgás fő nyelve a svédországi Ronneby óvodáiban

Kilenc óvoda közül hatban a gyerekek 60 száza léka nem svéd anyanyelvű a svédországi Ronnebyben. A legtöbb kisgyerek csak arabul beszél, ami gyakran megnehezíti a kommunikációt, főleg, hogy sok esetben a szülei sem tudnak svédül.

Öt éve végezték ki a huszonegy kopt vértanút

2015 februárjában a magát Iszlám Államnak nevező terrorszervezet nyilvánosan lefejezett huszonegy keresztény embert, akiket előtte negyvenöt napon keresztül kínozta, és akiknek az egyetlen bűnük az volt, hogy keresztények voltak. A vértanúk egyszerű kétkézű munkások voltak, húsz közülük egyiptomi, egy fekete-afrikai, akik a jobb jövő és a magasabb bérezés reményében vállaltak munkát Líbiában.

Egyiptom ortodox egyháza hálával emlékezik a huszonegy mártír hősies tanúságtételére. Ha megtagadják a hitüket, és az iszlámra térnek, megkímélhetik az életüket – hittegették őket fogvatartóik. Mindvégig hűségesek maradtak Urukhoz, akinek nevét megvallva vettek búcsút ettől az élettől. „Uram, Jézus Krisztus!” – mondták, ahogy az ősi Alexandria keresztényeinek a Nílus torkolatánál magától Márk evangélistától hallották a hitvallást még az apostoli időkben.

Ötezer kopt család kitoloncolását tervezi Németország

A német hatóságok ötezer kopt keresztény családot kívánnak kitoloncolni Egyiptomból, ahol a szélsőséges iszlámisták gyakran követnek el támadásokat a helyi közösségeik ellen.

Nagy felháborodást keltett a közel-keleti keresztények körében, hogy a menekültek befogadásáról elhíresült Németország ezt tervezi – közölte a *Germany Voice* arab nyelvű oldala. Az emberjogi szervezet szóvivője, *Zijad Al-Kanai* arra kérte az Európai Unió tagállamait, hogy állítsák meg a keresztény menekültek hazaszállítását. „Követeljük, hogy ne vigyék vissza a Közel-Keletre azokat a keresztény menekülteket, akik életveszélyben lennének Egyiptomban, Szíriában és Irakban” – fogalmazott a szóvivő.

Böjtre hívott a Christian Association of Nigeria (CAN – Nigériai Keresztény Egyesület)

2020. január 31-től háromnapos imádságra és böjtre, majd pedig felvonulásra várta a hívőket a CAN az afrikai országban az üldözött keresztényekért. Február 3-án körülbelül ötmillió ember vonult ki az utcákra Nigéria-szerte a keresztényeket ért támadások ellen tiltakozva.

A CAN azután hirdette meg a böjtöt és a menetet, hogy január 20-án a Boko Haram tagjai lefejezték az egyesület egyik vezetőjét, *Lawan Andimit*. De az országban régóta súlyos a helyzet: Nigéria a legveszélyesebb ország a Krisztushívók számára, a fuláni törzsek és a Boko Haram iszlamista szektás mozgalom, valamint az Iszlám Állam Nyugat-afrikai Tartományának támadásai miatt.

A Notre-Dame felújítása

A Notre-Dame lassan egy éve égett le, azóta kérdéses, hogy mennyi ideig fog tartani, és hogy egyáltalán milyen elvek szerint történjen a rekonstrukciója. Messzire eddig nem jutottak, a romos székesegyházon eddig csak a tűz utáni veszély elhárítását végezték el. Még a megsérült fémállványzat is ott van a tetőn, amelyet mindenképpen el kéne bontani biztonsági okokból. Csakhogy most ez a munka megszakad, a koronavírus miatt leállt az építkezés, írja az MTI.

Brüsszel szocialista polgármestere sportcsarnokká alakítja át a Xavéri Szent Ferenc-templomot

A belga főváros önkormányzata úgy döntött, sportcsarnokká alakítja át egy templomot az egyre növekvő muszlim népesség által lakott Anderlecht kerületben. A tizenkilenc kerület közül, amely Brüsszel régióját alkotja, Anderlecht jelentős muszlim népességgel rendelkezik, amelynek nagy része Észak-Afrikából érkezett. Ennek fényében Anderlecht szocialista polgármestere, *Eric Tomas* úgy döntött, hogy a Cureghem körzetben található Xavéri Szent Ferenc-templomot sportcentrummá alakítja át. A politikus azzal magyarázta döntését a helyi újságban, hogy a népesség összetétele radikálisan megváltozott, és a realitáshoz annak kívánalmaival együtt alkalmazkodni kell.

Csaba testvér kéri: ne keltsünk víruspánikot!

A ferences szerzetes szerint alaptalan a koronavírus miatti hisztéria. „Egyik kedves kolléganőnk a múlt hét végén tért haza Olaszországból, semmi baja nincs, de ma nagy hirtelen a hatóságok észbe kaptak, és karanténba rakták tizennégy napra a társaival. Igazából ott-hon kell maradjon, és néha meglátogatja öt egy maszkos ellenőr” – írja a *SZEMlélek*nek elküldött üzenetében *Böjte Csaba*.

Személyesen nem kíván állást foglalni a koronavírus egészségügyi kockázatait illetően, hiszen, mint írja, „a papok hit és erkölcs dolgában kompetensek”. „Erőt, egészséget, és főleg a karanténba zárt emberek számára türelmet kérve Istentől” – e sorokkal zárja felhívását *Csaba testvér*.

Összeállította: *Ribár János*

Itt valami többről van szó

Fotók: Bakay Péter

„KérjeteK, és adatik neKtek, keressetek, és találtoK, zörgessetek, és megnyittatik neKtek. Mert aki kér, mind kap, aki keres, talál, és a zörgetőnek megnyittatik.” (Mt 7,7–8)

Nehéz dolog kérni és a kérésről beszélni. Számomra a kérés összefügg azzal is, hogy adunk. Ha tudok kérni és elfogadni, nyitottnak kell lennem arra, hogy adni is tudjak.

A fenti ige kérésre való felszólítása nem csupán a földi élettel kapcsolatos szükségletekre, vágyakra vonatkozik. Most mégis ebben a vonatkozásban tekintek vissza életem eddigi negyven esztendejére, hogy mi mindent kaptam Istentől.

VAJON KÉRTE-E ANYÁM, HOGY MEGSZÜLETHESSÉK?

Állami gondozásban nőttem fel. Tízennyolc évesen olvashattam el azt a feljegyzést, amelyet 1975-ben a családukat meglátogató szociális munkás írt. A leírtak alapján anyám nem tervezett, nem várt engem erre a világra. Nem váltotta ki az ingyenes Robébi tápszert, vizes ru-

hával hűtötte a mellét, hogy ne legyen anyateje. Lemondott rólam, három hónaposan kitett az ABC elé. „Nagybátyja talált rá, és vitte be a kórházba a már beteg gyermeket” – olvastam magamról.

Állami gondozásban élni azt jelentette, hogy nem volt személyiségem, olyan voltam a nevelőim számára, mint bármelyik másik gyerek. Szeretethiánytól szenvedő „egyenkiskatonák” tömegeként éltünk. Még a ruhánk is egyforma volt. Sok szempontból hátránnyal indult az életem: korlátozott lehetőség a tanulásra stb. A kérés nem volt jellemző ebben a közegben.

HOGYAN INDULT AZ ÉLETEMBEN AZ, HOGY MERTEM KÉRNI?

Nehezen. Szégyelltem, mert úgy éreztem, a kérés azt jelenti, hogy olyasmit szeretnék kapni, amit nem érdelek meg, amiért nem tettem semmit. Amikor általános iskolás koromban megijedtem, hogy esetleg megbukhatok matematikából, megfogalmaztam életem első kérését imádságban, hogy sikerül-

jön a dolgozatom. Azután, hogy sikerült, még két-három alkalommal kértem Isten segítségét ebben.

Később azt kértem, hogy úgy tudjak festeni, mint *Leonardo da Vinci* vagy mint *Raffaello Santi*. Az olasz mesterek nagy hatással voltak rám, szerettem volna úgy alkotni, ahogyan ők. Amikor gyermekként elkezdtem festeni, rajzolni, albumokból másolni, rájöttem, hogy a vallásos tárgyú képek témái érdekelnek leginkább. Ráéreztem, hogy itt valami többről van szó, nem csupán „anyagi” dolgokat közvetítenek ezek a festmények. Így fedeztem fel, hogy a dráma milyen fontos mint közvetítő, érzékenyítő műfaj. Ezeken a képeken keresztül kaptam meg azt a misztériumot, amely engem Isten felé vonzott, hogy éljem át a képek tartalmát, és kezdjem el másolni azokat, így kezdjek el alkotni. Nem a másolat pontossága volt a lényeg, hanem a festmény tartalmának, lelkületének a megértése az életemre nézve.

Az állami gondozott létben sok jót és kevésbé jót kaptam. Úgy érzem, ebben a közegben védelmet jelentett számomra a művészettel való foglalatosság. Sok mindentől megóvott, elterelte a figyelmemet olyan dolgokról, amik veszélyeztették volna a további életemet.

Tízennyolc éves korom körül tudtam meg magamról azt is, hogy cigány vagyok. Ekkor elindult egy önfelfedező identitáskeresés, ami az egyetemi éveim közepéig tartott. Később, amikor már vágyakoztam arra, hogy tudjak ci-

Grafika: Balogh Tibor

gány arcot festeni, rajzolni, észrevettem, hogy bármilyen arcot rajzolok, az valahogy hasonlatos lesz az én népeméhez. Aki ezt felfedezi a képeimen, mondhatja, hogy ez a normális, érthető, hiszen én is cigány vagyok. De én nem cigányként nőttem fel. A magyar állam nevelt fel, magyar kulturális szokásrenddel, magyar nevelőim és tanárain voltak, akiktől nem kaptam cigány kultúrát.

MIRE TANÍTOTT ÉS MILYEN TANÍTÁSI FELADATRA HÍV ISTEN LELKÜLETE?

Önvizsgálaton keresztül átadni, megadni önmagad Istennek. Felfedezni mindazt, amit nem te alkottál, amiről te magad nem tehetsz. Vizsgálódní, keresni valamit, ami nem rólad szól, majd magadévá tenni az új ismeretet, és így válni gazdagabbá. Ezt a lehetőséget vétek lett volna kihagyni!

Az a meggyőződésem, hogy a drámáink, megpróbáltatásaink hatása, megélése, felismerése után megváltozunk. A művészet ereje, hatása itt lép be a személyes életünkbe: szindarabok, képzőművészeti alkotások, zene, tánc és természetesen az olvasás által is, hogy az isteni, „arany metszési” arányok, amelyek eltolódtak, visszaálljanak a helyükre.

VAN FELADATOM, KISZABOTT UTAM

Isteni léptékkal, emberi léptékkal, alkotói odaadással szolgálni Isten, így adni, biztosítani mások számára is lehetőséget, hogy közelebb kerülhessenek az újjáteremtő Úr Jézushoz.

HÁLAADÁS ISTENNEK ÉS A „KÖZBENJÁRÓKNAK”

Hálával gondolok arra, hogy Jézus Krisztus miként mentett meg és adott új életet. Gördülékenyen vezette életemet. Ehhez kaptam testvéreket, „közbenjárókat” az úton. Hálás vagyok Szeverényi Jánosnak, evangélikus missziói lelkes barátomnak. Sok mindent felsorolhatnék, de számomra az egyik legfontosabb dolog látni azt, ahogy példamutató lelkiséggel végzi Isten szolgálatát. Hálával tartozom Győri János Sámuel lelkésznek is, aki nemcsak kiváló ígéhirdető, de nagyszerűen dicséri Istent a zenén keresztül is. Általa tanulhattam meg keresztyén dalokat. A mai napig hirdethetjük együtt Isten dicsőségét az ország különböző helyein, ahová csak hívják.

ÁLDÁSKÉRÉSEK

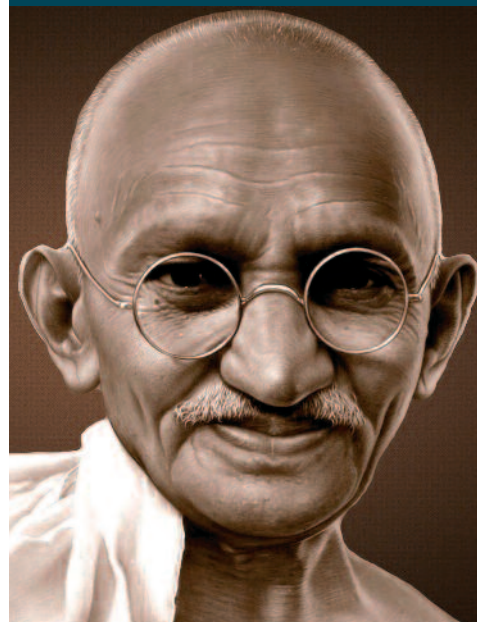
Alkotói munkámra és zenei szolgálatomra megújult erőt, lendületet kérek, hogy folytathassam ilyen módon is Isten dicsőítését. Áldást szeretnék kérni a keresztyén szakkollégiumokra, a cigánymissziós irodák vezetőinek, munkatársainak munkájára, és nem utolsósorban imádkozom a cigánység felemelkedéséért.

BALOGH TIBOR

evangélikus tanár,
festőművész, grafikus

Elhangzott 2020. február 8-án a debreceni református Nagytemplomban tartott protestáns roma missziós napon.

Idézhető idézetek

Gandhi az evangéliumokat rendszeresen olvasta. Amikor E. Stanley Jones misszionárius megkérdezte őt, hogyan lehetne a keresztyénséget Indiában otthonossá tenni, Gandhi így válaszolt:

„Először is azt tanácsolnám, hogy a keresztyének kezdjenek mindnyájan úgy élni, ahogyan Jézus Krisztus élt.

Másodszor, változtassák tettekké vallásukat.

Harmadszor azt ajánlanám, hogy a hangsúlyt tegyék a felebaráti szeretetre, ami a keresztyénség középpontja és lelke.

Negyedszer azt tanácsolnám, hogy több átérzéssel tanulmányozzák a nem keresztyén vallásokat és kultúrákat, hogy megtalálják azt a jót, ami bennük van, hogy így több együttérzéssel közeledhessenek az emberekhez.”

„Azon a napon, amikor a bűn az ártatlanság képében tetszeleg, érdekes áttétel folytán az ártatlanságot szőlítják fel öngazolásra.”

Albert Camus

Ezt a levest Isten főzte!

Füller Tímea lelkesfeleség, öt gyermek édesanyja, hitoktató. Novelláiban, rövid írásiban megfogalmazott történetei gyerekeket és felnőtteket is megszólítanak szívmengető, hol vidám, hol mélyenszántó üzeneteikkel.

Az írásaidból elég jól megismerhetik a világlátásodat az olvasóid. Hogyan lettél hívő emberré? Hogyan vált számodra fontossá Isten?

Tizenkét éves koromban fontosnak tartották a szülem, hogy konfirmáljunk, de semmilyen előzetes vallásos nevelést nem kaptam. Úgyhogy ez akkor mélyvíz volt, de azt éreztem, hogy ez nekem kellenni fog. Első „slukkra” azért nem sikerült megértenem a keresztyénség lényegét. Középiskolás koromban kerültem Békéscsabán a *Bakay Péter* által vezetett ifjúságba, akkor átéltem egy erős megtérésélményt. Ugyanakkor tizennyolc évesen történt egy „takaróhosszabbítás”, amikor kinőttem az addig inkább gyermeki hitemet, és lett egy erősebb ragaszkodásom Istenhez. Huszonegy évesen pedig megint volt egy erősebb elköteleződés. Az én megtérésem ilyen szakaszosan történt. Volt, amikor a szeretetén, majd a bűnbocsánatán keresztül hívogató Isten, aztán az vált fontossá, hogy célt adott az életemnek.

Történtek olyan események veled, amelyek ehhez a folyamathoz kötődnek?

Tizenöt évesen kollégiumba kerültem, messze a családomtól. Zenészként végeztem, ezért rengeteg időt töltöttem egyedül egy zárt szoba falai között, amíg gyakoroltam. A többiek maguk alatt voltak emiatt. Én akkor tudtam imádkozni, és éreztem, ahogy átölelt az Isten. Ez csodálatos megtapasztalás volt nekem. Támasza tudtam lenni a többieknek is, ami szintén döbbenetes élmény volt.

Hogyan találtál társra egy evangélikus lelkész személyében? Hogyan alakult a további sorsod?

A békéscsabai ifiben volt egy jó barát-nőm, akivel egy főiskolára kerültünk. Hajdúböszörményben laktam, ő dunántúli volt. Minden nyáron meghívott magukhoz, de többszöri lemondás után egyszer végre eljutottam hozzájuk. Történetesen ez a fiatal lány volt akkor a lelkései munkatárs a már Tengelicen szolgáló későbbi férjem mellett egy gyerektáborban. Bekerültem én is ebbe a körbe úgy, hogy senkit nem ismertem. Akkor sokat beszélgettünk a férjemmel. Mindenki címet cserélt a tábor végén. Mondtam, hogy tudom, hogy soha senki nem fog nekem írni...

Hazamentem, de futottam is tovább egyik táborról a másikba. Egy hosszabb periódus után hazatérve a szüleim leültettek, és megkérdezték: „Ki az a *Füller Mihály*?” És elém tettek egy nagy kupac levelet. Az a negyven levél szíven ütött. Nem vágott kupán a szerelem, de imádkoztam kettőnkért. Az az ige adott nekem akkor választ, amely szerint „minden jó adomány és tökéletes ajándék onnan felülről való”. Nagyon megerősített ez. Be is jött: nem lehetne jobb férjem! Olyan volt ez, mintha valahogy elkészítette volna a Jóisten. Református családból jöttem, de volt már kapcsolat az evangélikusokkal. Éppen ze-

nész voltam, így lehettem kántor férjem mellett. Nagyon jól kiegészítjük egymást. Ajándéknak élelem meg ezt.

Úgy fogalmaztál valahol, hogy három plusz kettő gyermeketek született. Hogyan nevelkednek ők a kezeitek alatt keresztyén hívő családokban?

Ez mindig igaz volt ránk: amikor a három gyermekünk volt még, akkor is volt még két nevelt nagylányunk. Ők nem olyan régen tértek vissza hozzánk, hazataláltak, és most velük is van újra kapcsolatunk. Az első három lányunk már iskolás lett, amikor vágyunk támadt újra babázni. Így született meg a második kis generáció. A nagyok már felnőttek, az első lányunkat nyáron adtuk férjhez.

Ők sosem csak lelkészgyerekek, de a mi gyerekeink voltak. Igyekezünk, hogy ne csak „valahogy felnőttek” legyenek. Ebben nagy segítség volt Istentől, hogy mindketten gyerekmunkás elhívással rendelkezünk. Egy nagy bandában nőttek fel, ahol ők otthonosan mozogtak. Olykor már segítőknek jönnek vissza, és megszervezik a saját kis gyerektáborukat is. És itt van ez a második generáció: tizenkét éves *Borsikánk* és a tízéves *Misu*. Nagyon jó látni, hogy erős kötelék van közöttük. A kisebbeket beölelik a nagyobbak a közösségbe. Mindenki úgy lehet kicsi vagy nagy, ahogy szeretne.

Igenis vannak nehézségek, de „mélység felett van csak magasság”.

Átüt az írásaidon a nagy mélységek átélési tudása, és közben a derű is. Honnan ered ez? És hogyan élitek meg a nehézségeket? Nem lehet könnyű például autista kisfiatokat nevelni. És mindig mosolyogsz...

Egyszer elgondolkodtatott egy új munkatársam, aki rákérdezett, hogy a mosolyom vajon valódi-e. Arra jutottam, hogy biztos tudnám, ha erőlködnék rajta. A derűt ajándéknak élelem meg. Igenis vannak nehézségek, de „mélység felett van csak magasság”, amint egy kedves versemben írja Bódás János. Mind a két irányban megvannak a kilengések. A mélység felett is megtart Isten keze, a magasságban pedig ott van alattam a szakadék, akkor is Isten keze kell, hogy tartson. Ő stabilan ott van velünk, a szépségekben, a nehézségekben.

Az autista kisfiunk pedig tényleg egy eltérő fejlődésű kisfiú. De nekik ugyanúgy megvan a maguk jelleme, és a mi kisfiunk egy tünemény! A három nagylányunk kamaszkora azért nem volt nekünk nyomasztóbb, mert itt volt ez a kis szeretetgombóc, aki lágyított bennünket. Igaz, elfáradok néha, de sokszor eszembe jut, hogy hogy erősített meg újra meg újra Isten az utamban, a hittemben Misu köztünk való életével, jelenlétével.

Előadásokat tartasz, könyveket írsz. Miből fakad általában a mondanivalód? Hogyan kapcsolódik ez is Istenhez?

Döbrentey Ildikó mondta egyszer: „Timi, ezt vagy loptuk, vagy kaptuk.” Van valamink, amit tovább tudunk adni. Fontos, hogy meg tudjak hallgatni más embereket. Ha nyitottan fordulok mások felé, akkor Isten szép világából egy nagyobb színskála nyílik ki nekem. Ezt pedig utána muszáj megírni, hogy lássátok, hogy ott van ez a szépség, ez a kedvesség, ez a jóság minden mögött. Lehet, hogy most az árnyékát látjuk, de akkor egy fény ott ragyog. Isten keze mindenben benne van, vagy ahogy a gyerekekkel szoktuk mondani: ezt a levest ő főzte!

Kicsoda neked Jézus, róla mi jut először eszedbe?

Ő a szabadító mindabból, ami úgy kötne, fogna engem, hogy az fájna, és nyomorítaná az életemet. Ő az, aki engem a szolgaságból, a félelemből kivált. Nála

biztonságban lehet az életem, és a gyermekeimé is. Nem is mertem volna ennyit szülni különben, hogyha nem volna mögöttem ez a tudás, hogy ott van az én

drága Jézusom, aki önfeláldozó szeretetével már megszabadított engem.

ERDÉSNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Fotó: Magyarai Márton

A keresztyén szabadság

„Krisztus szabadságra szabadított meg minket, álljatok meg tehát szilárdan, és ne engedjétek magatokat újra a szolgaság igájába fogni.” (Gal 5,1)

A gyülekezetekben éles viták folynak arról, hogy is mi az a szabadság, amelyről a Szentírásban olvasunk, amelyre Jézus Krisztus segíti el a benne hívőket. A keresztyén szabadság keskeny útja két véglet között halad. Az egyik a *szabadosság*, a másik a *törvényeskedés*.

MIT ÉRTÜNK SZABADOSSÁGON?

A szabadosságban a bűnbe esett embernek az a vágya jelenik meg, hogy nem tűr semmilyen korlátot. Az ember arra törekszik, hogy ne függjön senkitől, és mértéktelenül élvezni akarja mindazt, ami neki tetszik. Az ilyen ember Istent nem fél, embert nem becsül. Lesöpör minden tekintélyt, túlteszi magát mindenféle törvényen. Ő maga akarja a törvényt megszabni, vagyis maga akar istenkedni. Csakhogy abszolút szabadságban élni lehetetlen. Ez az ördög illúziója. Azért nem élhet így az ember, mert temérdek függőségbe van beágyazva az életünk. Fügünk a természeti törvényektől, függünk azoktól a mikroorganizmusoktól, amelyek bennünk élnek, és függünk egymástól, akár akarjuk, akár nem. Ez adottság, mert az ember teremtmény, aki függ Alkotójától, akár akarja, akár nem. **Ennek ellenére erkölcsi síkon ezt a korlátlan szabadságot újra és újra sokan megpróbálják megvalósítani.** Ebből mindig mértéktelenség születik. Márpedig a legjobb dolgot sem lehet mérték nélkül gyakorolni úgy, hogy az ember azzal ne ártana önmagának vagy másoknak.

Abszolút szabadsága egyedül Istennek van. Egyedül ő cselekedhet mindentől és mindenkitől függetlenül, úgy, ahogy azt jónak látja. Aki szabadosságra törekszik, az előbb-utóbb rabná lesz. Rabja lesz a korlátlan szabadság hajszolásának. Olyan helyzetekbe sodorja magát, amelyekből nem talál kiutat. Ezek az emberek esnek legkönnyebben áldozatul valamilyen szenvedélynek, amely megkötözi őket, és tönkreteszik magukat, másokat és a környezetüket. A lelkigondozói feladatok jó része az ilyen emberek körül forog, akik azt akarták, hogy senki ne szóljon bele életükbe, és olyan zsákutcákba futottak, amelyekből nem látnak szabadulást.

A MÁSIK VÉGLET A TÖRVÉNYESKEDÉS, amikor az ember bizonyos vallásos előírások, törvények teljesítésével akar érdemeket szerezni Istennél, egészen addig, hogy az üdvösséget is jutalomként, ellenszolgáltatásként várja. Ezek az előírások sokszor nem is Isten törvényei. Az önmegváltás téves gondolatának egy változata ez, amikor a vallásos ember azt képze-
li,

hogya a bűneit kiegyenlítheti Isten előtt bizonyos jó cselekedetekkel, és nem egyedül Isten kegyelmétől várja bűneire a bocsánatot. A törvényeskedő ember sem szabad, mert általában a teljesítménykényszer alatt roskadozik. Soha nem bizonyos abban, hogy eleget teljesített-e már. Egyfajta gőg is következik ebből. Megveti azokat, akik nem igyekeznek betartani ezeket a törvényeket, és vég nélküli erőlködéssé válik a vallásos élete.

Jézus Krisztus mindkét rabságból kiszabadítja azokat, akik őbenne hisznek. Mind a kettő öncsalás, és akik Jézust megismerték, azok szabadabbá válnak ezektől.

HOGYAN VÁLIK A HÍVŐ SZABADDÁ?

A hitre jutók életében bekövetkezik az újjászületés, az életük összeforr azzal a Jézussal, aki helyettük elszenvedte bűneik büntetését. Jézus beköltözik a szívükbe, és ott él. Kapják az ő Szentlelkét, és a bennük élő Krisztus és az ő Lelke képessé teszi az ilyen embert Isten akaratának a cselekvésére. Mégpedig úgy, hogy ez nem külső kényszer többé a számukra, hanem belső késztetés. Az újjászületés után azonosul az Atya akaratával, és tudja, hogy miközben neki engedelmeskedik, a saját jövőjét is azzal építi. Neki is személyes érdeke az, hogy Isten akaratára szerint éljen, hiszen a fia, a gyermeke. Teljes érdekazonosság jött létre, az Atya iránti szeretet és hála motíválja ezt az engedelmességet. Eszébe sem jut már másik lehetőség. Ez lett a nagy lehetőség a számára, hogy végre képes és kész Isten akaratára szerint élni. Élvezi az Istennek való engedelmességet.

Amikor Pál apostol Galácia gyülekezeteiben járt, akkor ezt az örömhírt, ezt a nagy lehetőséget hirdette meg az ottaniaknak. Azok, akik hittek, így jutottak el szabad, örvendező életre. Az apostol távozása után megjelentek tévtanítók, akik azt mondták: Ez nem olyan egyszerű. Hol marad az emberi teljesítmény? Ez megzavarta a kezdő hívőket. Most melyik az igaz? Vagy a kettőt ötvözni kell? Ez hamis, torz istenképet és Krisztus-képet vetít eléjük. Ezért olyan éles hangú a Galatákhoz írt levél, amely felragyogtatja előttük azt, hogy mit tett értünk Jézus. Ő mindent elvégzett kereszthalálával és feltámadásával, ami ahhoz kell, hogy valaki csakugyan kedvessé váljék Isten előtt. **Ehhez a tökéletes váltászműhöz semmit nem tudunk hozzáadni.** Egyedül az ő vére az a váltászdíj, amely elegendő volt ahhoz, hogy kiszabadítson minket a bűn kényszeréből, abból, hogy csak vétkezni tudunk, és szabad emberré tegyen bennünket. Ennek a lelki felszabadulásnak a feltétele az élő Krisztussal való szoros közösség. A keresztyén szabadság tehát a Krisztustól való tökéletes függés. Az ember csak a Krisztushoz kötöttségben válik igazán szabadabbá.

MITŐL LESZ SZABAD, ÉS MIRE VÁLIK SZABADDÁ?

Szabad lesz a hívő attól a lázadástól, amely velünk születik Istennel szemben. Felismeri, hogy Istennek a parancsai mind a javunkat szolgálják. Még ha valamit megtilt is, azok olyan tiltalmak, mint a védőkörlát a veszélyes hegyi utakon. Megszűnik a lázadás, mert létrejött a szívében az Isten iránti bizalom. Ő megszabadít attól a tehetetlenségtől, hogy a magunk erejéből nem vagyunk képesek Isten akaratára szerint élni.

Aztán ez a Krisztussal való közösség megszabadít a halálfélelemtől. Tüllátunk a halálon. Komolyan vesszük azt, amit Jézus Lázár sírjánál mondott: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbenem, ha meghal is, él.” (Jn 11,25)

Felszabadít arra, hogy egészen rábízva magát a szerető Atyára. Átéli, hogy soha nincs egyedül. Ez óriási dolog, mert sok fóbia, szorongás következik abból, ha egyedül érezzük magunkat, kiszolgáltatottan. A csalódások sorozata eltorzítja

Foto: SzJ

és tönkreteszi az embert. De megígérte az, aki minket a legjobban szeret, hogy velünk van minden napon a világ végétéig, s erre számíthatunk. Most, halálunk óráján és utána is.

Isten gyermeke lehet, most már tudja, mi a dolga. Az ő kezében lesz eszköz. Nem magánakciók sorozatából áll a hívő élet, hanem a Megváltóval közösen végzi azt, amit ő bízott rá. Felszabadul a szeretetre. Örömmel tölti el, hogy sokan vannak körülötte, akiknek hasznára lehet, akiket szerethet, s akiknek szolgálhat. Felszabadul arra, hogy másoknak a lelke, lelki üdvössége is fontos lesz.

Nem esik nehezebbé bocsánatot kérni. Szívesen hoz áldozatot is másokért, akiknek arra szüksége van, és számon sem tartja, hiszen nem ennek fejében vár valamit Istentől, csak továbbad valamit abból a nagy kincséből, amelyet ő is érdem nélkül kapott.

Felszabadul a helyes önismeretre, a helyes emberismeretre, helyes világlátásra. Felszabadul arra, hogy megjelenjenek az életében olyan áldott gyümölcsök, tulajdonságok, amelyek hasznosak másoknak: a szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség. Élünk az Isten iránti teljes elkötelezettségben, teljes szabadságban, amire a Lélek segít el. **Szabadon mindattól a rossztól, amitől nem tudunk önerőből szabadabbá válni, és szabadon mindarra a jóra, amiben Isten használni akar bennünket.**

Ez életkérdés, hogy világosan lássa mindenki magáról, hogy Isten gyermeke-e már, vagy nem. Sokan elhítetik magukkal, hogy azért, mert néha kezükbe veszik a Bibliát, azért, mert rendszeresen járnak templomba, azért, mert erkölcsösebbek, mint az átlag, azért, mert vallásos nevelést kaptak, azért, mert nem tagadják az Istent, ők már Isten gyermekei. Pedig ennek a Bibliában világos kritériuma van. Ha pedig az ő kegyelméből befogadott minket az ő családjába, és azok vagyunk, akkor látszódjék meg rajtunk, hogy mi már szabadok vagyunk mindezekről, és szabadok vagyunk minden jóra, és járunk is ebben a szabadságban.

CSERI KÁLMÁN

A 2002. augusztus 4-én a pasaréti református templomban elhangzott igehirdetés szerkesztett változata.

Levél Clevelandből

KEDVES TESTVÉREK AZ ÚR JÉZUS KRISZTUSBAN!

2019 szeptemberében érkeztem az egyesült államokbeli Cleveland magyar evangélikus gyülekezetébe mint a Kőrösi Csoma Sándor-program ösztöndíjasa. Evangélikus lelkészként küldtek ki a helyi gyülekezet hívására, hogy a lelkési munkában és egyéb területeken is segítségére legyek a helyieknek.

Nem tudtam, mire is számíthatok, de kellemes meglepetésként egy élő, aktív és nagy létszámú magyar közösséget találtam, amely számos keresztyén gyülekezeten és egyéb szervezeten keresztül szervezi életét. Adventista gyülekezettől kereskedelmi kamaráig szinte mindent megtalálhatunk Clevelandben. Magyar étterem és pékség is van, nem is egy. Az otthoni ízek sem hiányoznak, mert havonta készítenek töltött káposztát, csirkepaprikást vagy gulyást. De disznótorost is többször ettem itt fél év alatt, mint otthon tíz év alatt. A magyar kultúrát ápoljuk, a nemzeti ünnepeinket komoly felkészülés után tartjuk meg, így október 23-án és március 15-én is összegyűltünk megemlékezni hőseinkről. A legérdekesebb tematikus nap a szeptember végén megtartott Kossuth-emléknappal volt. Évről évre megrendezik a magyar kongresszust, ahová a környék magyarjai mellett anyaországi előadókat is meghívnak, a végén pedig egy hagyományos magyar bállal zárul a hétvége.

A gyülekezeti élet is hasonlóan gazdag és sokoldalú. A hagyományos istentiszteleti formák mellett renghagyóbbakat is találhatunk, például gyakori a szeretetebéd, amikor az istentisztelet után együtt maradnak a testvérek; együtt ebédelnek és beszélgetnek egészen délutánig. Ezt otthon csak ritkábban szoktuk megtenni valamely nagy ünnep, mondjuk egy telomszen-telési hálaadás alkalmával. De akár a szo-

ciális munka is belefér a helyi gyülekezeti lelkész feladatai közé. Csak felsorolni is hosszú lenne, hányféle feladat várt rám itt. Kórus, nőegylet, lelkési munkaközösség, közös főzés, készülés az alkalmakra, bállok, ünnepek, újságírás, pályázati elszámolás és hasonlóak voltak a feladataim a teljesség igénye nélkül. A jó hír, hogy még akkor is örömmel végeztem a feladatokat, amikor fárasztóak voltak, mert a közösség nagyon szeretettelien, befogadóan és pozitívan áll hozzám. Mentorom, *Tamási Éva* a clevelandi gyülekezet lelkésze és az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia (AMEK) főesperese is egyben. Az AMEK fennhatósága alá jelenleg három gyülekezet tartozik: Cleveland, Akron és Toronto. A clevelandi gyülekezetet Évike lelkész vezeti, a másik kettőben viszont férje, *Zoltán* végzi a szolgálatokat. Mindkettőjükkel nagyon jó munkakapcsolatom alakult ki, és nagyon megkedveltem őket magánemberként is.

Magyar iskolában tanuló gyerekeket is oktatunk két iskolában. Az egyik oktatás a Szent Imre-templom termeiben és a cserkészházban zajlik, a másikat az evangélikus gyülekezeti termekben szerveztük meg. Ez nem teljesen ugyanaz, mint a hitoktatás volt otthon, de a felkészülés nagyon hasonló egy itteni magyarórára. A tananyaggal pedig szerencsém volt, mert a magyar népmeséktől Mátyás király történeteig, a népszokások megismerésétől a gyermekkoromat idéző verstanulásig csupa ismerős irodalmi anyagot dolgoztunk fel. A magyar iskolákat idén éppen a versmondó verseny záróalkalma után kellett bezárni a koronavírus miatt.

A járvány sajnos keresztülhúzta a számításainkat, mert mind a gyülekezeti, mind a kulturális programokat kénytelenek voltunk lemondani. Ugyan eleinte úgy tűnt, hogy a kisebb közösségek, mint a helyi evangélikus gyülekezet, megtarthatják az alkalmait, csak a száz fő fölötti létszámú rendezvényeket tiltották be, de ahogy ott-hon is, úgy itt is kénytelenek voltunk beletörődni, hogy egy ideig nem találkozhatunk személyesen.

Istentiszteleteket is csak zárt ajtók mögött tarthatunk, mint ahogy látogatni nem szabad. Maradnak a videós istentiszte-

tek, amely műfajt még csak most tanuljuk. Az evangélikus magyar iskolát folytattuk, de csak Skype-on, Messengeren vagy később Zoom konferenciahívásokon keresztül. Lelkigondozzuk

Mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elveszünk, hanem a hitiei, hogy életet nyerjünk.

a ránk bízott embereket, ha személyesen nem megy, akkor telefonon. A bibliaórákat is megpróbáljuk folytatni, szintén konferenciabeszélgetéseken. Szerkesztjük a gyülekezeti újság húsvéti példányát. Megpróbáljuk kihozni a legjobbat ebből a hátrányos helyzetből.

Mindeközben több időnk marad arra, hogy böjt idején önvizsgálatot tartsunk, megbánjuk a bűneinket, olvassuk a Bibliát, vagy imádkozunk. **Ezenkívül nagyobb hangsúlyt fektethetünk az emberi kapcsolatainkra.** Szorosabbá fűzhetjük a kapcsolatunkat a házastársunkkal vagy a gyerekeinkkel, a modern technikának köszönhetően a világ másik végén élő rokonainkkal, barátainkkal is úgy beszélgethetünk, mintha ott ülneek egymással szemben, és csak egy kisasztal választana el minket egymástól.

Használjuk ki jól az időt, mert meggyőződésem, hogy ezért ért bennünket ez a csapás. Mert „mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elveszünk, hanem a hitiei, hogy életet nyerjünk” (Zsid 10,39).

SZABÓ PÉTER BERTALAN

1920–2020

Reményik Sándor

Ahogy lehet

Fogcsikorgató türelemmel,
Összeszorított szájjal –
Krisztus-követő bús próbálkozással,
Majd daccal, lobbanóval,
Fojtott igével és visszanyelt szóval,
Tenyérrel, mely sima örökké,
Csak a zsebben szorul ököllé –
Keserű, tehetetlen nevetéssel
Békülve meg akármilyen rendeléssel –
Nem csodálkozva már – és csodálkozva mégis,
Hogy rajtunk ez is, az is megesett:
Hordozzuk, testvéreim, ezt a hordhatatlan,
Kínszenvedést virágzó életet.
Ahogy lehet...

Megalkuvás zsoltárát énekelve,
Végtelen rabmenetben csak megyünk,
Nincs semmi fegyverünk,
Fegyvertelen a lelkünk lázadása,
Pedig a vérünk minden csöppje vágyik,
Vágyik a Péter vad mozdulatára,
Amikor Istenének védelmében
A Málkus fülét hirtelen levágta.
Kik vagyunk mi?
Ó, nem az Alázat,
Csak a megalázottság fiai.
Nemzedékek büszke hídfői közt
Görbülő ív, görnyedő átmenet:

Testvéreim, bizony nem élünk jól mi,
Nem apáinknak tetsző életet.
De aki másképp tehetne helyünkben,
Az vesse reánk az első követ!
Minden percünk kínzó kiegyezés:
Ahogy lehet...

Testvérem, korcs hős, alkuvások hőse,
Félbenmarad, megmásul mondatod?
Egy szikra talán mégis zengve pattan
Lángörvényből, mely benned kavargó.
Dagadnak benned árvizes erők,
Zúdulna niagarás zuhatag:
Elégedj meg, ha megtöltesz belőle
Kristálytisztá vízzel egy poharat.
Visszaszorítanak, hátrább, egyre hátrább,
És amit hagynak, egyre kevesebb:
Hát vedd meg lábad ott, ahol megállhatsz,
S azt mentsd, azt a talpalatnyi helyet,
Szikrát a tűzből, cseppet a folyóból,
A töredéket eltört mondatodból,
Minden megmaradt árva keveset:
Ahogy lehet...

Láttad a Karsztok szirt-sivatagában
A liliputi termőföldeket?
Pár négyzetméter – amit a lavina,
A kőgörgeteg könnyen eltemet.
S a Karsztok boldogtalan magvetője,
A földművelés madárijesztője
Ezt a kis humuszt mégis szereti,
Kicsi kőkerítéssel keríti.
Pedig szinte sírjának is kevés.
Ó, karszti sors; ó, karszti temetés...

Te is, testvérem, karszti sorsodat
Fogadd el, s védj meg karszti földedet,
Azt a sírodnak is kevés humuszt,
Azt a pár négyzetméternyi helyet,
S azt a fölséges Isten-lábnymot,
Mit a lavina minden rohama
Eltörölni még sohasem tudott.
Védj ezt a talpalatnyi telkedet,
Cserépkancsodat és tűzhelyedet,
Utolsó darab száraz kenyered!
De azt aztán foggal, tíz körömmel.
Démoni dühvel és örült örömmel –
Ahogy lehet...

Ahogy lehet...

Élet-kérdések

MI IS EZ?

Az *Élet-kérdések* a Szentírás Szövetség új, hét-részes evangelizációs sorozata, amelynek anyaga rövidfilmekben és az azokat követő tanításokon és beszélgetéseken keresztül keresi a választ arra, mi a boldogság, illetve mi miben keressük.

MI AZ ÉLET-KÉRDÉSEK FŐ ÜZENETE?

Mindannyian boldogok szeretnénk lenni. Miért olyan nehéz mégis megtalálni a maradandó boldogságot? Az *Élet-kérdések* leleplezi a hamis isteneket, bálványokat, amelyek nagy örömmel és boldogsággal kecsegtetnek bennünket, beteljesíteni viszont nem tudják azt. Bibliai történeteken keresztül (teremtés, bukás, megváltás, új teremtés) láthatjuk, hogy a boldogság iránti legmélyebben gyökerező vágyainkat csupán egyvalaki képes betölteni: Jézus Krisztus. Számmunkra Isten legnagyobb ajándéka nem más, mint önmaga.

KIKNEK AJÁNLJUK A SZOROZATOT?

Az *Élet-kérdések* kialakításából adódóan azokat tudja leginkább megszólítani, akik nem tartják magukat vallásosnak, és még nem olvasták a Bibliát. Ugyanakkor hívő közösségekben is jó beszélgetések kiindulópontja lehet.

MITŐL EGYEDI AZ ÉLET-KÉRDÉSEK?

Az *Élet-kérdések* olyan rövidfilmek sorozatát tartalmazza, amelyeknek célja, hogy lehetőleg minél mélyebbre jussanak a résztvevők szívében, szembeítve őket elveszett állapotukkal. Olyan összefüggésekben mutatja be Jézus személyét, amelyekből érthetővé válik olvasói számára, ki is ő valójában, és miért jött.

KIK AZ ÉLET-KÉRDÉSEK SZERZŐI?

A kiadvány *Barry Cooper* és *Nate Morgan Locke* szerzeménye, akik a *Christianity Explored Ministries* angol szervezet tagjai. Ez a csapat írta a díjnyertes *Kereszt-kérdések* és *A tanítványság kérdései* című kiadványokat is.

Bővebb információ: szentirasszovetseg.net;
kereszt-kerdesek.hu

Derű

„A csüggedőnek mindig rossz napja van, a jókedvűnek pedig mindig ünnepe.”
(Péld 15,15)

Villáminterjú Hafenscher Károllyal

NÉVJEGY

Dr. Hafenscher Károly evangélikus lelkész, teológiai tanár, a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának lelkészi elnöke, a Révfülöpi Evangélikus Oktatási Központ igazgatója.

Mi az első emléke gyermekkorából?

Nekem már az is az istentiszteletről szólt. Édesapám a szószéken állt, és jellegzetes kezével az égbe mutatott: Ő az Isten! (Nem biztos, hogy így volt, de így emlékszem.) Ezt a mozdulatot azután kisgyermekként sokat utánoztam, amikor a karosszékre álltam, és onnan prédikáltam a családnak, és kiáltottam felfelé mutatva: Ő az Isten. Azóta is ez az ég felé mutatózás lenne a feladatomban.

Mi volt a leghasznosabb tanács, amit kapott?

Édesapám mondata lelkész fiának: „Mi nem azért szólunk, mert tudunk beszélni, hanem azért, mert nem tudunk hallgatni.” S amit munkamániás felnőttként kaptam – Luther mondása *Melanchthonnak* –: „Alvással is lehet dicsérni az Úristent.”

Emlék a konfirmációról

Az úrvacsora csodája. Emberileg nézve a konfirmációnak köszönhetem, hogy lelkész lettem. Azóta Krisztus szeretete szorongat. Néha nagyon, néha kedvesen.

Példakép

Keken András, akinek a szíve és a feje a helyén volt.

Legrosszabb emlék

Egy gyermekkori láz zuhanásélménye. Hatvan év után is visszaköszön.

Legjobb emlék

Amikor felépült a zombai templom. Isten különleges ajándéka egy lelkésznek, ha templomot építhet.

Az élet értelme

Közösség, találkozás – minden az emberekről szól. No meg a Teremtőjükről...

Munkán kívüli időtöltés

Nem tudom, hiszen a munkám az életem, ezen kívül nem sok időm van. Ha mégis: kerékpár vagy csónak – ritkán. Gyönyörködés a Balatonban. Olvasás napfelkeltekor...

Nagyszülők

Csodálatos emberek voltak, a két nagyapámra ma is mindennap gondolok.

Halál

Teológus időmben az NDK-ban elfekvő kórházi munka: egyetlen nap hat halott. Nekem kellett megmosdatni őket. Nem szoktam hozzá... Nem lehet.

Nem Isten hív haza, a gonosz visz el, de Isten még ezt is javunkra fordíthatja. Negyven év lelkészi szolgálat után most már egyre nehezebb temetési szolgálatot végezni.

A halál teljes megsemmisülés. Test, lélek, szellem – minden meghal. A feltámadás = újjáteremtés. A semmiből újra meg tud (és akar) teremteni engem.

Öregség

Weöres Sándor tizenöt évesen írt *Öregek* című verse mindent elmond az áldott-terhes időről. Nem tudom, lesz-e benne részem. Még negyven évvel fiatalabbnak érzem magam, mint amennyi vagyok.

Liberalizmus

Ahogy ezt mi itt ismerjük: agyrém! Különben liberális vagyok: akiket a Fiú megszabadít, valóban szabadok...

Konzervativizmus

Egyre inkább csodálkozom rá az értékekre. Isten gazdag világának kincseire – amiket menteni, éltetni, továbbadni kell.

Fundamentalizmus

Nincs más alap a Meglévőn kívül... De ő nem vaskalapos, hanem enged sokféleképpen rá építeni.

Híd

A legfontosabb berendezési tárgy a világon.

20. század

Isten nagy terepasztala, amikor ismét újat kezdett építeni. De nem volt könnyű...

21. század

A félelmetes lehetőségek kora.

Egyházunk

Igaz az, amit tanulok és tanítok róla: anyánk és keresztünk. Vagy másik kép: Krisztus menyasszonya. Kicsit csúnyácska ez a menyasszony, de szeretjük!

Kedvenc

teológus: *Manfred Josuttis* – aki nem hajlandó skatulyákban gondolkodni
zeneszerző: *Sztravinszkij*
író: *Dosztojevszkij*
költő: *Arany János*
regény: *Mika Waltari: Az ország titka*
szindarab: *Kocsis István: Árva Bethlen Kata*
zenemű: *Bach: D-dúr prelúdium és fuga*
szobor: *Auguste Rodin: Gondolkodó*
festmény: *Cranach: Az Úr szőlője* (Weiberg des Herrn)
vers: *Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség*
templom: evangélikus templom, Körmend
bibliai könyv: *Római levél*
bibliai szereplő: Jézuson kívül: *Jónás*
étel: borjúláb rántva
ital: sör
hazánkon kívüli ország: Németország
hazánkon kívüli város: Nürnberg
fa: dió
állat: szarvas
madár: fecske
szín: kék
illat: citrussal

Mit szeretne még elérni az életben?

Békességet, nyugalmat, meg egy kis időt olvasni, meg sok időt imádkozni.

AZ ÚR NYÁJÁBAN

C G7/C
Hol az Úr nyá - ja van, biz - ton - ság van ott,
C C+ F6 G7 C
nincs e - ső, nincs hi - deg, ha ott bent va - gyok.
F
Ha a nagy Pász - tor szól, kúr - tők zen - ge - nek,
F
s nyá - já - ba en - gem hív, fel - ke - lek s me - gyek.
C G7
Lá - tom már, vár - nak rám, kik rég van - nak ott.
C G/H Am C/G F6 C F6 C
Hal - lom hí - vó szavuk: Jöjj, Isten ho - zott! Jöjj, Isten ho - zott!

2. Hol az Úr nyája van, biztonság van ott.
Távol a bánatom, szelíd fény ragyog.
Angyalok hangja szól, mindig kék az ég.
Ottan megnyughatom, ott a békesség.
Boldogság sátorát akkor felvonom,
Ha olyanná leszek, mint jó Pásztorom, mint jó Pásztorom.

Szöveg: Frenyó Lászlóné dr. Várally Lenke
Az éneket dr. Frenyó Sándor egykori, Ghánából származó évfolyamtársától hallotta.
Az általa készült nyers fordítást édesanyja formálta énekelhető szöveggé.
Dallama egy spirituálé, amelyet Antonín Dvořák is átvett IX. (Új világ) szimfóniájához.

Hazamegyek

1996-ban a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban a felvételin szabad fogalmazást kellett írni. Én a *Hazamegyek* címet választottam, mert eszembe jutott a Lenci nagymama által írt dalszöveg, a *Hol az Úr nyája van*, ami a *Going Home* spirituálé nyomán készült. Szinte magától megfogant bennem a képzelte történet egy fiatal orvosnő és egy idős szomszéd utolsó beszélgetéséről. Rég nem jutott eszembe ez a gyerekkori esszé. Különös aktualitása van ma, amikor leginkább az idősek, betegek és elesettek érintettek a járványban. Sokuk számára egy fiatal orvos vagy ápoló arca és hangja az utolsó, ami velük van elmenetelük órájában.

Egy idős néni lakott a szomszédunkban. Fáradt, ősz hajú, csendes teremtes volt. A férje már hét éve meghalt. Azóta sokszor láttam egyedül üldögélni a kertjében, egy nagy fekete könyvet, a Bibliát lapozgatva.

Én fiatal orvosként nem igazán foglalkoztam Istennel vagy a megváltással. Rohanó életemben számára nem volt hely. Naponta találkoztam a halállal és olyan emberekkel, akik rettegetek tőle. Magam is csak a teljes elmúlást és a borzalmat láttam benne. Nem tudtam, hogy a halál csupán átmenet. Ez így volt mindaddig, amíg egyik este a szomszéd néni rosszul nem lett.

Azonnal átmentem megvizsgálni. Tehetetlen kis testként feküdt az ágyon. Leültem mellé, és megfogtam a kezét. Ekkor felnyitotta halványuló szeméit, és hálás pillantást vetett rám. Nyilvánvaló volt, hogy a reggelt nem éri meg, és ezt ő is tudta. Mégis valami hatalmas, túláradó nyugalom ült az arcán. Nem értettem, hogy egy ilyen tehetetlen kis testnek honnan van ennyi ereje, hogy tud ily bátran szembenézni a közelgő elmúlással?

Nemsokára alig hallható hangon megszólalt:

– Segíts felülni, kérek!

Segítettem, bár már alig bírtam küszködni a könnyeim-mel. Ezután valami olyasmit mondott, ami egész életemben végig fog kísérni:

– Nincs bennem félelem, habár tudom, hogy közeleg a halál, de azt is tudom, hogy Isten majd átsegít a nehéz percekben. Hiszen ez csak egy átmenet. Én most hazamegyek!

Néhány óra múlva örökre elaludt. Csak ekkor vettem észre egy kis cédulát a kezében. Ez volt ráírva: „Látom már, várnak rám, kik rég vannak ott. Hallom hívó szavuk: Jöjj, Isten hozott! Jöjj, Isten hozott!”

FRENYÓ EDIT

Beszélő képek

Foto: Balog Eszter

„Imádkozom, hogy hadd mehessünk már istentiszteletre...”

Foto: Szj

Mindössze ennyi van a kövön. Azt hiszem, ez elég.

Az irány jó

Fotó: Szevényi Áron

A 2020-as év igéje

Hiszek! Segíts a hitetlenségemen!

(Mk 9,24)